

Srednjovjekovno vlastinstvo Hrapkovo

Šplajt, Filip

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:222967>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za arheologiju

Diplomski sveučilišni studij arheologije (jednopedmetni)

Filip Šplajt

Srednjovjekovno vlastelinstvo Hrapkovo

Diplomski rad

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru
Odjel za arheologiju
Diplomski sveučilišni studij arheologije (jednopedmetni)

Srednjovjekovno vlastelinstvo Hrapkovo

Diplomski rad

Student/ica:
Filip Šplajt

Mentor/ica:
izv. prof. dr. sc. Karla Gusar

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Filip Šplajt**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Srednjovjekovno vlastelinstvo Hrapkovo** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 9. lipnja 2022.

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Povijesni pregled hrapkovačkog područja	3
3.	Historijat istraživanja Hrapkova	5
4.	Vlastelinstvo Hrapkovo	11
4.1.	Naselje Hrapkovo.....	16
4.2.	Hrapkovačka utvrda	17
4.3.	Hrapkovački samostan	20
4.4.	Rokovačke zidine	24
4.4.1.	Arheološka istraživanja Rokovačkih zidina	30
4.5.	Ostala naselja na području vlastelinstva	51
5.	Pokretni arheološki nalazi.....	54
5.1.	Keramika	56
5.2.	Novac	58
5.3.	Prstenje.....	62
5.4.	Dijelovi nošnje	69
5.5.	Ostali nalazi.....	72
6.	Katalog odabranih nalaza.....	74
7.	Zaključak.....	109
8.	Literatura.....	112
9.	Sažetak	121
10.	Abstract.....	122

1. Uvod

Vlastelinstvo Hrapkovo specifična je srednjovjekovna tvorevina koja se najvjerojatnije rasprostirala od današnjeg sela Rokovci do grada Vinkovaca. O vlastelinstvu se malo zna do 14. st., kada se prvi puta spominje u povijesnim dokumentima. Ovo imanje obitelji Botoš bitno je i zbog nekih značajnih članova obitelji. Nadalje, njegova se važnost očituje i u gradnji crkve, a moguće i franjevačkoga samostana na ovoj lokaciji koja se ne može smatrati urbanom.

U radu je obrađivan dio materijala s arheološkog istraživanja lokaliteta Rokovačke zidine te materijal prikupljen rekognosciranjem Gradskog muzeja Vinkovci. Budući da se najraniji nalazi, otkriveni arheološkim istraživanjem Rokovačkih zidina, mogu datirati u 10., odnosno 11. st., i materijal koji potječe s rekognosciranja i koji je obrađen također potječe iz tog razdoblja, dok su njegovi najmlađi ostatci datirani nakon potpadanja vlastelinstva pod vlast Osmanlija 1536. g.

Brojan i raznovrstan materijal omogućio je uvid u život stanovnika naselja Hrapkova te njegovih satelitskih zaseoka koji su uspješno locirani. Ipak, oko vlastelinstva postoje brojne dvojbe kojima se bavi i ovaj rad. Prosperitet vlastelinstva u 15. st. je očit, a vidljiv je u arheološkom materijalu.

Važnost lokaliteta Rokovačke zidine u samom centru vlastelinstva do dubokoga novoga vijeka dokazana je povijesnim dokumentima i arheološkim materijalom koji pokazuje važnost same lokacije za lokalno stanovništvo i u periodima kada vlastelinstvo više nije postojalo.

Razlozi odabira ove teme za diplomski rad višestruki su. Jedan od njih svakako je iznimna zanimljivost spoznaja o srednjovjekovnim naseljima koja često poznajemo samo s povijesne strane. Brojnost neobjavljenoga materijala s područja vlastelinstva nudio je mogućnost uvida u materijalne i kulturološke osobitosti njegova stanovništva. Sudjelovanje na arheološkim istraživanjima lokaliteta Rokovačke zidine bilo je dodatna motivacija za dublje upoznavanje i rad na ovoj temi. Pomoću arheološkog materijala pokušao sam doći do novih spoznaja vezanih za ovo područje s obzirom na činjenicu da mi je, osim samom materijalu, bio dostupan pristup brojnim informacijama, poput radiokarbonske datacije pojedinih grobova,

što me je dodatno potaknulo na uvrštavanje informacija koje do sada nisu nigdje objavljene kako bih što opsežnije razradio ovu tematiku i ukazao na nova saznanja.

Zahvaljujem svojoj mentorici Karli Gusar na njezinom strpljenju te profesoru Mati Ilkiću, čija je pomoć oko numizmatičkih i drugih nalaza bila neprocjenjiva za ovaj rad. Posebno zahvaljujem Andreju Janešu iz Hrvatskog restauratorskog zavoda koji mi je svojim znanjem i stručnošću pomogao znatno obogatiti ovaj rad te mi je omogućio uvid u građu i dokumentaciju istraživanja. Zahvaljujem i Gradskom muzeju Vinkovci, osobito kustosici Aniti Rapan Papeša, na njihovoj pomoći pri izradi rada te naposljetku zahvaljujem svojim roditeljima na nesebičnoj potpori tijekom mogega školovanja.

2. Povijesni pregled hrapkovačkog područja

Hrapkovo je bilo srednjovjekovno i ranonovovjekovno selo¹ i centar hrapkovačkog vlastelinstva. Locirano je unutar Vukovarsko-srijemske županije koja se nalazi na krajnjem istoku Hrvatske, na području općine Andrijaševci blizu grada Vinkovaca. U vremenu ranoga srednjeg vijeka započinje naseljavanje ovoga područja slavenskim stanovništvom te je taj proces, prema Konstantinu Porfirogenetu, dovršen 950. g.² Sredinom 10. st. Mađari zauzimaju utvrdu Vukovo na utoku rijeke Vuke,³ a polovicom 11. st. preuzimaju vlast nad cjelokupnim područjem županije te vladaju Slavenima, odnosno sada Hrvatima, na tom području.⁴ Na temelju kranimetrijskih istraživanja može se ustvrditi da je starohrvatska populacija najvjerojatnije prisutna na ovom području od 10. do 13. st.⁵

U drugoj polovici 10. st. sve do početka 12. st. izdvaja se materijal bjelobrdske kulture koja se javlja na ovome području, a koja je pretežito poznata preko istraženih groblja, odnedavno i naselja.⁶

Mađarska je vlast nad kontinentalnim dijelom današnje Hrvatske u vrijeme vladavine dinastije Arpadović, prema Hrvoju Gračaninu, izazvala stvaranje svijesti o slavenskom entitetu, što se očituje u oblikovanju geografske cjeline zvane Slavonija.⁷

Krajem 12. st. Mađari utemeljuju srednjovjekovnu Vukovsku županiju (Slika 1.), pod čiji teritorij pripada hrapkovački prostor. Prvi pisani spomen ove županije potječe iz 1220. g.,⁸ obuhvaćala je površinu od 5500 km², a graničila je sa Srijemskom, Bačkom, Baranjskom i Požeškom županijom,⁹ dok su joj granice činile rijeke Sava, Drava i Dunav.¹⁰

¹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 63.

² S. PAVIČIĆ, 1940, 4.

³ P. ŠIMUŃOVIĆ, 2002, 4.

⁴ S. PAVIČIĆ, 1940, 4.

⁵ H. GRAČANIN, 2011, 228.

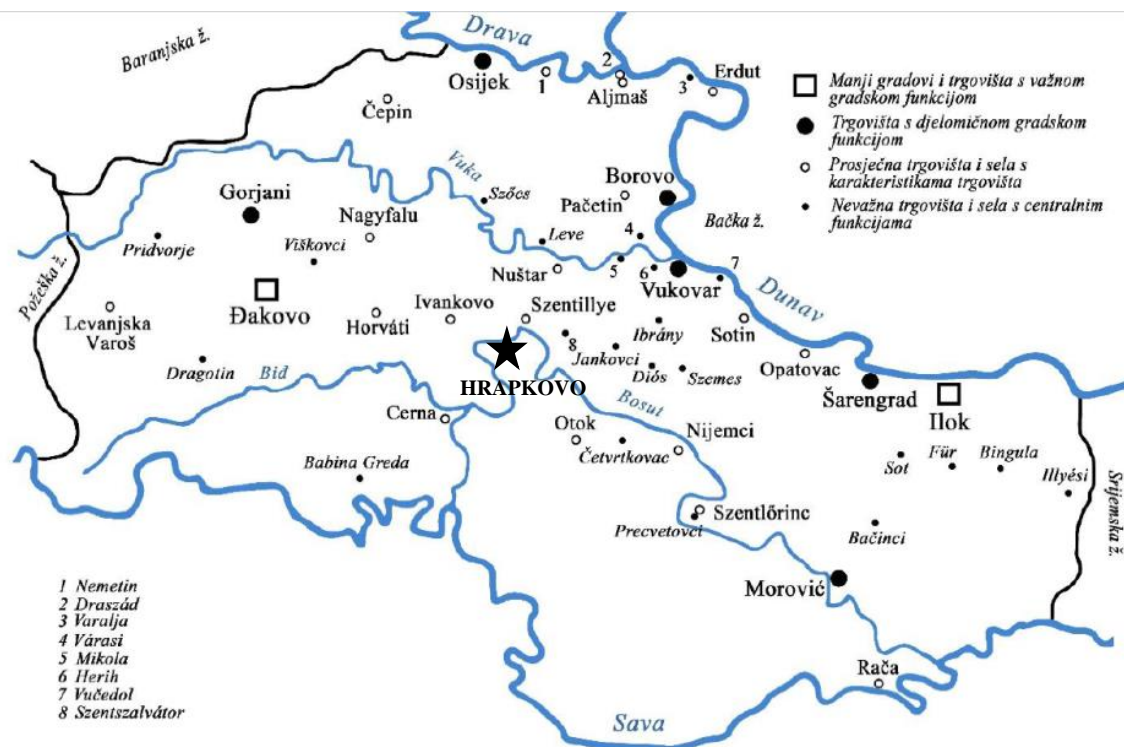
⁶ T. SEKELJ-IVANČAN, 2010, 173-174.

⁷ H. GRAČANIN, 2011, 231.

⁸ S. PAVIČIĆ, 1940, 3-5.

⁹ D. JELAŠ, 2018, 9-10.

¹⁰ S. PAVIČIĆ, 1940, 5.

Slika 1. Karta Vukovske županije s označenim centralnim mjestima te Hrapkovom (prema: D. JELAŠ, 2018, 236, uredio: F. ŠPLAJT)

Potpuna feudalizacija te razvoj arhitekture, urbanizma i umjetnosti na ovom se području događa u 12. st., a razvoj područja, sve do provale Osmanlija u 16. st., očitovao se u gradnji naselja, utvrda i sakralnih objekata.¹¹

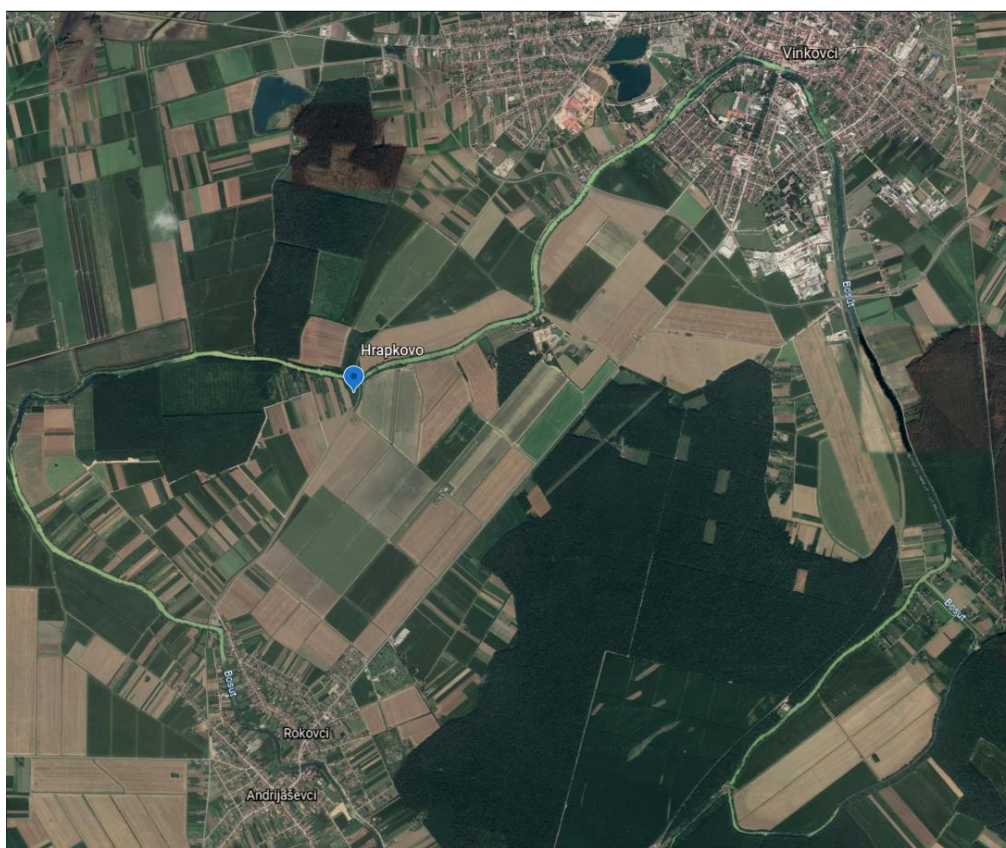
U 15. st. Vukovska županija doživljava snažan prosperitet tijekom vladavine Matije Korvina. Veće promjene bilježe se od 1521. g., kada osmanski upadi i pustošenja dovode do znatnog smanjenja stanovništva. Unatoč tomu, županija opstaje do 1536. g. te tada dolazi pod osmansku vlast.¹²

¹¹ V. RADAUŠ, 1973, XI.

¹² D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 64-114.

3. Povijest istraživanja Hrapkova

Srednjovjekovno vlastelinstvo Hrapkovo dobilo je naziv po istoimenom naselju koje je funkcioniralo kao njegovo središte, a smješteno je na području današnje općine Andrijaševci u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Smatra se da je naselje udaljeno oko 4 kilometra od današnjeg sela Rokovci blizu Vinkovaca te je smješteno pored rijeke Bosut (Slika 2.). Nisu poznate točne geografske koordinate naselja, no njegova lokacija pretpostavljena je na temelju povijesnih izvora, ostatka franjevačke samostanske crkve, koja bi uobičajeno zajedno sa samostanom bila pored naseljenoga mjesta te ostacima kule koja je štitila prijelaz preko Bosuta.

Slika 2. Slika pretpostavljene lokacije srednjovjekovnog naselja Hrapkovo

Brojni istraživači bavili su se tematikom hrapkovačkog vlastelinstva i ostacima franjevačke samostanske crkve koja mu je pripadala, a koja je danas ostala jedini vidljivi trag posjeda. Oni su ovu tematiku obrađivali s povijesne strane, koristeći povijesne izvore te vlastita opažanja materijalnih ostataka građevina čiji su se ostatci vidjeli. Tijekom svog života imali su mogućnost vidjeti spomenutu crkvu u boljem stanju i uočiti neke detalje koji su danas

zauvijek izgubljeni. S druge strane, informacije koje donose treba uzimati s oprezom zbog toga što su neki od njih preuzimali prijašnja, pogrešna mišljenja, koja su potom postala uvriježena.

Franjevačka crkva, danas poznata kao lokalitet Rokovačke zidine, nije arheološki istraživana sve do 2017. kada je Gradski muzej Vinkovci otvorio probne sonde, zbog čega se, sve što se zna o lokalitetu i vlastelinstvu do danas, zna iz povijesnih izvora, opažanja ostataka crkve pojedinih istraživača te godišnjih rekognosciranja prostora spomenutoga muzeja.¹³

Deszo Csanki je prvi istraživač koji se bavi Vukovskom županijom. On spominje hrapkovačko vlastelinstvo na rokovačkom području i to kao posjed i selo obitelji Motočinski. Vjerovao je da je današnje ime sela Rokovci, koje se nalazi u blizini, iskrivljeni naziv ovoga vlastelinstva i njegova sela te da bi se srednjovjekovno vlastelinstvo i selo potencijalno moglo zvati Rokovicz.¹⁴

Početak 20. st. nastaje dokument koji daje uvid u tadašnje stanje crkve, a spominju ga Gjuro Szabo¹⁵ i Dijana Vukičević-Samardžija.¹⁶ On je iznimno bitan jer navodi da je crkva imala krov i freske. Kako ovaj dokument spominju samo navedeni autori, spomenuti se podatci trebaju uzeti s oprezom, jer su informacije o njegovu postojanju i pohrani nepoznate.

Početak 19. st. pukovnik Johann Pichler, zapovjednik sedme brodske pukovnije, koja je bila smještena u Vinkovcima, spominje Rokovačke zidine. Njemu se čini da je crkva grčka, odnosno pravoslavna, zato što je oltar okrenut prema istoku te zato što se u crkvi vide, iako slabo, slike svetaca rađene grčkim stilom.¹⁷

Nakon Csankia, Stjepan Schulzer jedan je od prvih istraživača koji spominje vlastelinstvo u svom rukopisu iz 1886. g. *Cibalis-Palina-Vinkovci* koji se čuva u Gradskom muzeju Vinkovci. Prijevod tog rukopisa napravio je Jovan Georgević te je takav objavljen u *trećem broju Godišnjaka pododbora matice Hrvatske Vinkovci*.¹⁸ U svome radu on opisuje crkvu kao zapuštenu i obraslu, ali nadaleko vidljivu. Navodi kako je crkva spaljena krajem 17. st. te se naselje premješta početkom 18. st. i na taj način nastaje novo selo, današnji Rokovci. Vrlo važna informacija koju Schulzer donosi, a koju potvrđuju i kasniji istraživači, jest oslikanost

¹³ M. KRZNARIĆ-ŠKRIVANKO, 2003; B. KRATOFIL, 2018; B. KRATOFIL, 2020.

¹⁴ D. CSANKI, 1894, 520.

¹⁵ G. SZABO, 1966/67, 343.

¹⁶ D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 134.

¹⁷ M. ORBAN KLJAJIĆ, J. KLJAJIĆ, 2003, 607.

¹⁸ S. SCHULZER, 1964.

zidova crkve. Ljudski prikazi na njima u njegovo su vrijeme oštećeni te im se mogla prepoznati samo odjeća. Osim ovih informacija treba napomenuti da Schulzer navodi kako su već u njegovo doba osobe koje su tražile blago kopale unutar i oko crkve. On spominje i mišljenje Franje Kopačića da je crkva na posjedu samostanska te da je tunelom bila povezana sa samim samostanom. Vjerovao je i da je na poziciji na kojoj je bila utvrda najprije bio samostan te da je utvrda kasnije sagrađena nad njim. Također je prevladavalo mišljenje, koje je u određenoj mjeri ostalo do danas, da je crkva tunelom, osim sa samostanom, bila povezana s crkvom Meraja u Vinkovcima. Osim ove vijesti o tunelu, u Schulzerovo vrijeme nije postojala usmena lokalna tradicija koja je o crkvi mogla donijeti bilo kakve informacije. Kopačić također navodi kako se ispod slika na zidovima crkve mogu vidjeti starije slike koje su, prema njegovu mišljenju, grkokatoličke.¹⁹

Gjuro Szabo jedan je od autora koji se najranije bavio ovim vlastelinstvom, točnije, njegovom crkvom. On izrađuje tlocrt crkve te ostavlja akvarel s njezinim prikazom.²⁰ Fotografirao je crkvu te ju je opisao i smjestio u doba gotike.²¹ Opisuje ju kao građevinu usred polja o kojoj se ništa ne zna, ali prevladava mišljenje lokalnog stanovništva da se radi o turskoj mošeji, odnosno džamiji. Njegova opservacija jest da je crkva manjih dimenzija s tri prozora na južnoj strani, da je glavni ulaz imao kameni okvir s gotskim rezom te da se na sjevernoj strani nalazi sporedni ulaz na kojemu se također može vidjeti gotički okvir. Navodi da su se sa svake strane apside nalazile zgrade. Primijetio je i građevinu koja je dozidana na crkvu, a koja je u trenutku njegova pisanja uništena. Szabo spominje kako se u starijim katastarskim kartama oko crkve nalazi toponim „stare kuće“ koji upućuje na postajanje sela. Napominje kako se freske koje se spominju u službenom popisu gradina uopće ne vide.²² Ova informacija bitna je zbog toga što kasniji autori navode da se freske vide, iako jako slabo. Smatrao je da je crkva nakon osmanskog osvajanja postala pravoslavna te da je tada nadozidan samostan. Tu svoju tvrdnju temelji na navodnoj ikoni iz crkve koju mu je pokazao paroh iz Morovića.²³

Treba spomenuti i rad Stjepana Pavičića, istraživača koji djeluje u 20. st., a koji je pokušao povezati ostatke franjevačke crkve i njemu tada vidljivog utvrđenja u blizini s nekim posjedom. Crkvu, koja je danas poznata kao lokalitet Rokovačke zidine, te njezin okolni

¹⁹ S. SCHULZER, 1964, 33-36.

²⁰ D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 134.

²¹ G. SZABO, 1916, 47.

²² G. SZABO, 1966/67, 343-344.

²³ G. SZABO, 1966/67, 343.

prostor, Pavičić je prepoznao kao posjed Poljana sa selom Prečka. On je znao da se jedna od nekolicine poljana u županiji nalazi u blizini današnjeg sela Ivankovo, koje je udaljeno oko šest kilometara od Rokovačkih zidina te ga je taj podatak nagnao na već rečeni zaključak.²⁴ Pavičić je crpio informacije od drugih autora poput Csankia i Josepha Brüstle.²⁵ On nije prvi koji spominje ime ovoga posjeda. Jedan od istraživača koji ga spominje i prije je Schulzer, međutim, on je taj posjed smjestio na drugu lokaciju.²⁶ Nakon Pavičića mnogo ga je istraživača slijedilo u iznošenju svojih tvrdnji te je do razrješenja ovoga nesporazuma došlo puno kasnije. Utvrdilo se da se spomenuta Poljana zaista nalazi u blizini Ivankova, ali na prostoru Vođinaca.²⁷ Pavičić nadalje iznosi svoje mišljenje da je crkva na lokalitetu bila posvećena sv. Roku te da je današnje selo Rokovci dobilo ime prema toj posveti. On smatra da se crkva na položaju Rokovačkih zidina nastavlja koristiti i u 18. st., kada se selo premješta na drugu lokaciju.²⁸

Broj istraživača koji je pokušao samostansku crkvu smjestiti u pojedino razdoblje nije mali. Ljubo Karaman crkvu smješta u 14. i 15. st. te navodi da je, unatoč gradnji u razdoblju gotike, apsida crkve polukružnog oblika. On donosi informaciju da su Ivan Bach te Željko Jiroušek u svom djelu *Pregled razvoja arhitekture, plastike i slikarstva u banskoj Hrvatskoj od XII do konca XVIII stoljeća* u drugom svesku zbornika *Naša domovina* iz 1943. g. smatrali da se radi o romaničkoj crkvi.²⁹

Istraživač koji je istražujući srednjovjekovnu Vukovsku županiju iznio podatke o tri Poljane koje su postojale na području županije u petom svesku povijesno-topografskog rada György Györfyja: *Az Árpád kori Magyarország történeti földrajza* iz 1963.-1998. jest Pal Engel. Budući da rad još nije objavljen, ovi podatci poznati su iz njegova rukopisa. Prvi je uvidio imensku poveznicu između srednjovjekovnog Hrapkova/Hropkovaca i modernog sela Rokovci u blizini.³⁰

Vanja Radauš u svojoj knjizi 1973. g., opisujući ostatke srednjovjekovnih građevina Slavonije, spominje Rokovačke zidine, istaknuvši da imaju elemente retardirane romanike i

²⁴ S. PAVIČIĆ, 1940, 118-119.

²⁵ S. PAVIČIĆ, 1940, 118-126.

²⁶ S. SCHULZER, 1964, 30.

²⁷ D. PETKOVIĆ, 2006, 14.

²⁸ S. PAVIČIĆ, 1940, 119.

²⁹ LJ. KARAMAN, 1948, 113.

³⁰ P. ENGEL, 79.

kasnogotičke pregradnje. Navodi da crkva pripada posjedu Poljana te citira Szabu, Pavičića i Karamana.³¹

Dijana Vukičević-Samardžija istraživačica je koja krajem 20. st. donosi informacije o lokaciji, tlocrtu, načinu i vremenu gradnje, dimenzijama te prijašnjem izgledu crkve. Crkva je jednobrodna s polukružnom apsidom te se datira u 15. st., a građena je od opeke. U svojem opisivanju također se osvrće na rad Gjure Szabe i njegovo opažanje crkve, već spomenuto Pavičićevo djelo, interpretaciju Ljube Karamana o apsidi crkve te Bosendorferev citat izvora koji spominje posjed Berak i njegov franjevački samostan.³² Naime, Pavičić je srednjovjekovni Berak, odnosno Pereche poistovjetio s Poljanom te je smjestio na područje Rokovačkih zidina.³³ Ona spominje gotičke freske unutar crkve koje je vidjela Ana Deanović te joj je to usmenim putem priopćila.³⁴

Sena Sekulić-Gvozdanić također se može uvrstiti u istraživače koji spominju crkvu. U svojoj knjizi Rokovačke zidine, odnosno Rokovačku zidinu, naziv koji preuzima od starijih autora, u naslovu tumači kao franjevački samostan, a ne crkvu. Ona preuzima mišljenje starijih autora, od kojih je jedan fra Petar Nikolić, te ističe da se radi o posjedu Poljana u vlasništvu Filipa Korodškog koji je izgradio franjevački samostan. Opisuje crkvu, samostan, njegove gospodarske zgrade te voćnjake u pokušaju rekonstrukcije samostana i njegova posjeda. Također, donosi tri moguća tlocrta crkve, samostana i njegovih prostorija, bez arheoloških dokaza ili vidljivih ostataka arhitekture. Smatra da Osmanlije nisu oštetile crkvu te da postoji mogućnost da je na toj lokaciji djelovao neki drugi red prije franjevaca. Sekulić-Gvozdanić u svojim opisima donosi vrijednu informaciju o freskama unutar crkve koje, kao što je već rečeno, spominju Schulzer i Vukičević-Samardžija te se nalazi u službenom popisu gradina. Treba također imati na umu kako Szabo navodi da se freske uopće ne vide. Sekulić-Gvozdanić od svih autora donosi najspecifičniji opis. Navodi da se krajem 19. st. vidjela freska viteza u prirodnoj veličini te ju povezuje s Filipom Korodškim.³⁵

U nizu brojnih istraživača neizostavan je Danijel Petković. Njegove dvije publikacije³⁶ raščistile su brojne nesporazume koji su bili vezane za ovaj lokalitet. Tako on upućuje na opažanje Stanka Andrića da se spomenuta Poljana zaista nalazi u blizini Ivankova, ali na

³¹ V. RADAUŠ, 1973, XXVII.

³² D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 134-136.

³³ S. PAVIČIĆ, 1940, 118-123.

³⁴ D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 134.

³⁵ SEKULIĆ-GVOZDANOVIĆ, 2007, 33-34.

³⁶ D. PETKOVIĆ, 2006; D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011.

prostoru Vođinaca.³⁷ U svojim radovima uspješno je dokazao da se crkva, utvrda i selo koje je postojalo na toj lokaciji treba vezati s vlastelinstvom Hrapkovo, vodeći se idejom Stanka Andrića koji mu je to priopćio usmenim putem prilikom posjeta Gradskom muzeju Vinkovci.³⁸ Nadalje, on povezuje vlastelinstvo s njegovim pravim vlasnicima, Botošima. Uspio je odrediti granice posjeda te odrediti kada je vlastelinstvo najjače, a kada pada pod osmansku vlast. Pokušao je analizirati crkvu i njezin samostan na razne načine. Njegov rad također se osvrće na utvrdu posjeda te na njezinu lokaciju. Važna su njegova promišljanja o potencijalnom broju stanovništva u selu koje je bilo centar posjeda te na okolne zaseoke koji su postojali u to vrijeme.³⁹

³⁷ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 31.

³⁸ D. PETKOVIĆ, 2006, 61-62.

³⁹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 64-135.

4. Vlastelinstvo Hrapkovo

Vlastelinstvo se može definirati na razne načine. Hrvatska enciklopedija definira ga kao zemljišno dobro nad kojim gospodari vlasnik koji ima razne ovlasti nad njim, poput one sudbene. Ono se gleda kao gospodarska cjelina, a njegov centar čini vlastelinski grad iz kojega se upravlja ostatkom posjeda. Upravo po tome centru samo vlastelinstvo dobiva ime. Sastoji se od dijela pod izravnom vlastelinovom upravom, odnosno alodija te rustikala, odnosno područja koja su obrađivali zavisni seljaci koji su kao obvezu imali plaćati danak. Alodij su također obrađivali zavisni seljaci, međutim, oni su bili primorani na fizički rad umjesto danka.⁴⁰ Vlastelinstvo se moglo sastojati od više zemljišta i sela koja nisu morala biti na jednoj geografskoj lokaciji. Jedna od važnih stavki vlastelinstva ovlast je samoga vlastelina da vrši upravno-sudbenu vlast.⁴¹ Proces feudalizacije polagani je proces koji je na našem prostoru započeo u 11. st., jačao u 12. i 13. st., što se može vidjeti po pojavi plemićkih obitelji,⁴² te je završen tek krajem 15. st.⁴³ Vlast nad vlastelinstvom prenosila se na potomstvo, u početku samo muškom linijom, a nakon nekog vremena i ženskom. U slučajevima kada ne bi bilo potomstva da naslijedi posjed, on bi ponovno dolazio u ruke vladara, naime sva zemlja pod nekim vladarom njegovo je vlasništvo te je on taj koji zemlju u nekom trenutku daje određenom pojedincu, odnosno vlastelinu. Promjene u vlastelinstvima uočavaju se tijekom vremena te je u određenim trenucima bilo isplativije ukidati alodije i osnivati trgovišta, a u drugim širiti ih na štetu zavisnih seljaka iz rustikala. U početku su vlastelini boravili u burgovima, no s vremenom se useljavaju u kurije i gospodarske zgrade.⁴⁴

Krajem 14. st. kralj Žigmund u jednom dokumentu spominje Nikolu od Hrapkova. Nikola je bio iz plemićke obitelji Botoš. Pripadnici ove plemićke obitelji od tog su se vremena uvijek povezivali s Hrapkovom.⁴⁵ Botoši su pripadnici jedne od grana velikaške obitelji Gorjanski, od koje su se odvojili⁴⁶ te se nakon izumiranja Botoša vlast nad Hrapkovom najvjerojatnije prebacila na Gorjanske. U to vrijeme prvi se put spominje Hrapkovo kao Harapk(o) ili Harabk(o). Taj naziv mogao bi biti izveden od imena (H)rapko, odnosno grub čovjek. Zbog

⁴⁰ VLASTELINSTVO, 2021.

⁴¹ D. NJARI, 2018, 72.

⁴² I. GOLDSTEIN, 1995, 353.

⁴³ M. ANČIĆ, 1996, 202.

⁴⁴ VLASTELINSTVO, 2021.

⁴⁵ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 76-135.

⁴⁶ S. ANDRIĆ, 2015, 13.

načina imenovanja, može se pretpostaviti da je osnivač naselja bio (H)rapko te je moguće da se sam osnutak naselja dogodio između 10. i 14. st.⁴⁷

Nakon Nikole povijesni izvori spominju Ivana Botoša Hrapkovskog početkom 15. st. kao sekeljskog župana i dvorjanina.⁴⁸

Andrija Botoš, poznat i kao Andrija Botoš de Harapk, sin Dominika, spominje se u raznim povijesnim dokumentima. Tako jedan dokument, koji se datira u prvu polovicu 15. st., točnije 1427. g., spominje Andriju Botoša i Ladislava od Harapka.⁴⁹ On se nadalje spominje u dva dokumenta, jednom iz 1449. g., gdje se također navodi kao Andrija Botoš de Harapk, otac Györgya, odnosno Jurja Botoša,⁵⁰ a u drugom iz 1453. g. kao vlasnik pola ivankovačkog vlastelinstva.⁵¹ To je važno kada se uzme u obzir činjenica da to vlastelinstvo graniči s hrapkovačkim te upućuje na to da je u navedenom razdoblju hrapkovačko vlastelinstvo obuhvaćalo znatno veći teritorij. On umire u bitci kod Bataszeka 1441. g.⁵²

Njegov sin György, odnosno Juraj Botoš, spominje se u jednom sporu u dokumentu iz 1449. g.⁵³ te u dokumentu iz 1453. g.⁵⁴ gdje je spomenut sa svojim sestrama. Petković smatra da je Juraj umro 1455. g.⁵⁵ Isprava iz 1461. g. govori kako je umro bez nasljednika te je kruna naslijedila neke od njegovih posjeda.⁵⁶

Posjed se spominje u darovnici Ivana Alšanskog iz 1435. g.,⁵⁷ koja je, po svemu sudeći, najvjerojatnije krivotvorina.⁵⁸

Cijela Vukovska županija, a tako i Hrapkovačko vlastelinstvo, cvjeta za vrijeme vladavine Matije Korvina u 15. st. Pad vlastelinstva pod osmanske ruke može se pripisati konačnom padu županije 1536. g., kada su Osmanlije zavladaali Hrapkovom i ostalim okolnim vlastelinstvima uz vojnu silu, iako je formalno osvajanje nekih od njih, poput ivankovačkog,

⁴⁷ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 76-135.

⁴⁸ D. PETKOVIĆ, 2006, 67.

⁴⁹ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 2. 6. 1427, 2021.

⁵⁰ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 3. 6. 1449, 2021.

⁵¹ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 4. 4. 1453, 2021.

⁵² D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 109.

⁵³ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 3. 6. 1449, 2021.

⁵⁴ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 10. 9. 1453, 2021.

⁵⁵ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 109.

⁵⁶ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 25. 6. 1461, 2021.

⁵⁷ J. BÖSENDORFER, 1930, 200.

⁵⁸ D. PETKOVIĆ, 2006, 61.

izvršeno već 1532. g. Za vrijeme osmanske okupacije Hrapkovo se spominje kao naselje pod ivankovačkom nahijom.⁵⁹

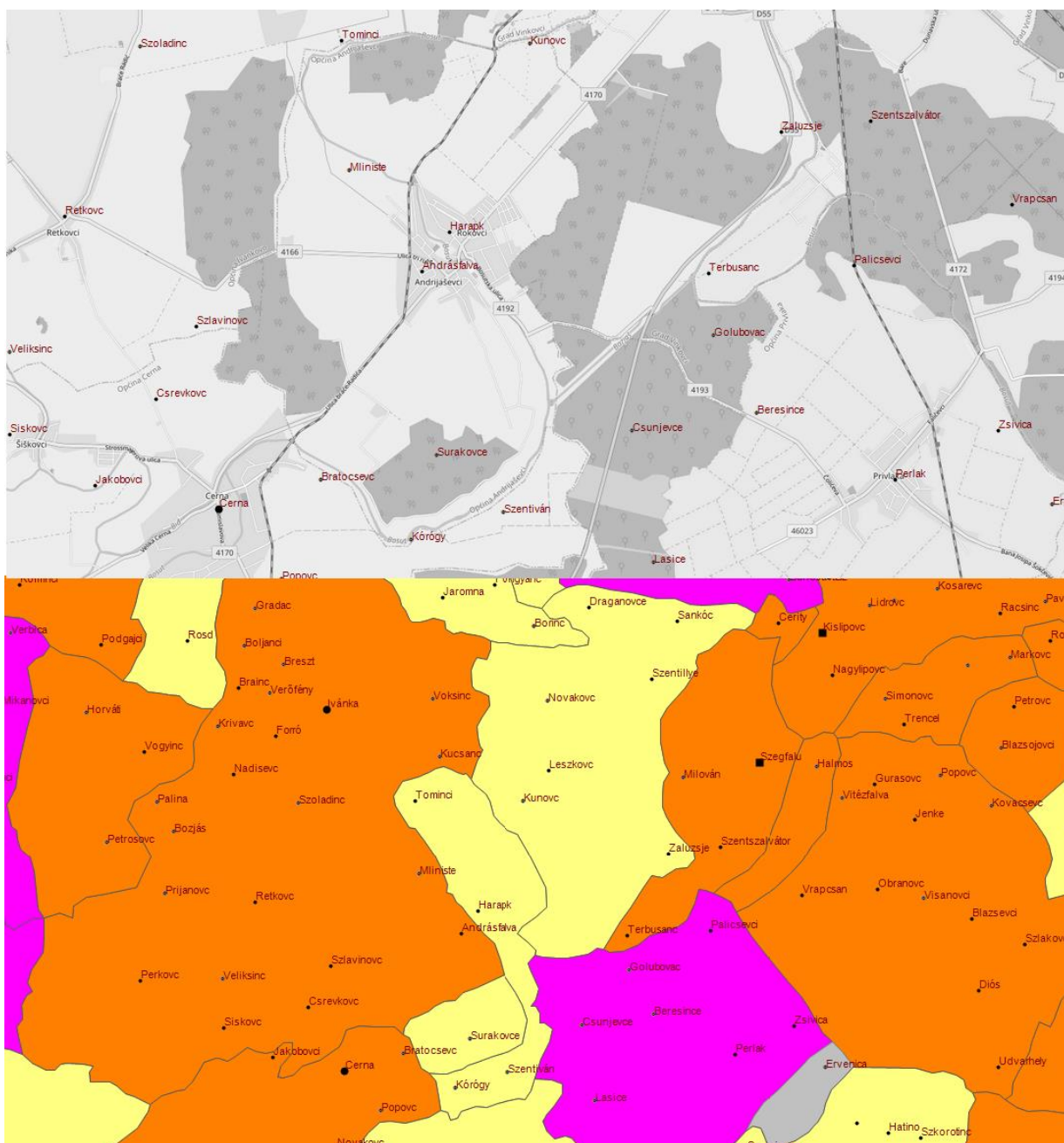
Polovicom 19. st. još je bila poznata narodna predaja o vlastelinstvu. Predaja govori kako je vlasnik vlastelinstva Franjo Zay umro u borbi s Osmanlijama te je njegova kći naslijedila posjed. Osmanlije su je pokušali ubiti da se domognu vlastelinstva, ali ona im je uspjela pobjeći na plugu na kojem su bili upregnuti volovi. Zajedno s volovima i plugom ušla je u brežuljak koji se otvorio uz Božju pomoć te se s njima i plugom pretvorila u zlato. Ova predaja spominje samostansku crkvu i kulu na posjedu koji su Osmanlije okružili pri svom napadu. Prema predaji, Osmanlije su razorili kulu iz ljutnje što im je djevojka uspjela pobjeći. Anonimna osoba koja je zapisala ovu usmenu predaju 1854. g. tvrdi da se u njezino vrijeme još može vidjeti temelj kule, što je nesumnjivo bila istina, jer se tragovi opkopa kule mogu vidjeti i danas. Ova narodna predaja treba se uzeti s velikom dozom opreza jer je upitno je li Franjo Zay u ono vrijeme posjedovao vlastelinstvo, koje je, po svoj prilici tada pripadalo obitelji Gorjanski. S druge strane, posjed je mogao doći u ruke Franje Zaya u razdoblju između smrti Lovre Banffija Gorjanskog 1526. i konačnog osmanskog osvajanja ovoga područja 1536. g.⁶⁰

Eötvös Lóránd Research Network je pomoću baze podataka Pala Engela napravio interaktivnu mapu na kojoj se jasno mogu vidjeti granice pojedinih posjeda koje je on utvrdio.⁶¹ Ova mapa prikazuje hrapkovačko vlastelinstvo te njegovo rasprostiranje preko granica rijeke Bosut (Slika 3.). Treba napomenuti da je na mapi Hrapkovo, odnosno Harapk naznačeno na prostoru današnjeg sela Rokovci.

⁵⁹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 64-114.

⁶⁰ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 115-117.

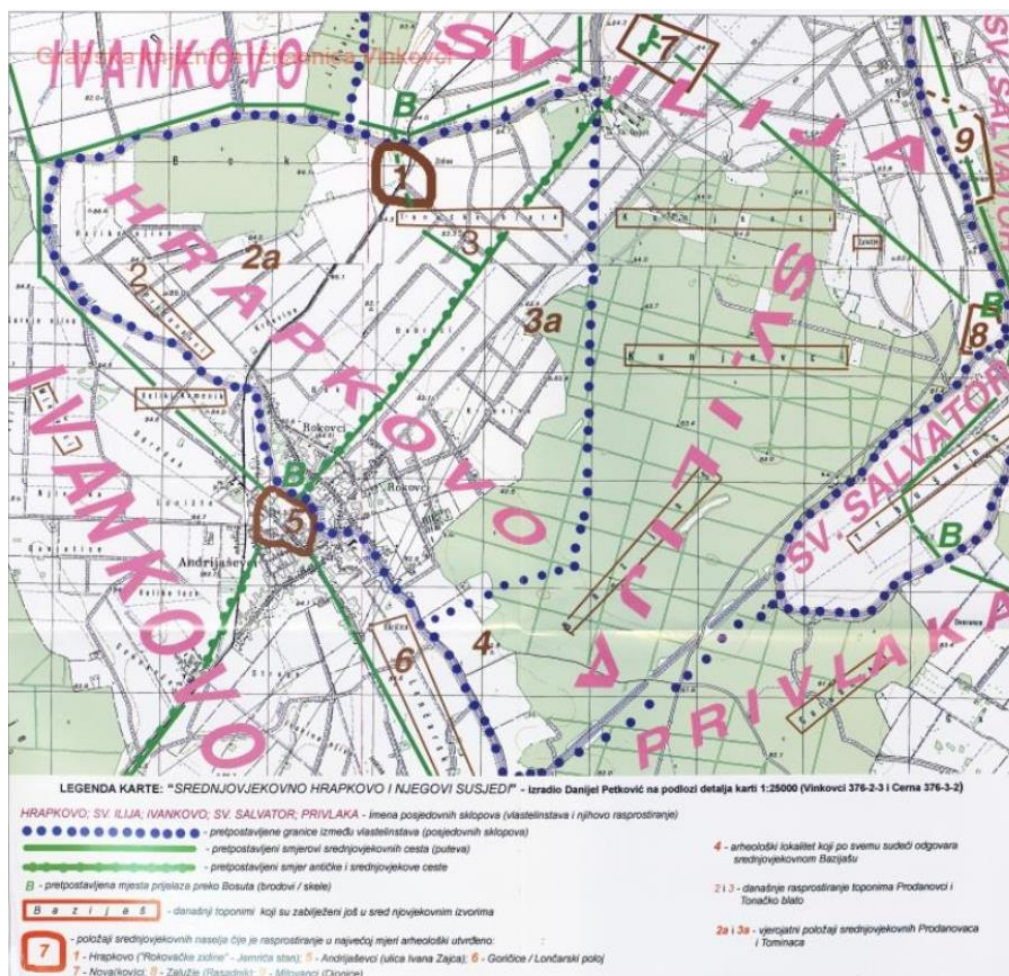
⁶¹ INTERAKTIVNA MAPA, 4. 8. 2021.

Slika 3. Interaktivna mapa napravljena pomoću baze podataka Pala Engela, <https://elkh.org/hirek/a-btk-vezetesevel-megvalosult-projekt-kereteben-korszerusitettek-engel-pal-kozepkori-magyarorszagrol-keszített-digitalis-atlaszat/> (4.8.2021.)

Petković drugačije gleda na granice od Engela. Prema njegovu mišljenju, granice posjeda jasno su utvrđene. Sa sjeverne, sjeverozapadne i jugozapadne strane graniče s ivankovačkim

vlastelinstvom, a granica je dvaju vlastelinstava rijeka Bosut. Sa sjeverne, sjeveroistočne, istočne i jugoistočne strane graniči s vlastelinstvom Sv. Ilije (Slika 4.).⁶²

Slika 4. Karta rasprostriranja vlastelinstva Hrapkovi (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 145)

Prema Petkoviću, veličina vlastelinstva iznosila je 15 kvadratnih kilometara. Kako su povjesničari uspjeli izračunati napučenost ovog prostora po kilometru kvadratnom, a ta brojka iznosila bi 13,5 stanovnika po kilometru kvadratnom, vlastelinstvo bi trebalo imati oko 200 stanovnika. Na broj stanovnika vlastelinstva također može upućivati veličina crkve, odnosno Rokovačkih zidina. Njezina veličina bi, prema Petkoviću, bila dovoljna za 330 stanovnika, što bi značilo da su stanovnici graničnih naselja drugih okolnih vlastelinstava poput Novakovaca i Andrijaševaca potencijalno koristili ovu crkvu. S druge strane, veličina

⁶² D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 98-101.

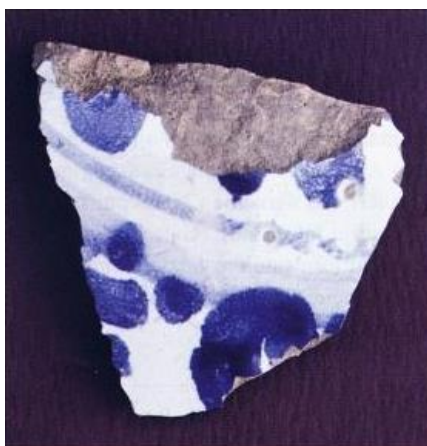
crkve povezana je sa željom da se pokaže moć vlastelina, odnosno Botoševaca, koji su vladali ovim područjem u to vrijeme te možda nije povezana s brojem stanovništva.⁶³

4. 1. Naselje Hrapkovo

U pojedinim povijesnim izvorima naselje se spominje kao Hropkovci. Povezanost, odnosno istoznačnost Hrapkova i Hropkovaca dovodila se u pitanje, međutim, Danijel Petković uspio je utvrditi da se doista radi o istom posjedu.⁶⁴

Srednjovjekovni posjed Hrapkovo obuhvaćao je utvrdu, samostan s crkvom te samo naselje Hrapkovo. Kao što je već rečeno, istraživači koji su se bavili ovom lokacijom nisu povezivali spomenuti prostor s vlastelinstvom Hrapkovo. Nedavne arheološke kampanje Gradskog muzeja Vinkovci i Hrvatskog restauratorskog zavoda obuhvatile su samo crkvu i njezin okolni prostor te se do arheološkog istraživanja samoga naselja i utvrde o njima neće moći ništa više reći.

Anita Rapan Papeša navodi podatak da je između gradine na Jemrića stanu, na kojoj je bila utvrda, te Rokovačkih zidina, odnosno ostataka franjevačke samostanske crkve, pronađena obilna količina keramike koja se smješta od 14. do 16. st. (Slika 5.). Keramika bi mogla biti indikator da je na toj lokaciji bilo smješteno srednjovjekovno naselje Hrapkovo (Slika 6.).⁶⁵

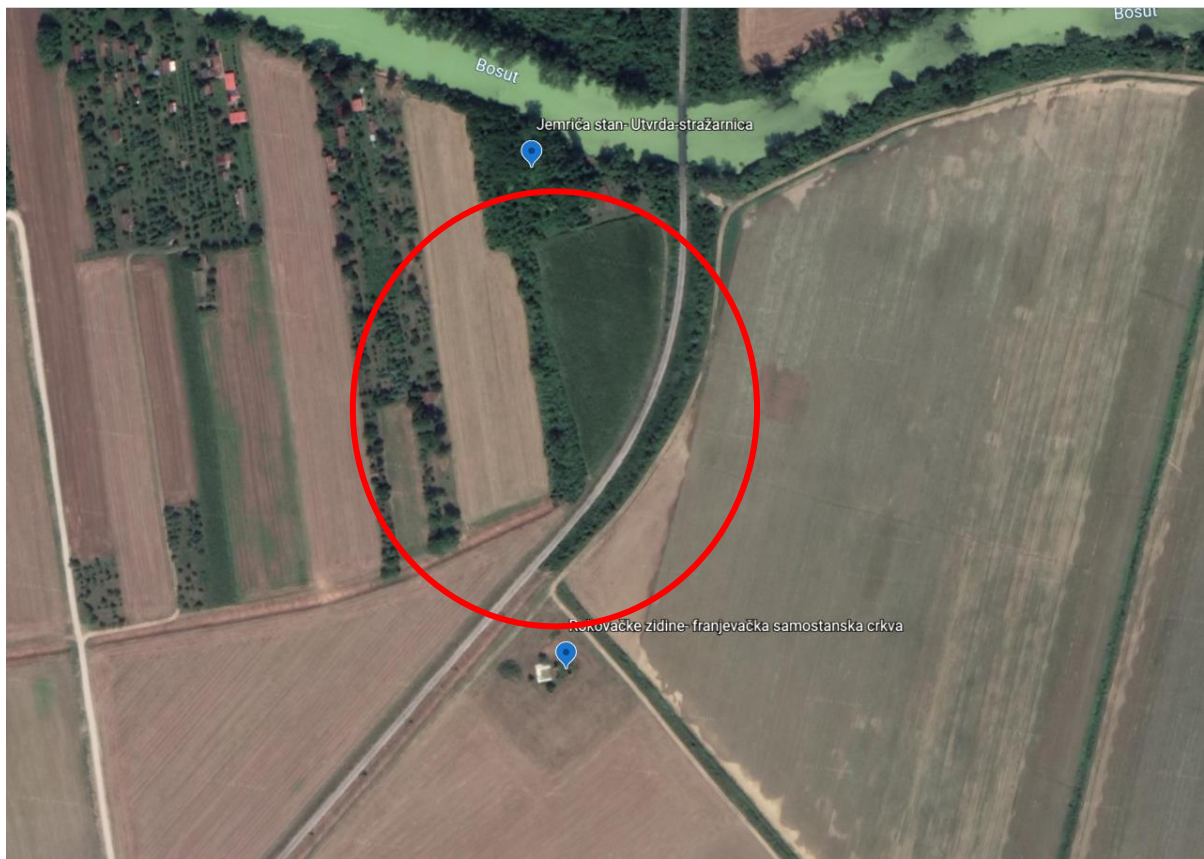

Slika 5. Ulomak keramike pronađen između Jemrića stana i Rokovačkih zidina (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 12)

⁶³ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 108-109.

⁶⁴ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 87-88.

⁶⁵ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 12.

Slika 6. Lokacija Hrapkovačke utvrde, crkve te moguća površina naselja Hrapkovo

4. 2. Hrapkovačka utvrda

Lokaciju utvrde na vlastelinstvu prvi spominje Shulzer, iznoseći pogrešno Kopicjevo mišljenje koji je umjesto utvrde smatrao da se na toj lokaciji prije nalazio samostan. Naime, u doba Shulzera na lokaciji se nije moglo vidjeti ništa osim šljivika.⁶⁶

Stjepan Pavičić pokušao je locirati hrapkovačku utvrdu, no kako se još nije znalo gdje je točno posjed Hrapkovo, smjestio ju je nedaleko od današnjeg Karadžićeva. Pavičić je u svojoj obradi Vukovske županije zapravo, ne sluteći, spomenuo pravu hrapkovačku utvrdu na istoj lokaciji kao i Shulzer prije njega, opisavši velike ostatke utvrđenja četverokutnih zidova s opkopima koji su bili vidljivi u prvoj polovici 19. st., međutim, tu je utvrdu pripisao

⁶⁶ S. SCHULZER, 1964, 34.

posjedu Poljana.⁶⁷ To je dovelo do mišljenja koje je ostalo dugo uvriježeno u literaturi, da je posjed, za koji se danas zna da je Hrapkovo, Palina, odnosno Poljana.⁶⁸

Gradski muzej Vinkovci s vremenom je proveo niz rekognosciranja na ovome području.⁶⁹ Prilikom jednog takvog rekognosciranja provedenog 2006. godine, otkrivena je lokacija na kojoj bi u prošlosti mogla biti smještena utvrda. Radi se o gradini Rokovci-Rudina široko-Burg na lokaciji Jemrića-stan uz rijeku Bosut, koji je u blizini očuvane samostanske crkve hrapkovačkog vlastelinstva, odnosno lokaliteta Rokovačke zidine (Slika 7.). Prilikom oranja, vlasnik Jemrića-stana, Stjepan Jemrić, pronašao je dva dijela škropionice (Slika 8.), a na samoj gradini i oko nje često se pronalaze srednjovjekovni artefakti.⁷⁰

Slika 7. Fotografija Jemrića-stana te pozicije utvrde koja je obrasla (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 136)

⁶⁷ S. PAVIČIĆ, 1940, 118-119.

⁶⁸ S. PAVIČIĆ, 1940, 118-166.

⁶⁹ M. KRZNARIĆ-ŠKRIVANKO, 2003; B. KRATOFIL, 2018; B. KRATOFIL, 2020.

⁷⁰ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 11-36.

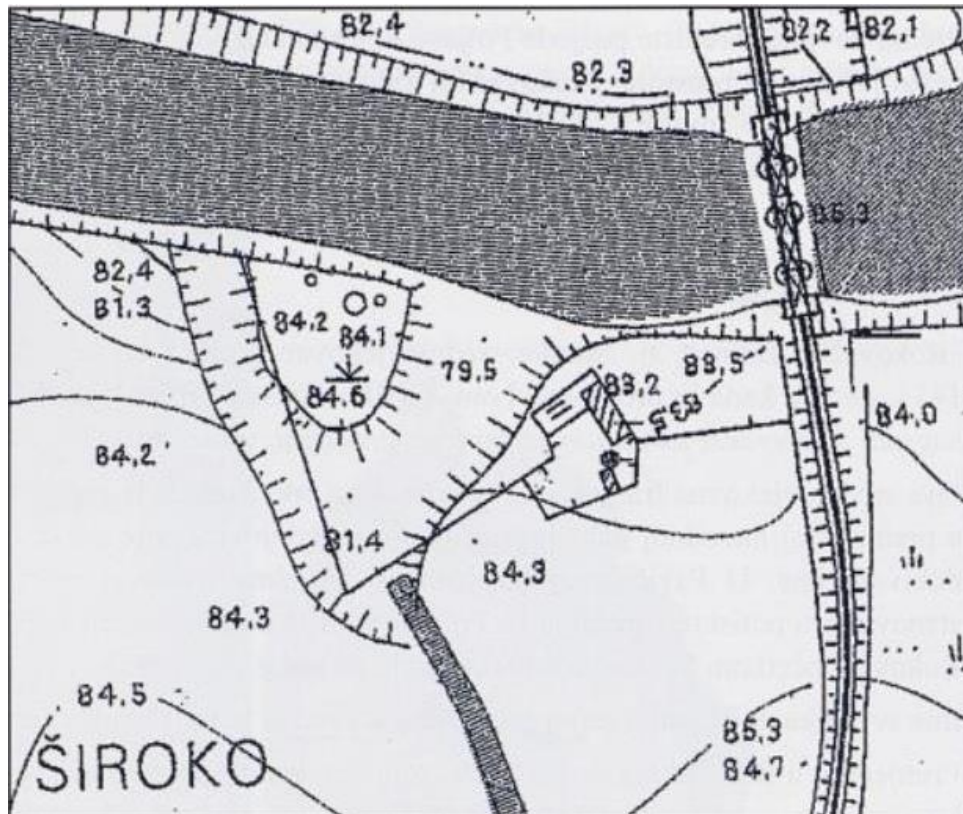
Slika 8. Dijelovi škropionice pronađeni na Jemrića- stanu (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 15)

Danijel Petković utvrdio je da se ne radi o velikoj utvrdi kako govori Pavičić, već o omanjoj utvrdi-stražarnici na već spomenutoj lokaciji Jemrića- stan, koja je sagrađena na humku, koji je po svoj prilici prapovijesan. Utvrda je nadzirala prijelaz preko rijeke Bosut, a opkopi koje Pavičić spominje četrdesete godine doista su postojali te se mogu vidjeti čak i danas (Slika 9.), dok tragova zidova uopće nema.⁷¹

Prije ovog arheološkog rekognosciranja, u vrijeme kada je vinkovački muzej tek bio u povojima, njegov zaposlenik, amater-arheolog Matija Klein, vršio je sondažna istraživanja na ovoj lokaciji. Istraživanja su izvedena pedesetih i šezdesetih godina prošloga stoljeća, međutim, dokumentacija tih radova nije sačuvana,⁷² a arheološki materijal nije prisutan u muzeju.

⁷¹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 35-36.

⁷² D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 35-36.

Slika 9. Prikaz pozicije na kojoj je locirana kula s vidljivim ostatkom opkopa (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 38)

Upitno je do kada je ova kula postojala, međutim, Engel donosi informaciju o ispravi iz 1455. g. u kojoj je lokacija kule navedena kao „mjesto kaštela“, a ne kaštel, upućujući na to da više nije u funkciji.⁷³

4. 3. Hrapkovački samostan

Najraniji istraživači, kao što je već rečeno, povezuju crkvu na Rokovačkim zidinama sa samostanom koji je trebao biti u blizini, međutim, ni jedan od njih ne spominje ostatke samostana te se ova informacija do nedavno nije mogla potvrditi. To nije spriječilo istraživače i lokalne zaljubljenike u povijest da teoretiziraju o samostanu, tako primjerice Schulzer navodi mišljenje Franje Kopića da je samostan nastao pri kraju Rimskoga Carstva, a da se njegov kraj treba povezivati s osmanskim osvajanjima.⁷⁴ Sena Sekulić Gvozdanić,

⁷³ P. ENGEL, 79.

⁷⁴ S. SCHULZER, 1964, 34.

suprotno tomu, kao što je već rečeno, tvrdi da se radi o utvrđenom samostanu s obrambenim jarkom.⁷⁵

Samostan se spominje u povijesnim izvorima kao što je bula pape Eugenija IV. iz 1433. g. i u kronici ugarske opservantske vikarije iz 14. i 16. st. Oba izvora spominju franjevački opservantski samostan. Petković napominje da je djelovanje franjevaca u 14. i prvoj polovici 15. st. na ovom području koje graniči s Bosnom vezano uz borbu protiv hereze krstjana, odnosno, “Crkve bosanske”. Prema Petkoviću, ovaj samostan pripadao je Usorskoj kustodiji.⁷⁶ Franjevci su na području Vukovske županije bili prisutni i prije 14. st., naime, javljaju se uz dominikance i brojne druge redove već u 13. st.⁷⁷

Za razliku od konventualnog načina života, koji se smatra konzervativnim, opservantski način pokušao je zadržati duh sv. Franje tako da su se ublažavala stroga pravila reda, naročito ona o siromaštvu. Smatrano je da bi red na taj način lakše funkcionirao u slučaju zaredivanja većeg broja braće. Na području Bosne franjevci opservanti kombinirali su redovnički život s misionarskim, zapravo, misionarsko djelovanje razlog je pojave opservantskoga pokreta na tom području.⁷⁸

Za franjevački red na prostoru Vukovske županije bilo je tipično da ima patrone koji su bili iz velikaških obitelji poput Gorjanskih, Horvata, Morovića i Korodoških.⁷⁹ Vlasnici Hrapkova, plemići iz roda Botoša, zasigurno su igrali važnu ulogu u utemeljenju samostana na ovoj lokaciji. Najvjerojatnije se utemeljenje samostana dogodilo za vrijeme Andrije II. i njegovog brata Ladislava II. u prvoj polovici 15. st., a njihova moć vidi se u činjenici da je Andrija II. bio član kraljevskoga vijeća.⁸⁰

Gledajući poziciju ovog samostana, on bi odstupao od norme, jer su franjevci općenito u razdoblju srednjega vijeka uglavnom bili orijentirani na gradove.⁸¹ Znanstveno je mišljenje da su franjevački samostani, s onima ostalih prosjačkih redova, znak urbanizma te da prostor osnivanja samostana krasi ekonomska moć i veća populacija stanovništva.⁸² To se lako može vidjeti na lokacijama njihovih samostana u Dalmaciji i Hercegovini (Dubrovnik, Split, Zadar,

⁷⁵ SEKULIĆ-GVOZDANOVIĆ, 2007, 33-34.

⁷⁶ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 79-81.

⁷⁷ D. LOZIĆ, 2020, 50-51.

⁷⁸ D. PATAFTA, 2019, 140-143.

⁷⁹ D. LOZIĆ, 2020, 52.

⁸⁰ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 81.

⁸¹ D. PATAFTA, 2019, 139.

⁸² D. JELAŠ, 2018, 20-25.

Ston, Mostar, Ljubuški, itd.)⁸³ te i na samom prostoru Vukovske županije (Đakovo, Ilok, Šarengrad te Eng),⁸⁴ ipak, njihovi se samostani, iako rjeđe, mogu naći i izvan gradova. Primjer je i samostan sv. Dujma u Kraju na otoku Pašmanu,⁸⁵ sv. Jeronima na otoku Ugljanu⁸⁶ te samostan na Visovcu.⁸⁷ Na prostoru srednjovjekovne Vukovske županije zabilježena su dva primjera samostana izvan gradova, a to su samostani u Alšanu i Hrapkovu.⁸⁸ Berak bi također mogao pripadati istoj kategoriji kao i predhodna dva samostana. Radi se o franjevačkom samostanu koji je dao sagraditi Filip Korogy.⁸⁹ Točna lokacija Berka još se ne zna. Istraživači nisu sigurni radi li se o današnjem selu Berak. Moguće je da se umjesto njega radi o današnjem Berkasovu,⁹⁰ međutim, ipak bi toponim “svetinje” kod današnjeg sela Berak mogao upućivati na to da njegovu lokaciju ne treba tražiti nigdje dalje.

Postavlja se pitanje zašto je tako. Postoji mogućnost da je Bosanska vikarija, kojoj su pripadala ova dva samostana, popustila kriterije ili da su ova naselja bila urbaniziranija nego što se to prije mislilo. Međutim, Jelaš smatra da je moguće da samostane ne treba vezati za stupanj urbaniziranosti grada, već s pravnim statusom mjesta, ali gledano i s te strane, samostani u Alšanu i Hrapkovu opet odudaraju od ovoga kriterija.⁹¹

Također se postavlja pitanje zašto se ovaj samostan ne pojavljuje češće u pisanim izvorima te zašto mu se nakon 1433. g. gubi svaki trag. Petković smatra da su razlozi višestruki. Nestanak loze plemića Botoš svakako je jedan od njih, dok bi drugi razlog mogao biti veličina samog samostana te broj redovnika u njemu. Naime, Petković smatra da je samostan bio odviše malen te da nije dosegao brojku od dvanaest redovnika koja je bila potrebna da ima svoga gvardijana, što je dovelo do toga da bude pod upravom nekog drugog, većeg samostana.⁹²

Budući da se populacija ovog srednjovjekovnog vlastelinstva računa modelima koji računaju stanovništvo po metru kvadratnom i veličini crkve⁹³, a samo naselje nikada nije arheološki

⁸³ D. KORAĆ, 2007, 17-18.

⁸⁴ D. LOZIĆ, 2020, 52; D. JELAŠ, 2018, 118-208.

⁸⁵ KRAJ (OTOK PAŠMAN), 2022.

⁸⁶ UGLJAN, 2022.

⁸⁷ VISOVAC, 2022.

⁸⁸ D. JELAŠ, 2018, 26-266.

⁸⁹ J. BOSENDORFER, 1930, 298.

⁹⁰ S. ANDRIĆ, 2002, 46.

⁹¹ D. JELAŠ, 2018, 26-266.

⁹² D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 81-82.

⁹³ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 108-109.

istraženo, ovo pitanje ostaje otvoreno. Bez arheoloških istraživanja nije se moguće osvrnuti na neke od kriterija koji bi bili potrebni da se Hrapkovo kategorizira kao mjesto višeg stupnja urbanizacije. Nisu dostupna ni saznanja o izgledu i položaju kuća, premreženosti ulica i postojanja trga, ali, s druge strane, na neke kriterije može se odgovoriti bez propitkivanja. Jelaš naglašava da je jedan od kriterija pojam pod kojim se lokacija spominje u povijesnim izvorima. Nažalost, Hrapkovo se ne spominje kao *civitas*, *oppidum* ili *libera villa*, čime bi ispunilo navedeni uvjet,⁹⁴ nego samo kao *villa*, odnosno selo.⁹⁵ S druge strane, Hrapkovo ispunjava neke uvjete, naime, utvrđenost mjesta ili postojanje defenzivne građevine u blizini jedan je od uvjeta, a postojanje hrapkovačke utvrde već je dokazano u ovome radu.⁹⁶

Anita Rapan Papeša pretpostavila je položaj samostana na temelju gorenih ulomaka keramike koji su pronađeni rekognosciranjem, međutim, arheološkim istraživanjem utvrdilo se da se na tom položaju nalazi dvorište crkve.⁹⁷

Postoji mogućnost da samostan na ovoj lokaciji nije postojao, naime, Botoši su imali više posjeda, što dokazuje dokument iz 1461. koji govori da su njihovi posjedi pripali kruni nakon propasti obitelji.⁹⁸ Dakle, postoji mogućnost da su posjedovali još jedno vlastelinstvo Hrapkovo na drugoj lokaciji koje je u svom sastavu imao samostan. Nastavno na ovu mogućnost, zanimljivo je postojanje obveznice iz 1461. g. koja spominje spor čiji je sudionik bio fratar iz samostana u Hrapkovu u blizini Spiške Nove Ves u Slovačkoj.⁹⁹ Ispostavilo se da se radi o augustinskom samostanu sv. Duha koji je osnovala obitelj Perin te stoga nije povezana s ovim samostanom,¹⁰⁰ ipak navedenu mogućnost ne treba zanemariti. Također, vjerojatno se ne radi o samostanu klasičnog oblika s klaustrom. Možda je to uzrok izgledu pronađenih struktura u arheološkom iskapanju 2020. i 2021. predvođene Hrvatskim restauratorskim zavodom.¹⁰¹

⁹⁴ D. JELAŠ, 2018, 27-33.

⁹⁵ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 68.

⁹⁶ D. JELAŠ, 2018, 31.

⁹⁷ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 11.

⁹⁸ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 25. 6. 1461, 2021.

⁹⁹ DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 19. 3. 1461, 2021.

¹⁰⁰ M. HUTKA, 2015, 148-158.

¹⁰¹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021.

4. 4. Rokovačke zidine

Rokovačke zidine jedini su arheološki lokalitet predložen u ovom radu. Zbog toga su ujedno i najvažnija lokacija za proučavanje srednjega vijeka na prostoru koji obuhvaća ovaj rad. Njezinu važnost povećava činjenica da je većina predmeta predložena u ovom radu pronađena na lokacijama otkrivenim planskim rekognosciranjima Gradskog muzeja Vinkovci te im stoga nedostaje originalni kontekst. Crkva na lokalitetu Rokovačkih zidina do nedavno je bila u stanju propadanja, što se lako može vidjeti po slikama koje su ostale sačuvane kroz povijest (Slika 10.). Nakon arheoloških istraživanja Hrvatskog restauratorskog zavoda 2020. i 2021. godine,¹⁰² općina Andrijaševci krenula je u proces obnove crkve.

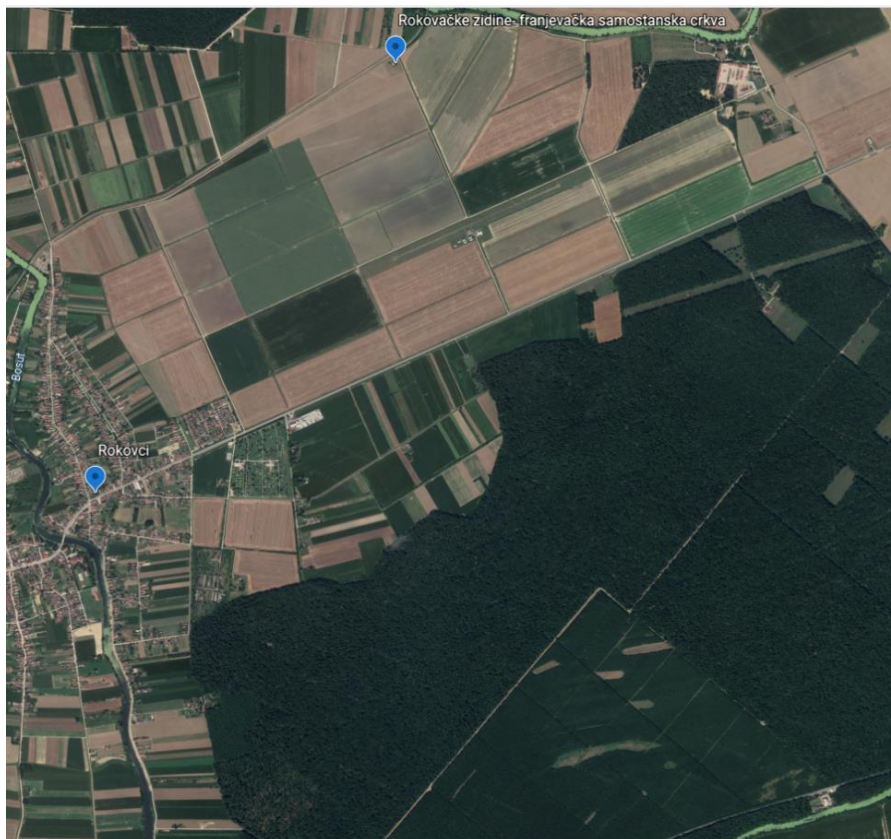
Slika 10. Prikaz Rokovačkih zidina kroz vrijeme. Gore lijevo - fotografija iz 1912. g. (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 32), gore desno – fotografija iz 1952. g. (V. RADAUŠ, 1973, 213), dolje lijevo - fotografija iz 2008. g. (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 136) te dolje desno – fotografija s arheoloških istraživanja 2020./2021. g. (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 1)

Prije osvrta na arheološka istraživanja potrebno je raščistiti neke od krivih navoda koji se nalaze u povijesnim izvorima, ali i onih koje su iznijeli stariji autori, a koji su dugo ostali u literaturi. Pavičićeve tvrdnje da se crkva na položaju Rokovačkih zidina nastavlja koristiti i u 18. st. kada se selo premješta na drugu lokaciju¹⁰³ čine se malo vjerojatnima. Naime, kada se položaj sela Hrapkovo premješta s prostora pored Rokovačkih zidina na današnju lokaciju, odnosno selo Rokovce (Slika 11.), gradi se nova crkva u središtu sela. To potvrđuju kanonske

¹⁰² A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021.

¹⁰³ S. PAVIČIĆ, 1940, 119.

vizitacije 1729.,¹⁰⁴ 1738.¹⁰⁵ i 1755. godine.¹⁰⁶ One iz 1729. g. govore da je titular seoske crkve sv. Roko. Iduće vizitacije, one iz 1738. g. govore da titular nije sv. Roko, već sv. Franjo te da se radi o drvenoj crkvi obloženoj slamom i blatom. Ta drvena crkva je 1738. opisana kao građevina u lošem stanju,¹⁰⁷ a 1755. spominje se nova crkva istih karakteristika koja je izgrađena na ruševinama stare.¹⁰⁸ Dakle, u samom selu izgrađena je drvena crkva koja se periodično ponovno gradila te se može isključiti mogućnost da se radi o crkvi na Rokovačkim zidinama, što potvrđuje i izgled crkve. Kanonske vizitacije spominju da crkva nema poda, sakristije, zvona, ograde i tornja. Suprotno tomu, ne samo da je crkva na Rokovačkim zidinama izgrađena od opeke, na što upozorava Petković,¹⁰⁹ već su i arheološka istraživanja provedena na Rokovačkim zidinama 2020. i 2021. pokazala da je crkva imala sakristiju te najvjerojatnije i pod koji je ležao na pronađenoj zdravici.¹¹⁰

Slika 11. Karta s prikazom lokacija današnjeg sela Rokovci i Rokovačkih zidina

¹⁰⁴ J. BRÜSZTLE, IBID., 1876, 858-866.

¹⁰⁵ S. SRŠAN, 2006, 424-425.

¹⁰⁶ S. SRŠAN, 2006, 580-581.

¹⁰⁷ S. SRŠAN, 2006, 424-425.

¹⁰⁸ S. SRŠAN, 2006, 580-581.

¹⁰⁹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 37-40.

¹¹⁰ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 34-76.

Kanonske vizitacije iz 18. st. spominju da groblje sela nije kod seoske crkve, nego “u šumi, pokraj ostataka stare crkve”,¹¹¹ što možda može upućivati na to da su se mještani Rokovaca i dalje pokapali na mjestu Rokovačkih zidina. Na to upućuju i habsburške karte druge polovice 18. st. koje su napravljene pri prvom vojnom rekognosciranju dijelova tadašnje države, a koje pokazuju Rokovačke zidine okružene gustom šumom te grobovima oko nje (Slika 12.). Pavičić napominje kako je imao uvid u matice umrlih koje se odnose na ovo groblje, a kao izvor navodi „Maticu župe u Vinkovcima“. Navodi da se uz imena pokojnika na spomenutom groblju bilježilo „*sepultus ad sanctum Rochum*“. On navodi da matice pokazuju pokapanje na ovom groblju sve do kraja 18. st.¹¹² Petković se slaže s tvrdnjom da se radi o groblju na lokaciji Rokovačkih zidina, no navodi kako titulacija crkve oko koje je bilo groblje ne može biti sv. Roko.¹¹³

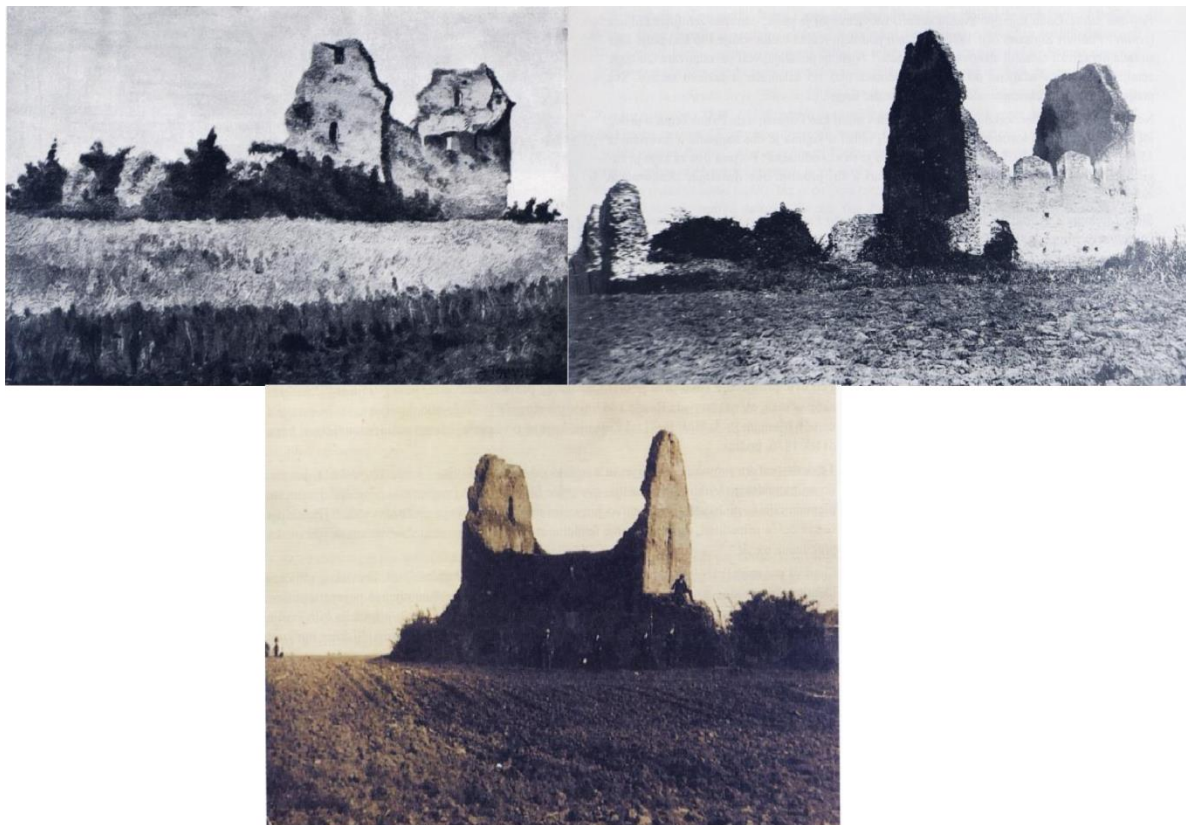
Slika 12. Dio Habsburške karte koja prikazuje Rokovačke zidine 1780. godine (Slawonische Militärgrenze (1780) - First Military Survey, <https://mapire.eu/en/map/firstsurvey-slavonia-mf/?layers=osm%2C156&bbox=2087451.0133714536%2C5660678.187603997%2C2096542.2424231218%2C5663544.576164691> (11.4.2021.))

¹¹¹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 37-58.

¹¹² S. PAVIČIĆ, 1940, 119.

¹¹³ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 40.

Dokument iz 1905. g. u kojemu se nalazi popis gradina spominje da je crkva imala krov i freske,¹¹⁴ ipak, slika Rokovačkih zidina rađena tehnikom ulja na platnu iz 1909. te fotografije zidina iz 1912. i 1913. g. ne prikazuju krov crkve (Slika 13.) što upućuje na to da se kroz četiri godine krov u potpunosti urušio.

Slika 13. Prikaz Rokovačkih zidina u prošlosti: gore lijevo-fotografija slike radene tehnikom ulja na platnu naslikane 1909. (D. PETKOVIĆ, 2011, 59), gore desno-fotografija iz 1912. g. (D. PETKOVIĆ, 2011, 32), dolje- fotografija iz 1913. g. (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 140)

Potrebno je osvrnuti se na Pichlerovu tvrdnju da je crkva pravoslavna zbog orijentacije oltara.¹¹⁵ Petković odbacuje pretpostavku da je crkva pravoslavna. Naime, ovakva orijentacija je potpuno normalna među katoličkim crkvama.¹¹⁶ Mišljenje Dijane Vukičević-Samardžija da je crkva morala biti dvorska kapela zbog toga što se nalazila na posjedu Rokowycz obitelji Motočinski pokazalo se netočnim, jer je taj posjed lociran pored Našica.¹¹⁷ Petković tvrdi da se ne radi o dvorskoj kapeli, već o manjoj župnoj crkvi ili filijalnoj kapeli iz 15. st., zato što

¹¹⁴ G. SZABO, 1966/67, 343; D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 134.

¹¹⁵ M. ORBAN KLJAJIĆ, J. KLJAJIĆ, 2003, 607.

¹¹⁶ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 46.

¹¹⁷ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 59-61.

dokumenti prve polovice 14. st. ne spominju župu koju bi mogli identificirati s ovom crkvom, a već spomenuta freska viteza mogla bi upućivati na to da je crkva bila posvećena svetcu “vojniku-ratniku”, primjerice sv. Jurju, Martinu ili Mihovilu. Postoji mogućnost da vitez predstavlja samog Andriju Botoša, vladara hrapkovačkog vlastelinstva i osnivača njegova franjevačkog samostana. U prilog ovom idu zapisi o njegovom osobnom branjenju Usore od potencijalne osmanske opasnosti sa svojih 100 konjanika. Problem s ovom tezom datacija je same crkve i samostana, naime, oni nisu morali biti građeni u isto vrijeme, odnosno za vladavine Andrije Botoša.¹¹⁸

Osim tvrdnji da je crkva pravoslavna te rasprava o njezinom karakteru, važno ju je datirati. Mišljenje Ivana Bacha i Željka Jirouška¹¹⁹ da je crkva romanička opovrgnuto je. Vukičević-Samardžija negira tvrdnju o romaničkoj crkvi, a navodi da je već i Szabo isto razmišljao.¹²⁰ Petković je istog mišljenja smještajući je u 15. st.¹²¹ Novija istraživanja potvrdila su da se elementi crkve poput dovratnika mogu smjestiti u doba gotike.¹²²

Petković iznosi mogućnost da su fragmenti srednjovjekovnog zvona s natpisom u gotičkoj majuskuli (Slika 14.) pronađeni u istodobnom selu Novaci, označenom brojem 4 na karti (Slika 15.), pripadali samostanskoj crkvi na Rokovačkim zidinama. Budući da su Novaci udaljeni od Rokovačkih zidina samo 2,5 kilometra, ova informacija ne smije se zanemariti. Također, treba napomenuti da je zvono po svoj prilici bilo teško oko 100 kg, što znači da bi trebalo pripadati većoj crkvi, poput one u Rokovačkim zidinama, dok je naselje Novaci isuviše malo da bi se zvono moglo vezati za njega. Petković smatra da je najvjerojatnije bilo zakopano na ovoj lokaciji prilikom osmanske opasnosti.¹²³

¹¹⁸ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 63-109.

¹¹⁹ LJ. KARAMAN, 1948, 113.

¹²⁰ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 58.

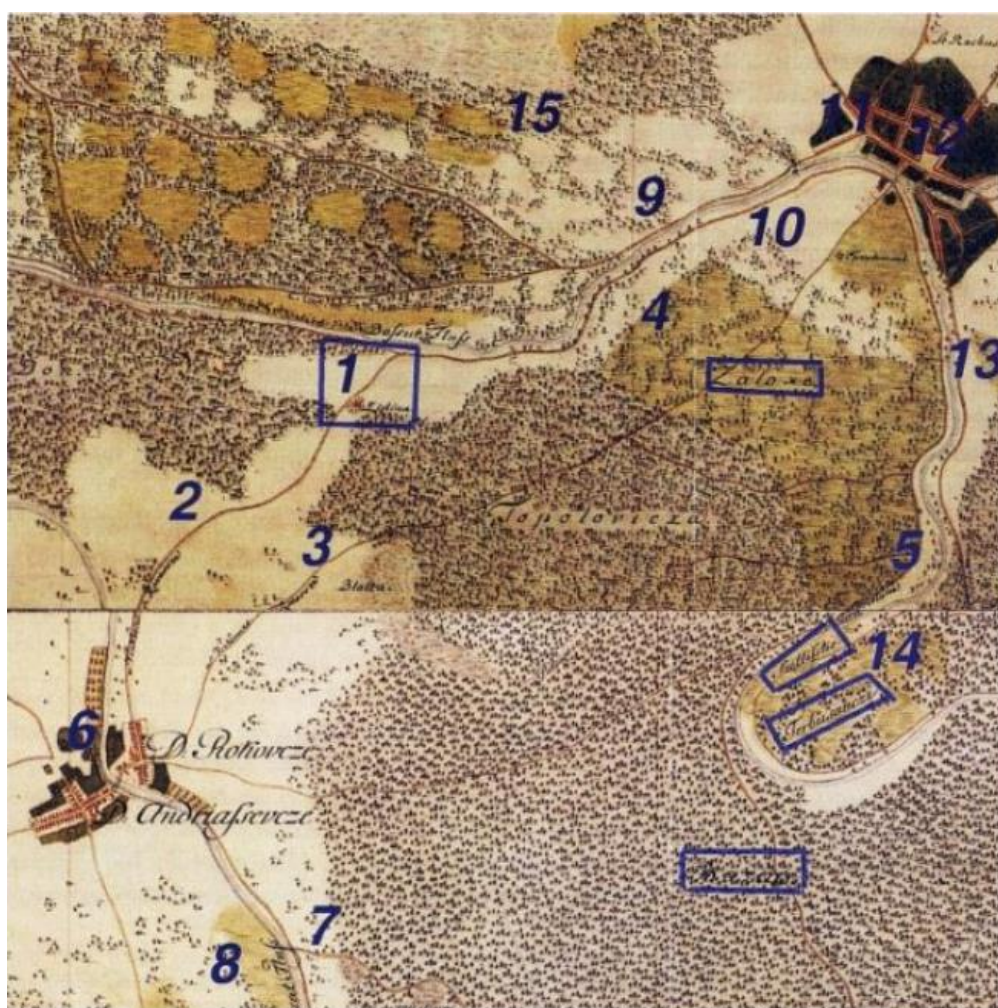
¹²¹ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 63

¹²² A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 71.

¹²³ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 105.

Slika 14. Ulomci zvona iz srednjovjekovnog sela Novaci iz kraja 14.-15. st. (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 74)

Slika 15. Karta s označenim srednjovjekovnim naseljima: 1) Rokovačke zidine, 4) Novaci (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 74)

Autori koji su pisali o crkvi donijeli su obilje informacija koje su relevantne i danas, međutim, oskudnost povijesnih izvora vezanih uz crkvu te njezino gradualno propadanje zahtijevali su novi pristup. Tek su probna istraživanja Gradskog muzeja Vinkovci 2017. i 2019. g., zatim geomagnetska istraživanja tvrtke Eastern Atlas 2018. te zaštitna istraživanja koja je proveo Hrvatski restauratorski zavod u kampanji 2020. i 2021. g. konačno rasvijetlila određene pojedinosti o crkvi.¹²⁴ Kopićev tunel prema Meraji prilikom zaštitnih istraživanja 2020. i 2021. g. nije pronađen, no uobičajena pojava s kojom se arheolozi susreću tijekom istraživanja starijih crkava mišljenje je lokalnoga stanovništva da u crkvi postoji tunel koji nekamo vodi. Takav je primjer i crkva sv. Martina na Martin-Bregu. Okolnim prostorom širila se lokalna predaja o tunelu između dviju crkava, sv. Martina i sv. Breka. Prilikom arheološkog istraživanja utvrđeno je da je rupa unutar crkve, koju se povezivalo s tunelom, zapravo novovjekovna grobnica.¹²⁵

4. 4. 1. Arheološka istraživanja Rokovačkih zidina

Prvi korak u proširenju već poznatih podataka o lokalitetu napravio je Gradski muzej Vinkovci 2017. g. Tada je provedeno probno istraživanje potaknuto pojavom veće količine grobnih nalaza i ostataka ljudskih kostiju uslijed oranja polja. Djelatnici muzeja odlučili su se na otvaranje tri probna rova (Slika 16.) južno i zapadno od crkve, koja su utvrdila postojanje 10 grobova i 2 veća srednjovjekovna objekta.¹²⁶

¹²⁴ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 7-12.

¹²⁵ J. BELAJ, 2007, 93.

¹²⁶ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 7.

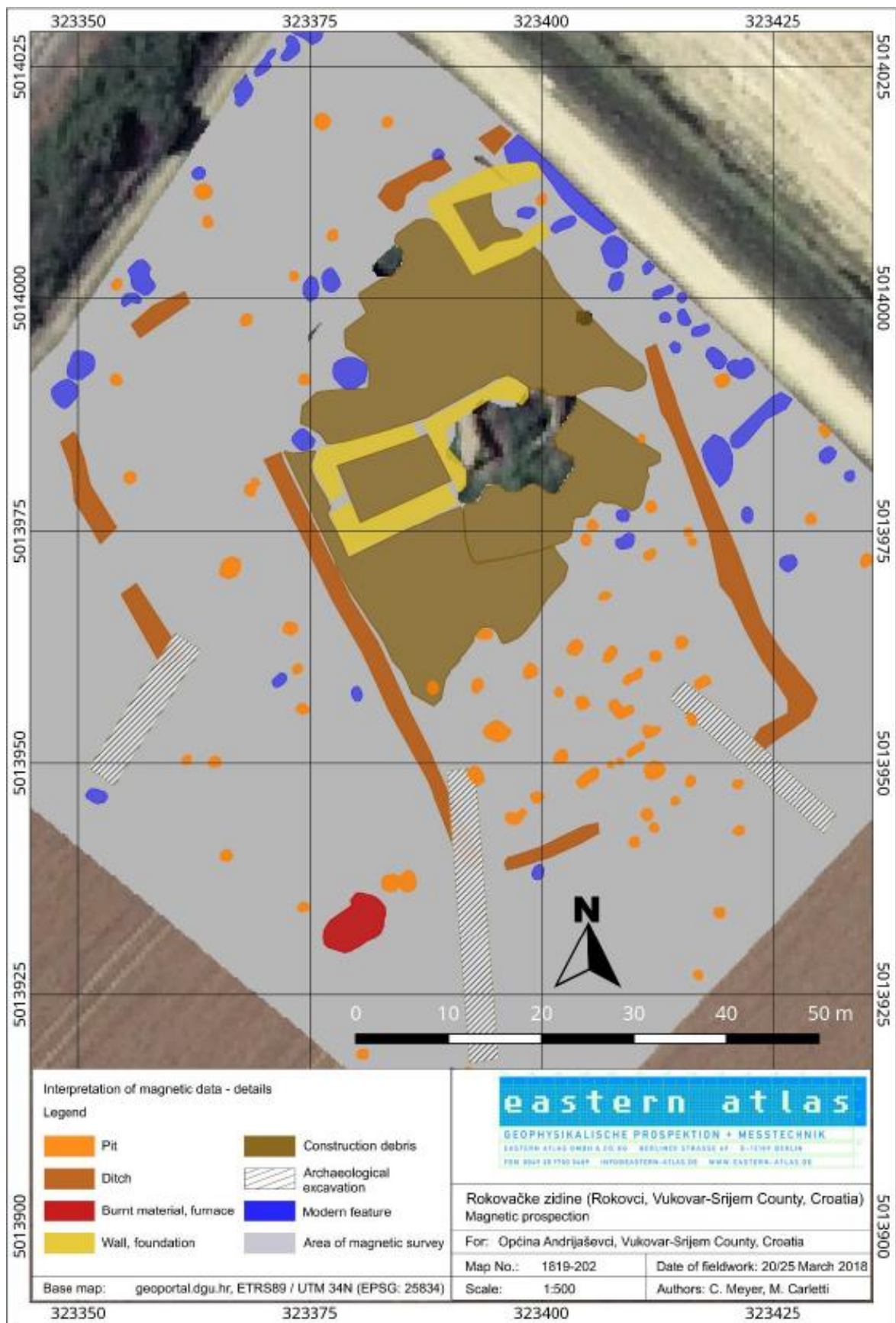

Slika 16. Probni rov 2 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 7)

Lokalitetu se također posvetila i općina Andrijaševci, čijoj upravi pripadaju sela Rokovci i Andrijaševci te njihovo šire područje. Općina je 2018. g. iskoristila usluge tvrtke Eastern Atlas koja je geomagnetskim istraživanjima (Slika 17.) uspjela utvrditi postojanje struktura južno i jugoistočno od crkve te jedne strukture sjeverno od nje. Gradski muzej Vinkovci je 2019. g. na temelju geomagnetne snimke proveo arheološko istraživanje kojim su djelomično otkrili nadogradnju na pročelje crkve te njezin glavni ulaz po sredini južnoga zida (Slika 18.). Radi se o dvama zidovima koji su naknadno dodani crkvi, što se vidi po tome što su nasjeli na njezine rubove.¹²⁷ Ti su se zidovi mogli vidjeti u prošlosti, pa ih je spomenuo i Szabo, a interpretira ih kao neku vrstu pregradnje.¹²⁸

¹²⁷ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 7-12.

¹²⁸ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 58.

Slika 17. Geomagnetna snimka prostora Rokovačkih zidina (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 8)

Slika 18. Arheološko istraživanje Gradskog muzeja Vinkovci 2019. g. (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 9)

Geomagnetska snimka u potpunosti je potvrđena arheološkim istraživanjem 2020. i 2021. g. koje je proveo Hrvatski restauratorski zavod kada je istražena crkva i ostatak zapadne strane koja je započeta istraživanjima Gradskog muzeja Vinkovci. U istom istraživanju otkrivena je sakristija te je otvoren prostor oko same crkve. Otkrivena je prostorija na sjevernom dijelu na koju je upućivala geomagnetska snimka te jama južno od crkve koja je bila obložena zapečenom glinom koja se isto mogla vidjeti na snimci, a predstavlja peć (Slika 19).¹²⁹

¹²⁹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 12-53.

Slika 19. Ortofoto istražene površine (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 82)

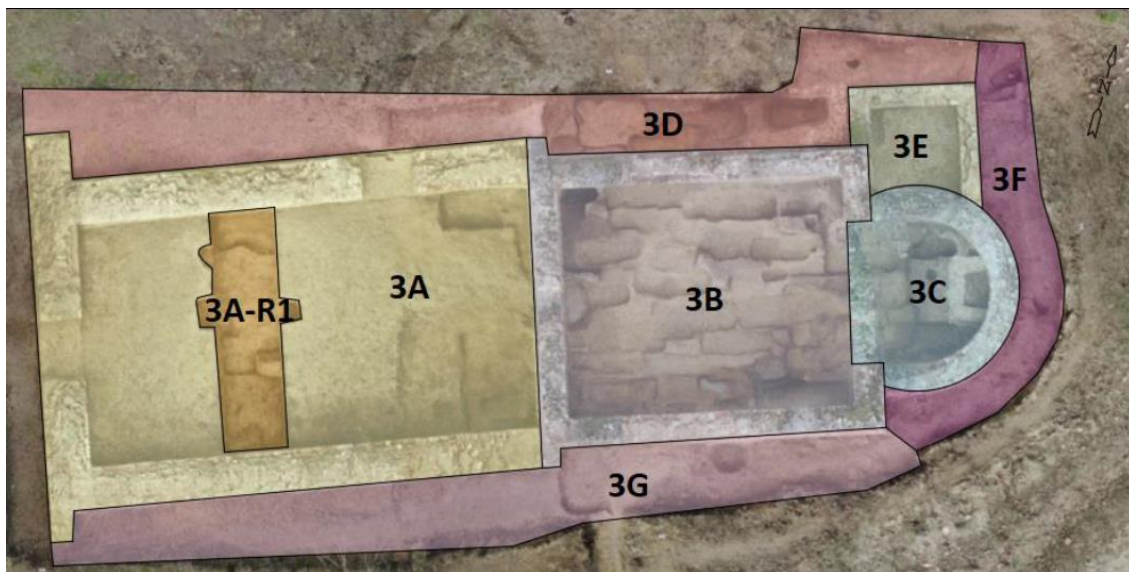
Najnovija istraživanja 2020. i 2021. u potpunosti su otkrila prostoriju koju je godinu dana ranije istraživao Gradski muzej Vinkovci (Slika 20.). Utvrđeno je da su zidovi rađeni od ponovno upotrijebljene rimske opeke i žbuke, dok je njihova unutrašnjost ispunjena šutom.¹³⁰

Slika 20. Slika pregradnje/prostorije na pročelju crkve s označenim glavnim ulazom (prema: A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 15, uredio: F. ŠPLAJT)

¹³⁰ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 7.

Sonda koja je obuhvaćala crkvu prilikom istraživanja 2020. i 2021. g. podijeljena je na više dijelova (Slika 21.). Može se pretpostaviti da je prostorija na pročelju crkve neka vrsta ograđenoga dvorišta, koja je vidljiva kao sonda 3A. Dio dvorišta koji je istražen u kampanji 2020. i 2021. bio je prekriven šutom ispod koje se nalazila smeđa zemlja koja je na nekim dijelovima imala u sebi primjese izmrvljenoga morta i opeke. Ispod tog sloja nalazio se sloj žute zemlje, nakon čega je slijedila zdravica, a na području sonde istražena su 3 groba.¹³¹ Sloj šute bio je poprilično debeo, a ista situacija mogla se primijetiti u unutrašnjosti crkve.

Slika 21. Podjela sonde 3 koja obuhvaća crkvu (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 11)

Sonda 3A-R1 je rov koji je otvoren u dvorištu, a koji je polučio rezultat od sedam istraženih i tri locirana groba. Od istraženih grobova dva izazivaju posebnu pozornost. Jedan kostur, točnije onaj u grobu 84, ležao je na podlozi od opeka (Slika 22.). Grob 112 u sebi je sadržavao brončani ukras na glavi pokojnika, međutim, nije ga se uspjelo spasiti (Slika 23.).¹³²

¹³¹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 12.

¹³² A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 15-16.

Slika 22. Grob 84 sa skeletom na opekama (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 16)

Slika 23. Grob 112 s tragom brončanog predmeta na lubanji pokojnika (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 17)

Portal crkve kojim se iz ograđenog dvorišta ulazilo u lađu crkve u potpunosti je uništen, međutim, takvo stanje uslijedilo je zbog recentnog ljudskog djelovanja. Kameni blokovi koji su činili portal, koji je bio u potpunosti intaktan dvadesetih ili tridesetih godina 20. st., što potvrđuje slika iz fotoarhiva Gradskog muzeja Vinkovci, izbijeni su ubrzo nakon toga te su

ostala sačuvana samo dva ulomka baze portala (Slika 24.). Na portalu je bio natpis “ERA MILAN” koji je omogućio identificiranje bivšeg položaja pronađenih ulomaka na portalu.

Slika 24. Fotografija portala crkve iz 20. st. (D. PETKOVIĆ, 2011, 36) te pogled na ulaz s dva sačuvana ulomka baze portala iz 2021. g. (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 98)

U sondi 3B, odnosno lađi crkve, sloj šute bio je izrazito dubok te se može reći da je stvoren u prošlom stoljeću. Naime, pri dnu sloja šute pronađena je paljevina koja je u sebi imala oštricu modernoga nožića i ambalažu voćnoga soka iz 20. stoljeća. Pokazalo se da se ispod ove paljevine nalazi recentna jama s opekama, čavlima i porculanskom izolacijom dalekovoda (Slika 25.). Na temelju tog podatka zapuna jame trebala bi datirati u drugu polovicu 20. st. Osim ove jame, pronađena su još tri recentna ukopa koja su kao zapunu imali šutu.¹³³ Recentne jame mogle su se očekivati na terenu jer, kao što je već spomenuto, Schulzer u 19. st. spominje kako ljudi kopaju unutar i oko crkve.¹³⁴

Pri razgovoru s lokalnim stanovništvom rečeno je da su ostatci ove crkve često služili kao mjesto za kampiranje. U isto su vrijeme najvjerojatnije izbijeni i kameni blokovi portala koji su na slikama vidljivi još dvadesetih i tridesetih godina 20. st. Debljina šute iznosila je 1 metar te je njezinim uklanjanjem na prostoru ulaza s unutašnje strane crkve pronađen ulomak portala (Slika 26.), dok je više komada bilo zakopano u sjeverozapadnom uglu crkve.¹³⁵

¹³³ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 22.

¹³⁴ S. SCHULZER, 1964, 33.

¹³⁵ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 18-21.

Slika 25. Recentna jama (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 22)

Slika 26. Kameni ulomak portala (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 21)

Ispod šute nalazio se sloj u kojem su se mogli vidjeti recentni ukopi (Slika 27.). Ti ukopi na pojedinim su dijelovima uništili sloj u kojemu su bili grobovi.¹³⁶

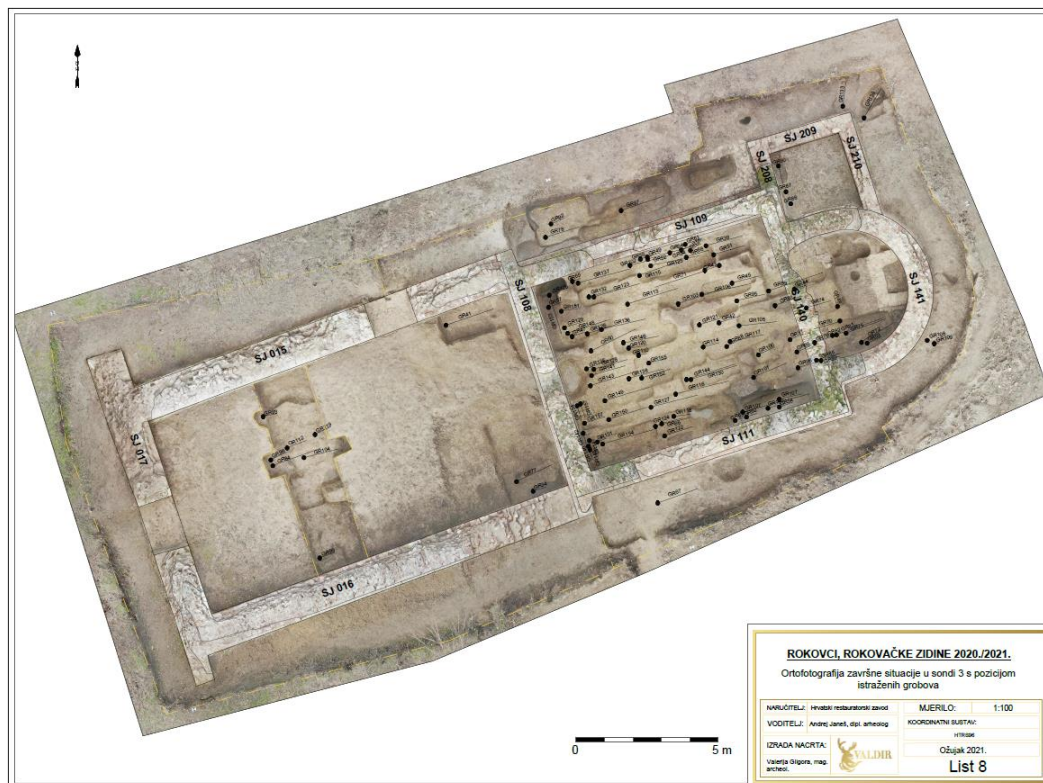

Slika 27. Unutrašnjost crkve nakon micanja sloja šute s položajem ulomaka portala u sjeverozapadnom kutu (prema: A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 18, uredio: F. ŠPLAJT)

Arheološko istraživanje crkve rezultiralo je pronalaskom velikog broja grobova, točnije njih 97 unutar crkve, koji su orijentirani uglavnom Z-I (Slika 28.) u tipičnom srednjovjekovnom položaju ispruženoga tijela na leđima s rukama uz tijelo, na zdjelici, trbuhu ili prsima. Iznimku čine određeni pokojnici, poput groba 136 u kojemu je samo donji dio tijela pokojnika okrenut u suprotnom smjeru (Slika 29.). Tijekom istraživanja utvrdilo se vidno preslojavanje grobova koje je dovelo do oštećenja i dislokacije kostiju starijih grobova. Osim toga, u crkvi su se pronalazile pojedinačne kosti pokojnika koje se nisu mogle povezati s određenim grobom, odnosno, bile su dislocirane i izvan svog originalnog konteksta.

¹³⁶ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 18.

Zanimljivu pojavu čini koncentracija dječjih ukopa i dislociranih kostiju uz istočnu stranu zapadnog zida i južnu stranu sjevernoga zida crkve.¹³⁷

Slika 28. Prikaz rasprostiranja grobova u sondi 3 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 89)

Slika 29. Pokopnik kojemu je donji dio tijela okrenut u suprotnom smjeru (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 25)

¹³⁷ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 24-28.

Zbog posebnosti njihovih nalaza treba istaknuti grob 39, u kojem je pronađena odrasla osoba s brončanim predmetom na lijevoj nadlaktici (Slika 30.), grob 120 u kojem je pronađen dječji ukop s lokotom na prsima (Slika 31.), grob 153 koji sadrži pokojnika koji ima orijentaciju S-J, što, s dječjim grobovima u sakristiji, odudara od ostatka ukopa na lokalitetu, a presječen je drugim grobom (Slika 32.) te ukop odrasle osobe čije su noge i glava položeni na opekama (Slika 33.).¹³⁸

Slika 30. Brončani predmet iz groba 39 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 26)

Slika 31. Lokot iz groba 120 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 27)

¹³⁸ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 26-34.

Slika 32. Grob 153 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 28)

Slika 33. Ukop odrasle osobe na opekama (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 29)

U sondi 3C, odnosno svetištu crkve, uz sakristiju, pronađena je jedna od dviju zidanih grobnica na lokalitetu (Slika 34.). Osim grobne konstrukcije, važnost groba uočava se i u njegovoj veličini. Grobnica je građena od opeka koje su povezane mortom. Grobnica je u određenom trenutku bila otkopana te je njezin sadržaj bio otuđen.¹³⁹

Slika 34. Ostatci zidane grobnice (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 20)

Spomenuta sonda također je sadržavala ostatke podnožja oltara koji se spaja na apsidu. Uz ostatke podnožja nalazi se veći komad zdravice te se čini da je to jedini dio crkve koji je ostao netaknut (Slika 35.).¹⁴⁰ Apsida crkve polukružna je te odstupa od većinske gradnje poligonalnih svetišta kontinentalne Hrvatske u ovome periodu.¹⁴¹

¹³⁹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 19.

¹⁴⁰ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 19.

¹⁴¹ D. VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, 1986, 30.

Slika 35. Ostatci podnožja oltara (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 20)

Izveštaj radiokarbonske analize, čije je korištenje omogućio Andrej Janeš iz Hrvatskog restauratorskog zavoda, pokazuje da se grob 95, koji se nalazi u sondi 3B, može smjestiti u prvu polovicu 15. st. (Tablica 1.).¹⁴² Ova informacija pomaže pri datiranju i nekih drugih grobova. Naime, grob 95 presječen je grobom 89, koji je presječen zidanom grobnicom (Slika 34.) te bi se ona zbog stratigrafskog odnosa mogla smjestiti na kraj 15. st. Ovaj laboratorijski izvještaj siguran je dokaz da je crkva bila u funkciji početkom 15. st.

GROB	RADIOKARBONSKA DATACIJA	SIGMA 1 SA 68.3% SIGURNOSTI	SIGMA 2 SA 95.4% SIGURNOSTI
95	475±27	Cal AD 1425-1444	Cal AD 1411-1454

Tablica 1. Radiokarbonska datacija groba 95

Prostor oko crkve, odnosno sonde 3D, 3G i 3F, omogućile su uvid u temelje crkve, koji su bili vidljivi u sondi 3D zbog recentnog ukopa koji ih je razotkrio. Sonde su sadržavale intaktne i oštećene ukope odraslih ljudi te djece. Ipak, svaka sonda ističe se nekim pojedinostima. Sonda 3G sadrži grob u kojemu su pronađeni novac i perle. Sonda 3D sadrži drugu zidanu grobnicu na lokalitetu (Slika 36.) koja je pronađena uz sakristiju i sjeverni zid

¹⁴² ¹⁴CHRONO CENTRE, QUEENS UNIVERSITY BELFAST.

crkve, a sadržavala je samo ostatke kostura, jer joj je, kao i onoj na području sakristije, sadržaj otuđen.¹⁴³

Slika 36. Zidana grobnica u sondi 3D (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 32)

U sondi 3F, pored sakristije, nalazio se grob 133 koji izaziva posebnu pozornost jer sadrži izuzetno rijedak predmet na prostoru Hrvatske (Slika 37.). Radi se o oštećenom kosturu ženske osobe čiji je ukop bio obilježen raznovrsnim predmetima i grobnim običajem koji nije primijećen na drugim pokojnicima na lokalitetu. Pokojnici su se s lijeve i desne strane prsa nalazile dvije brončane igle i školjka, no, ono što obilježava ovaj grob nalazi su oko njezine lubanje. Naime, ondje su pronađene brončane igle koje su činile kružnu formu, što prema svema sudeći upućuje na vijenac, a na samim iglama nalazile su se staklene perle (Slika 38.). Ispod lubanje nalazile su se perle zajedno sa školjkama (Slika 39.) te su čak pronađeni ostatci tekstila.¹⁴⁴

¹⁴³ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 29-35.

¹⁴⁴ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 31-34.

Slika 37. Grob 133 iz sonde 3F (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 33)

Slika 38. Brončane igle s perlama iz groba 133 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 33)

Slika 39. Perle i školjke ispod lubanje pokojnice u grobu 133

Sličan predmet pronađen je u Opatovini u Zagrebu. Ondje je u dječjem grobu na lubanji pronađen ostatak parte, odnosno djevičanskoga vijenca. Ostaci predmeta sastojali su se od brončane spiralne žice, brončanih pločica te perla. Željko Demo naglašava da se radi o čestom nalazu na prostoru Mađarske, pogotovo u razdoblju 15. – 18. st. te da se radi o predmetu koji može biti dio raznovrsnog načina ukrašavanja. Ovaj nalaz, uz one iz Opatovine, Klisa-Kliško, Čepina-Ovčare/Turskog groblja, neobjavljenim ostacima iz Čazme,¹⁴⁵ Cirkvišću i crkvi sv. Martina u Virju za sada čine jedine ovakve nalaze na prostoru Hrvatske.¹⁴⁶ Djevičanski vijenci specifični su za grobove djece i mladih djevojaka i žena.¹⁴⁷

Sonda 3E obuhvaća prostor sakristije (Slika 40.). Uz zapadni zid sakristije istražena su tri dječja groba s orijentacijom JI-SZ, a u samom središtu sakristije došlo se do razine recentnog sloja urušenja.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Ž. DEMO, 2007, 17-68.

¹⁴⁶ R. ČIMIN, 2016, 118.

¹⁴⁷ Ž. DEMO, 2007, 17-68.

¹⁴⁸ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 34.

Slika 40. Pogled na sakristiju i svetište (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 34)

Osim same crkve, koja je označena kao sonda 3, otvorene su još dvije sonde. Iskopavanjem sonde 1 (Slika 41.) otkrivena je prostorija na sjeveru koja je jasno vidljiva na geomagnetskoj snimci. Sonda je sadržavala razne slojeve zemlje, međutim, samu strukturu prostorije prekrilo je sloj kompaktne opeke i izmravljenoga morta. Ni ova sonda nije bila pošteđena recentnog ljudskog djelovanja, poglavito kontinuiranog oranja zemlje i bacanja otpada. Zbog toga je u kutu sonde pronađena paljevina i ostatci plastičnih tanjura. U sondi je otkriveno 35 grobova. Grobovi su najvjerojatnije bili dio groblja na koje je, nakon nekog vremena, nasjela ova građevina. To se lako može vidjeti po tome što sami zidovi građevine presijecaju određene grobove, poput groba 22 (Slika 42.). Treba spomenuti i kanal koji je jasno vidljiv na slici 41. On je ukopan u zdravicu te je, kao i pojedini grobovi, presječen zidom spomenute kasnije konstrukcije.¹⁴⁹

¹⁴⁹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 37-47.

Slika 41. Sonda 1 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 47)

Slika 42. Grob 22 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 44)

Osim groba 22, grob 25 također je presječen zidom te je položen na jamu. U jami su se nalazili keramika, brus, pršljen i životinjski zub. Uzorak iz groba poslan je na radiokarbonsko datiranje¹⁵⁰ te je utvrđeno da se može smjestiti u razdoblje druge polovice 15. st. (Tablica 2.),¹⁵¹ što bi konstrukciju nad grobljem datiralo najranije u kraj 15./početak 16. st.

GROB	RADIOKARBONSKA DATACIJA	SIGMA 1 SA 68.3% SIGURNOSTI	SIGMA 2 SA 95.4% SIGURNOSTI
25	408±26	Cal AD 1444-1483	Cal AD 1437-1510 (87% sigurnosti)

Tablica 2. Radiokarbonska datacija groba 25

Od 35 grobova u sondi potrebno je izdvojiti dva zbog posebnosti njihovih nalaza. Radi se o dječjim grobovima 17 i 36, koji su sadržavali srcolike pojasne kopče i kalotaste aplikle. Predmeti su bili locirani na prostoru zdjelice kostura te se povezuju s pojasnom garniturom pokojnika. Grob 17 dodatno se ističe nalazom perforiranog pojasnog jezička te ostacima spiralno namotane žice oko glave što bi, kao i kod groba u sondi 3F, moglo upućivati na djevičanski vijenac.¹⁵²

U sondi 2, koja je otvorena južno od crkve, otkrivene su spaljene kosti i fragmenti keramike. Pronađena je i jama u čijoj su zapuni pronađene perle. Također je pronađena ukopana peć u kojoj se nalazila keramika, opeka i garež (Slika 43.).¹⁵³

¹⁵⁰ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 43-75.

¹⁵¹ ¹⁴CHRONO CENTRE, QUEENS UNIVERSITY BELFAST.

¹⁵² A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 40.

¹⁵³ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 49-51.

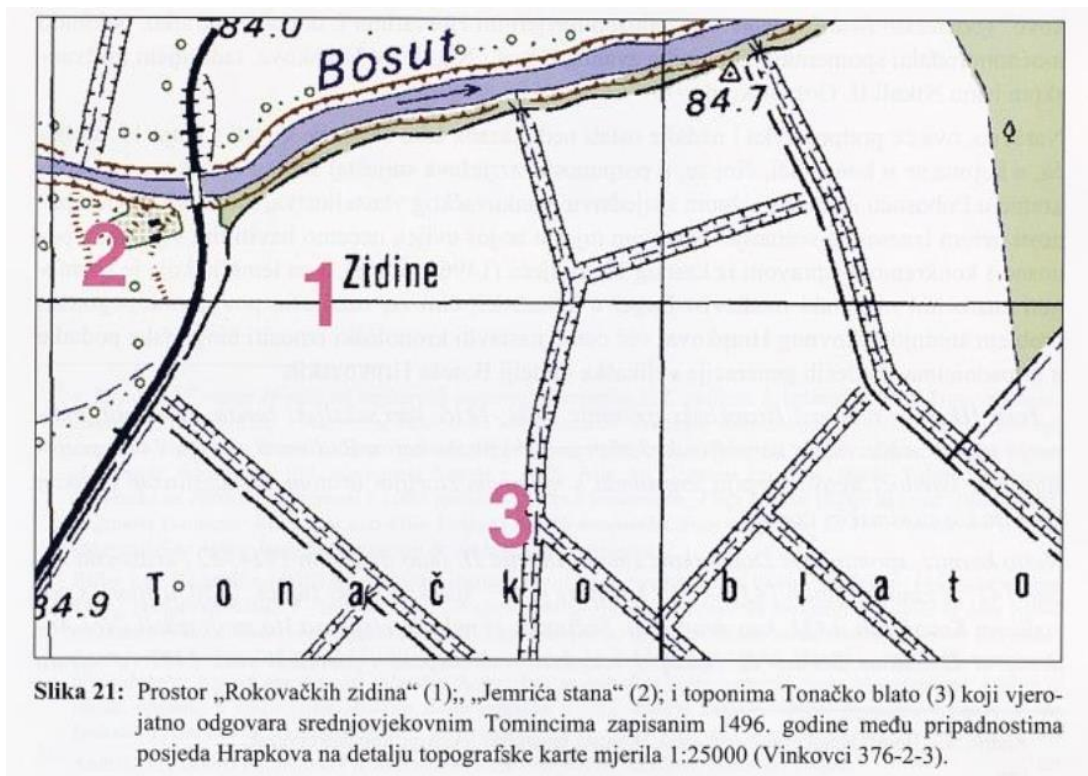
Slika 43. Sonda 2 s označenom peći (prema: A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 54, uredio: F. ŠPLAJT)

4. 5. Ostala naselja na području vlastelinstva

U povijesnim izvorima navedena su tri sela koja su bila u neposrednoj blizini Rokovačkih zidina. Petković smatra da se njihovo postojanje ipak treba uzeti s oprezom, jer se izvori čine dvojbeni. Radi se o naseljima Fulovci, Damjanovci te Bađanovci. Drugi izvori, poput isprave iz 1496. g.,¹⁵⁴ navode lokacije pod selom Hrapkovom, odnosno, naselja Tomince i Prodanovce. Također navodi i predjele Muševce, Pletince te Bađanovce, koji su prema Petkoviću funkcionirali kao zemljišta koja su obrađivali stanovnici tih naselja, ali nisu bila trajno naseljena.¹⁵⁵ Petković je uspio povezati toponim Tonačko blato s naseljem Tominci (Slika 44.).

¹⁵⁴ P. ENGEL, 79-225.

¹⁵⁵ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 63-87.

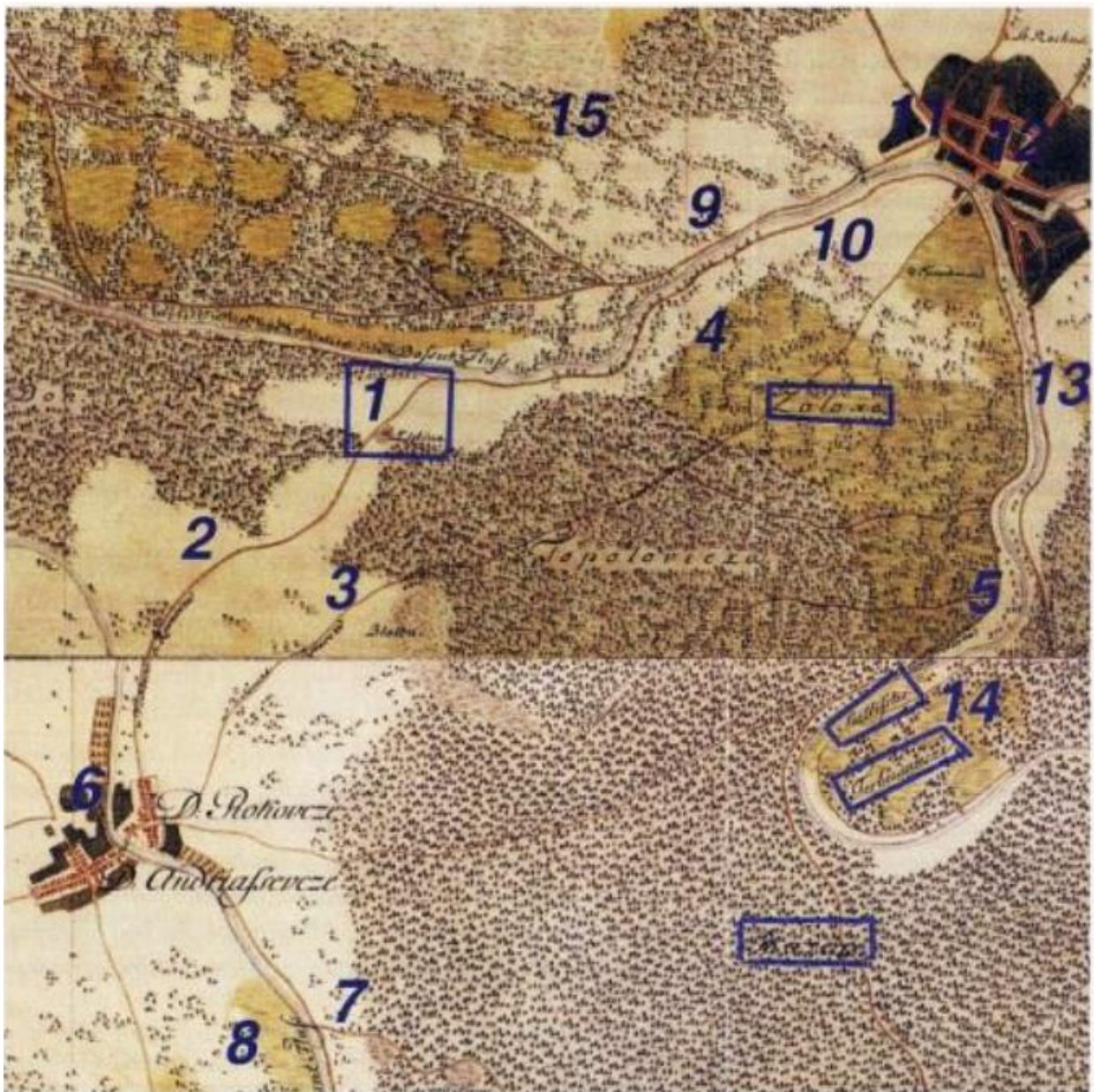

Slika 44. Karta s označenim položajem Tonačkog blata (D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 43)

Petković je osim Tominaca uspješno utvrdio lokaciju Prodanovaca, jer je naselje ostalo u lokalnoj tradiciji kao staro selo te na kartama kao toponim, dok je pronađeni srednjovjekovni i novovjekovni novac na tom području pružio materijalni dokaz ovoj tvrdnji. Tominci se, zajedno s Hrapkovicima, spominju u osmanskim poreznim popisima u 16. st. kao dva naselja s 12 kuća. Toliki broj kućanstava bi po Petkoviću upućivao na broj od 60 do 100 stanovnika, što znači da je za vrijeme osmanske opasnosti i okupacije ovoga prostora, populacija na području vlastelinstva znatno opala (Slika 45.).¹⁵⁶

Tominci se mogu vidjeti i na mapi koja je napravljena pomoću baze podataka Pala Engela, ali su smješteni s druge strane rijeke Bosut (Slika 3.).

¹⁵⁶ D. PETKOVIĆ, A. RAPAN PAPEŠA, 2011, 87-111.

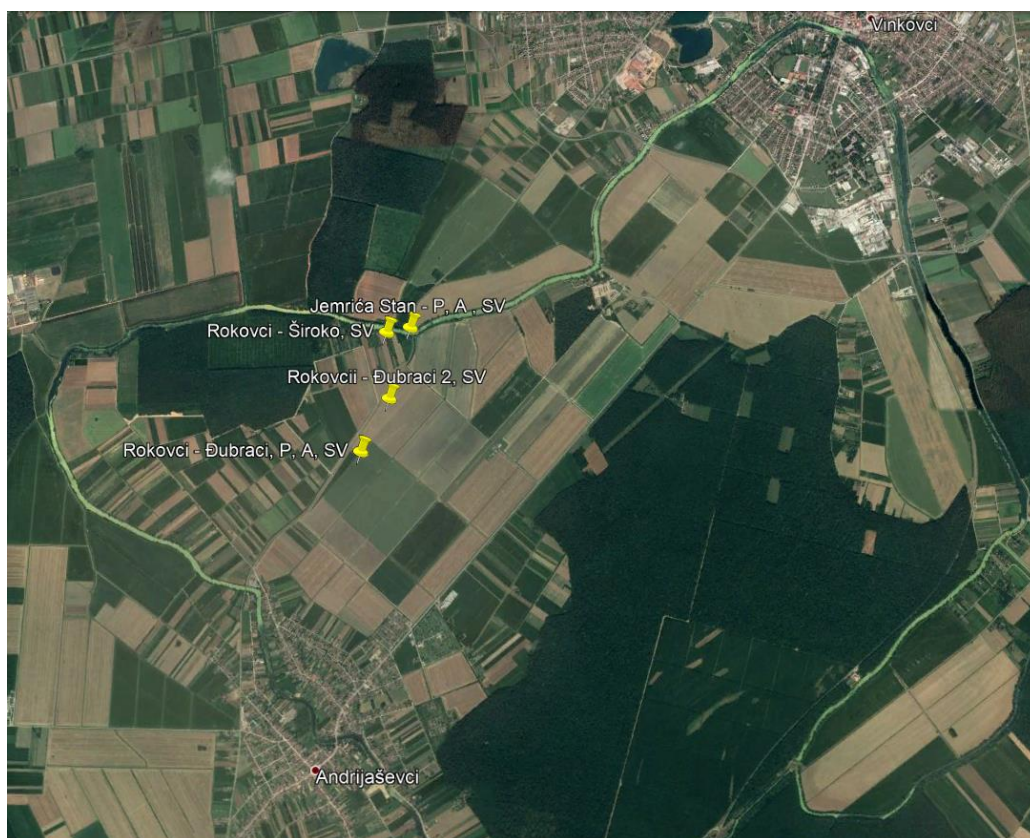
Slika 19: Prikaz prostora između Vinkovaca i Rokovaca-Andrijaševaca krajem 18. stoljeća s označenim položajima nekadašnjih srednjovjekovnih naselja (plavom bojom) na podlozi sekcija 17 i 20 plana Brodske graničarske pukovnije iz 80-ih godina 18. stoljeća (izvor: Buczynski, A., Kruhek, M.; Valentić, M., *Hrvatska na tajnim zemljovidima, Brodska pukovnja*, Zagreb, 1999.): 1) Hrapkovo („Rokovačke zidine“ – Jemrića stan); 2) Prodanovci; 3) Tominci; 4) Nova(kov)ci; 5) Zalužje; 6) Andrijaševci; 7) Bazijaš; 8) Goričice-Lončarski poloj; 9) Lěskovac; 10) Kanovci; 11) Sv. Ilija; 12) Vinkovci; 13) Milovanci (Dionice); 14) Trbušanci; 15) *Baškovac (Vinkovačko Novo Selo – ulica Bartola Kašića)

Slika 45. Lokacija naselja na području vlastinstva Hrapkovo prema Danijelu Petkoviću (D. Petković, 2011, 74)

5. Pokretni arheološki nalazi

Prilikom arheoloških istraživanja lokaliteta Rokovačke zidine prikupljena je veća količina materijala, međutim, u ovom radu bit će obrađen manji dio zbog toga što je u razdoblju pisanja ovoga rada konzervirano samo prstenje s lokaliteta. Željezni i veliki dio brončanih nalaza poslan je na konzervaciju, dok veći dio keramike još nije opran te grobovi još nisu u potpunosti obrađeni. Uslijed toga dio je predmeta obrađen u katalogu, dok je dio preuzet iz preliminarnog izvještaja istraživanja,¹⁵⁷ a ostatak nalaza morat će čekati buduću obradu nakon konzervacije.

Gradski muzej Vinkovci je tijekom godina proveo brojna rekognosciranja terena na području svoga djelovanja. Ta rekognosciranja često su obuhvaćala prostor vlastelinstva Hrapkovo te su polučila sjajne rezultate.¹⁵⁸ Koncentracije arheoloških nalaza na više lokacija (Slika 46.) dale su uvid u život žitelja naselja oko samoga naselja Hrapkova.

Slika 46. Lokacije planskih rekognosciranja Gradskog muzeja Vinkovci

¹⁵⁷ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021.

¹⁵⁸ M. KRZNARIĆ-ŠKRIVANKO, 2003; B. KRATOFIL, 2018; B. KRATOFIL, 2020.

Nalazi s područja vlastinstva zaista su brojni. Pronađeno je keramičko posuđe, metalni nalazi kojima pripada novac, nakit, dijelovi nošnje, predmeti za svakodnevnu upotrebu i vjersku namjenu, oružje te stakleni predmeti poput perla. Najraniji nalazi u sigurnom arheološkom kontekstu keramički su ulomci koji bi se možda mogli smjestiti u drugu polovicu 10., odnosno početak 11. st., dok se ostatak databilnog keramičkog materijala u ovom radu datira u 11. i 12. st. Nalazi novca mogu se pratiti od 12. st. sve do razdoblja nakon 1536. g. koji ovaj rad ne obuhvaća. Raznovrsni primjerci prstenja obuhvaćaju razdoblje cijelog srednjeg vijeka. Najveća koncentracija predmeta vidi se u razdoblju od 14. do 16. st., što se naročito može vidjeti kod prstenja, keramike te pređica, dok se najveći broj novca može datirati u kraj 14. i 15. st.

Već je spomenuto kako kanonske vizitacije navode da je lokalitet korišten kao mjesto sahranjivanja do 18. st. Arheološki nalazi potvrđuju ovaj podatak, pa je u grobu 67 u sondi 3G pronađen novac Franje II. (1792.-1835.) (Slika 47.).¹⁵⁹

Slika 47. Novac Franje II. (1792.-1835.)

Osim novca, na lokalitetu su pronađeni i drugi predmeti koji potvrđuju dugotrajnost njegova korištenja. Crne perle od staklene paste (Slika 48.) nađene su izvan crkve u sondi 3G u grobu 67. Postoji mogućnost da se radi o zrnima krunice jer su slični primjerci pronađeni u grobovima kod crkve sv. Martina u Prozorju, a datiraju se u novi vijek.¹⁶⁰ Andrej Janeš crne perle datira u 17. i 18. st.¹⁶¹ Postoji mogućnost da se velike zelene i plave staklene perle (Slika 48.) mogu povezati s novovjekovnim iz grobova crkve sv. Nikole biskupa u

¹⁵⁹ G. S. CUHAJ, T. MICHAEL, 2009, 2106-2178.

¹⁶⁰ J. BELAJ, 2006, 289-290.

¹⁶¹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 65.

Žumberku.¹⁶² Ipak, ovakve nalaze treba interpretirati s oprezom te se ostavlja otvorenim mogućnost da se možda radi o nekom drugom predmetu koji se može vezati uz nakit, poput ogrlica.

Slika 48. Raznovrsne perle s lokaliteta Rokovačke zidine

5. 1. Keramika

Keramika je na prostoru lokaliteta Rokovačke zidine pronađena u sve tri sonde, no većina je one iz sonde 3, odnosno crkve, pronađena u slojevima urušenja.¹⁶³ U ovome radu obrađen je dio keramike iz sonde 1 i 2 koja se međusobno razlikuje.

U sondi 1 je, unutar jame (SJ 173/183), pronađena veća količina keramičkog materijala, a u ovom radu obrađeno je pet njezinih ulomaka. Prvi ulomak jest onaj oboda i vrata lonca s naglašenom profilacijom izvana (Kat. br. 1). Prema Tajani Sekelj-Ivančan, radi se o krag-nformi, tj. obodu u obliku ovratnika. Sličan primjerak s lokaliteta Torčec-Prečno pole I Sekelj-Ivančan uvrstila je u keramičku skupinu Torčec 5a. Sloj u kojemu je pronađena keramika ove skupine, ali s drugog položaja (Torčec-Rudičevo), pomoću radiokarbonske analize datira se u

¹⁶² S. STINGL, 2017, tab. 9, br. 62.

¹⁶³ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 55.

11. i 12. st.¹⁶⁴ Sličan primjerak slučajan je nalaz s nalazišta Markovac-Lapovac II, koji se čuva u Zavičajnom muzeju Našice te je uvršten u oblik A1b prema Sekelj-Ivančan i datira se u 12. st.¹⁶⁵

Sljedeći ulomak fakturom i bojom slični prethodnom. Radi se također o ulomku lonca, odnosno obodu i vratu (Kat. br. 2). Obod ima krag-n-formu, a sličan je onome s lokaliteta Aljmaš-Podunavlje 35, koji je prohranjen u Muzeju Slavonije Osijek. Sekelj-Ivančan je primjerak iz Aljmaša uvrstila u oblik A.1.b te se, kao i većina keramike tog oblika, datira u 12. st.¹⁶⁶

Potrebno je spomenuti ulomak koji svojim obodom odudara od prijašnjih (Kat. br. 3). On ima naglašenu profilaciju izvana te se obod od vrha spušta pod nagibom. Sličan ulomak, ali ukrašen, dolazi s lokaliteta Osijek-Dom narodnog zdravlja te ga je Sekelj-Ivančan uvrstila u oblik A1b. Većina keramike ovoga oblika datira se u 12. st., međutim, primjerak iz Osijeka ima na vratu ukras valovnice, dok na trbuhu ima vodoravne linije. Sekelj-Ivančan keramiku ovoga oblika i načina ukrašavanja smješta u 10. i prvu polovicu 11. st.¹⁶⁷

Ulomci trbuha lonaca s ukrasima valovnica (Kat. br. 5) te ukrasima valovnica i vodoravnih linija (Kat. br. 4) ne mogu se točno datirati, osim što se može reći da pripadaju širem razdoblju srednjega vijeka. Naime, dijagnostički materijal koji bi mogao pomoći pri dataciji, odnosno obod, dno i ručka, izostaje. Osim toga, ukrašavanje valovnicama i vodoravnim linijama javlja se već od ranoga srednjeg vijeka.¹⁶⁸

Ulomci pod kataloškim brojevima 6, 7 i 8 dolaze iz stratigrafske jedinice 76, odnosno zapune peći pronađene južno od crkve.¹⁶⁹ Ulomak lonca sa zaobljenim obodom (Kat. br. 6) ima oblik koji je prisutan u dužem vremenskom periodu.¹⁷⁰ Sličan je primjerak pronađen na lokalitetu Torčec-Ledine te pripada u keramičku skupinu 4a, odnosno tip IIa. Naime, na ovom primjerku vidi se naglašena S profilacija, a analogijama je keramika ovog tipa stavljena u razdoblje druge polovice 10., odnosno početak 11. st.¹⁷¹ Osim keramike iz Torčeca, spomenuti ulomak lonca može se usporediti s ulomkom gornjeg dijela lonca s lokaliteta

¹⁶⁴ T. SEKELJ-IVANČAN, 2010, 134-135, tab. 20, br. 122.

¹⁶⁵ T. SEKELJ-IVANČAN, 2001, 96-97, tab XXV, br. 157.

¹⁶⁶ T. SEKELJ-IVANČAN, 2001, 96-97, tab II, br. 7.

¹⁶⁷ T. SEKELJ-IVANČAN, 2001, 96-97, tab XXXIII, br. 217.

¹⁶⁸ L. BEKIĆ, 2010, 230.

¹⁶⁹ A. JANEŠ, V GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 55.

¹⁷⁰ T. SEKELJ-IVANČAN, 2010, 105-114, tab. 6, br. 29.

¹⁷¹ T. SEKELJ-IVANČAN, 2010, 127-129, tab. 42, br. 265.

Beketinci-Bentež te se pomoću analogija može smjestiti u isto razdoblje.¹⁷² Primjerak koji dijeli najviše karakteristika s našim jest onaj s lokaliteta Našice-Klara, koji Sekelj-Ivančan nije uvrstila u svoju podjelu.¹⁷³ Potrebno je napomenuti da je sva navedena komparativna keramika ukrašena, dok to za naš primjerak ne možemo tvrditi jer su ostali očuvani jedino vrat i obod lonca.

Osim prethodnog ulomka, još dva su pronađena u istom sloju u sondi 2. Prvi je narančasti ulomak lonca s obodom naglašene profilacije (Kat. br. 7) koji je sličan onome pronađenom na lokalitetu Torčec-Rudičevo I, s tim da naš primjerak nije ukrašen. Ulomak iz Torčeca je Sekelj-Ivančan smjestila u keramičku skupinu Torčec 5a. Primjerak ima razvijen, naglašen krag-obod. Radiokarbonska datacija zapune objekta na lokalitetu Torčec-Rudičevo u kojemu je pronađena keramika ove skupine utvrdila je da se radi o 11. i 12. st., iako je ova skupina keramike zabilježena na drugim lokalitetima i kasnije.¹⁷⁴

Drugi ulomak (Kat. br. 8), onaj trbuha lonca smeđe boje, nije databilan. Naime, on na sebi nema ukrasa pomoću kojih bi se mogle odrediti analogije, a izostanak oboda, dna i ručke keramičkog predmeta također onemogućava utvrđivanje datacije i točnog oblika predmeta. Za njega se može reći da, zbog toga što je pronađen unutar SJ 76, pripada razdoblju srednjega vijeka, moguće 11. i 12. st., kao i ostali keramički ulomci toga sloja obrađeni u ovome radu.

5. 2. Novac

Najbrojnija kategorija nalaza u ovome radu jest novac. Među tom numizmatičkom građom najstariji je antoninijan rimskog cara Kvintila (Slika 49.). Probušen je, što upućuje na to da je bio prenamijenjen, vjerojatno u privjesak. Najraniji novac iz srednjovjekovnoga razdoblja pripada kasnim Arpadovićima. Jedan je iskovan za vladavine kralja Bele III. (1172. – 1196.) (Kat. br. 9), a u određenom je trenutku i probušen, što znači da je korišten za neku drugu svrhu, poput nakita ili amuleta. Slijedi denar Bele IV. (1235.-1270.) (Kat. br. 10).

¹⁷² K. MINICHREITER, Z. MARKOVIĆ, 2013, 168-169, tab. 20, br. 1.

¹⁷³ T. SEKELJ-IVANČAN, 2001, tab XXVI, br. 166.

¹⁷⁴ T. SEKELJ-IVANČAN, 2010, 134-136, tab. 74, br. 470.

Slika 49. Antoninijan Kvintila (270.)

Pojavljuje se i denar Karla Roberta (1307.-1342.) (Kat. br. 11), kao i oštećena kovanica (Kat. br. 12), za koju se može reći da vjerojatno pripada razdoblju njegove vladavine. Kronološki bi zatim trebalo spomenuti denar Ludovika I. (1342. – 1382) (Kat. br. 13) te tri denara kraljice Marije (1382.-1387.) (Kat. br. 14-16), od kojih je jedan krivotvoren (Kat. br. 15).

Za vrijeme vladavine Žigmunda Luksemburškoga (1387.-1437.) te kroz cijelo razdoblje 15. st. može se vidjeti golemi porast količine pronađenoga novca. Pronađena su tri njegova denara (Kat. br. 17–19), od kojih se jedan može točno datirati (Kat. br. 18) u 1436. godinu. Također je pronađeno pet njegovih parvusa (Kat. br. 20–24) te šesnaest quartinga (Kat. br. 25–40).

Nakon Žigmunda javlja se novac Vladislava I. Jagelovića (1440.-1444.) koji je zastupljen jednim denarom (Kat. br. 41). Treba spomenuti denar iz razdoblja Janka Hunjadija (1446.-1453.) (Kat. br. 42). Probušeni denar Matije Korvina (1458.-1490.) (Kat. br. 43) iz groba 75 iz sonde 3, kao i prethodno spomenuti probušeni novac, pokazuju kako je na kraju izgubio funkciju platežnoga sredstva te je služio za neku drugu svrhu.

Osim krivotvorenog denara kraljice Marije, prisutan je krivotvoreni denar Ludovika II. (1490.-1516.) (Kat. br. 44). Sličan primjerak pronađen je u Sotinu.¹⁷⁵

Neke su kovanice oštećene te se mogu datirati samo okvirno (Kat. br. 45–48). Jedino sigurno u navedenim primjerima novca jest to da je ugarski te da se treba datirati u kasni srednji

¹⁷⁵ M. ILKIĆ, 2011, kat. br. 6.

vijek. Habsburški (ugarski) krivotvoreni novac (Kat. br. 52–54) može se smjestiti u 16. st., a sličan je nađen u Sotinu.¹⁷⁶

Novac iz razdoblja ranoga novog vijeka, koji se može smjestiti neposredno prije i nakon osvajanja vlastelinstva od strane Osmanlija, jest onaj koji je kovan u vrijeme vladavine Ferdinanda I. Habsburškog (1527.-1564.). Prisutna su tri denara (Kat. br. 49–51), od kojih su dva krivotvorine (Kat. br. 50-51) koje sliče primjerku iz Sotina.¹⁷⁷ U ovu kategoriju pripada krivotvoreni groš poljskog kralja Sigizmunda I. (1506.-1548.) (Kat. br. 56.) koji se može usporediti s onim iz numizmatičke zbirke Arheološkog muzeja u Zagrebu¹⁷⁸ te groš Alberta I. Pruskog (1534.-1569.) (Kat. br. 57). Zanimljiv nalaz čini novac Nikole Redwitza (1429.-1435.) (Kat. br. 55). Smatra se da je pripadao banu Severinu te da je njegov novac kovan u mjestu Sibiu, međutim, još uvijek se vodi rasprava radi li se doista o njegovu novcu. Naime, moguće je da se radi o novcu kovanom u Vlaškoj za vrijeme vladavine Mircea cel Batrana i Dana II.¹⁷⁹

U razdoblje novoga vijeka pripada novac Osmanskog Carstva koji se može datirati u 16. i 17. st. te je moguće da se možda može smjestiti u razdoblje koje obuhvaća ovaj rad (Kat. br. 58-62). Moguće je da je jedan od njih akča Bajazida II (1481.-1512.) (Kat. br. 58). Na ovom području inače se pronalazi mali broj osmanskog novca, što se objašnjava njegovom slabom vrijednošću. Zbog toga se češće koristi novac drugih zemalja,¹⁸⁰ ipak, prema nalazima ostaloga novca na području vlastelinstva, osim onoga Žigmunda, osmanski novac relativno je čest sa zastupljenošću od 9% (Slika 50.).

¹⁷⁶ M. ILKIĆ, 2011, kat. br. 13.

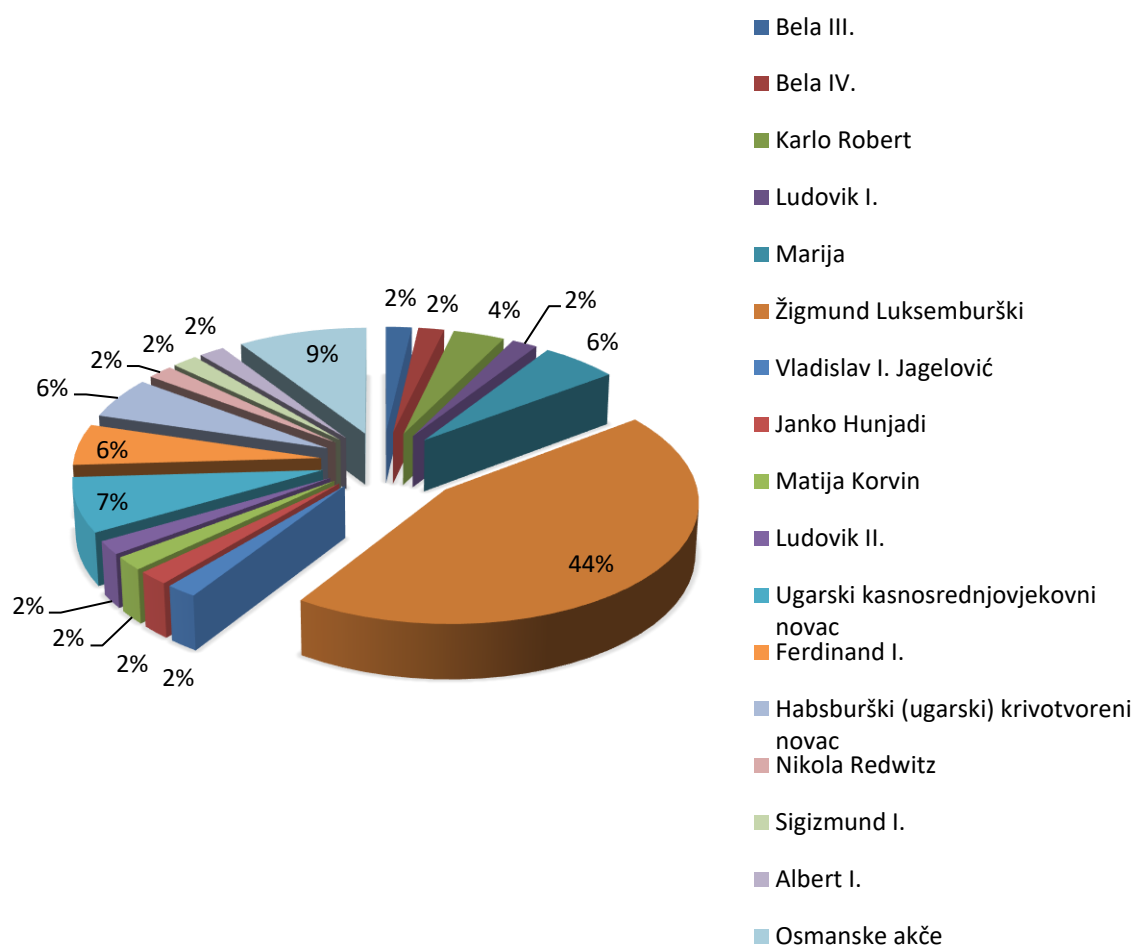
¹⁷⁷ M. ILKIĆ, 2011, kat. br. 12.

¹⁷⁸ I. MIRNIK, 2002, tab. 1, br. 10.

¹⁷⁹ T. MUNTEAN, 2011, 277.

¹⁸⁰ M. RADIC, 2015, 13.

Novac pronađen na području vlastelinstva

Slika 50. Grafikon zastupljenosti novca na području vlastelinstva

Unatoč osvajanju vlastelinstva Hrapkovo 1536. g., kolanje habsburškoga novca nije prestalo. To dokazuje novac Rudolfa II. (1576.–1608.) (Slika 51.).¹⁸¹

Slika 51. Denar Rudolfa II. (1576.–1608.)

¹⁸¹ E. UNGER, 2000, br. 810-812.

Važno je naglasiti kako je na lokalitetu Rokovačke zidine pronađen novac koji je na sebi imao perforaciju (Slika 52.). Neki od primjeraka ovoga novca pronađeni su u grobu 23 u sondi 1, grobu 75 koji se nalazio u svetištu crkve, odnosno sondi 3C te grobu 133 koji se nalazio u sondi 3F, odnosno iza crkvenoga svetišta i sakristije. Većina nalaza ove vrste nalazi se u procesu konzervacije.

Slika 52. Primjer novca s perforacijom iz groba 75 (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 64)

Perforiran je novac raznih razdoblja. Tako iz sonde 3B, točnije iz stratigrafske jedinice 152 dolazi već spomenuti antoninijan Kvintila (270.)¹⁸² (Slika 49.).

5. 3. Prstenje

Srednjovjekovno prstenje čest je nalaz na području vlastelinstva. Publikacije koje se bave isključivo prstenjem na prostoru Hrvatske malobrojne su, tako da se ovaj rad oslanja poglavito na literaturu koja se bavi raznim nakitom i grobnim nalazima među kojima je i prstenje.¹⁸³ Prstenje koje se može svrstati u skupinu jednostavnog opširno je obrađeno u literaturi. Neki primjerci prstenja mogu se usporediti s onima iz Srbije¹⁸⁴ i Makedonije,¹⁸⁵ međutim, većina primjeraka u ovome radu pokazuje sličnost s onima iz

¹⁸² RIC Va, 7-84.

¹⁸³ M. RADIĆ, 2007; M. RADIĆ, 2009; M. PETRINEC, 1996; K. GUSAR, D. VUJEVIĆ, 2013; H. GJURAŠIN, 1997; D. JELOVINA, D. VRSALOVIĆ, 1981; J. BELOŠEVIĆ, 1992; A. PITEŠA, 2009; Ž. DEMO, 2007.

¹⁸⁴ E. ZEČEVIĆ, 2006; И. БУРОВАЊ, 2012; M. BAJLOVIĆ-HADŽI-PEŠIĆ, 1984; D. MILOŠEVIĆ, 1990; N. STANOJEV, 1989.

¹⁸⁵ E. MANEVA, 1992.

Mađarske.¹⁸⁶ Dosta slični nalazi mogu se pronaći u ostavi zapadno od Oroshaze na prostoru Male Kumanije koja se nalazi između gradova Segedina i Kaloče.¹⁸⁷

Prstenje se prema obliku može podijeliti u više skupina, dok se motivi kojima su ukrašeni također mogu svrstati u određene kategorije. Potrebno je napomenuti da se isti motivi mogu naći u svim skupinama prstenja.

Od 13. do 15. st. ukrasi na prstenju lako se mogu pratiti jer se javljaju na drvorezima, fresko-slikarstvu i iluminiranim knjigama. Od tada se produkcija prstenja povećava, tehnike izrade postaju kompleksnije te materijal od kojega je prstenje napravljeno kvalitetniji.¹⁸⁸

Skupinu jednostavnog prstenja čini ono koje se sastoji samo od obruča. U tu kategoriju pripada prstenje s jednim vodoravnim žljebom koji teče cijelom dužinom obruča predmeta (Kat. br. 63-64), prstenje s dva žljeba na obruču (Kat. br. 65) te ono s natpisom (Kat. br. 66). Prstenje s jednim žljebom čest je nalaz na srednjovjekovnim lokalitetima, što se može vidjeti u raznim publikacijama.¹⁸⁹ Javljaju se na lokalitetima kasnog srednjega i ranog novoga vijeka.¹⁹⁰ Prstenje s dva žljeba na obruču prisutno je tijekom cijeloga srednjega vijeka u Dalmaciji,¹⁹¹ a u kontinentalnom dijelu Hrvatske javlja se na lokalitetu Opatovina u Zagrebu gdje je datirano u 15. i 16. st.¹⁹² Srebrni prsten ukrašen je pisanim gotičkim slovima (Kat. br. 67) i pripada tipu prstenja s natpisom. Natpis prilikom pisanja ovoga rada još nije pročitao, pa je teško govoriti o njegovoj tematici. Naime, natpisi na njima razlikuju se te se pomoću njih može odrediti radi li se o prstenju vjerskog i eklezijastičkog, ljubavnog, vjenčanog i memorijalnog karaktera ili o prstenju-amajlijama. Dalton primjerke s navedenim natpisima u svom katalogu datira od 13. do 18. st.¹⁹³ U preliminarnom izvještaju lokaliteta Rokovačke zidine, autori vuku paralele s prstenom 937 iz Ispwitcha,¹⁹⁴ koji Dalton datira u 15. st.¹⁹⁵

Drugu skupinu prema obliku čini prstenje sa zalemljenom pločicom (glavom), koju čini devet primjeraka ukrašenih raznovrsnim motivima (Kat. br. 67–75). Prsten vrpčastog obruča i

¹⁸⁶ N. PARADI, 1990; M. KALMAN, 2007; G. HATHAZY, 2009; G. HATHAZY, O. LORAND-KOVACS, 2014.

¹⁸⁷ G. HATHAZY, 2009, tab. 2, br. 2-3, tab. 6, br. 3.

¹⁸⁸ M. BAJLOVIĆ-HADŽI-PEŠIĆ, 1984, 45.

¹⁸⁹ M. PETRINEC, 1996; K. GUSAR, D. VUJEVIĆ, 2013, 297.

¹⁹⁰ E. ZEČEVIĆ, 2006, 181; M. PETRINEC, 1996, 26; H. GJURAŠIN, 1997, 166.

¹⁹¹ D. JELOVINA, D. VRŠALOVIĆ, 1981, 120; J. BELOŠEVIĆ, 1992, 134; K. GUSAR, D. VUJEVIĆ, 2013, 279.

¹⁹² Ž. DEMO, 2007, 70.

¹⁹³ O. M. DALTON, 1912, 103-345.

¹⁹⁴ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 58.

¹⁹⁵ O. M. DALTON, 1912, 150, kat. br. 937.

ukrasa na pločici u obliku stiliziranoga cvijeta (Kat. br. 67) pripada kategoriji prstenja ukrašenog floralnim motivima. Sličan prsten koji potječe s nepoznatog nalazišta čuva se u Muzeju grada Beograda i datira se u 13. i 14. st.¹⁹⁶ Još jedan primjerak nalazi se u zbirci Narodnog muzeja u Beogradu te je datiran u 14. st.¹⁹⁷ Prsten drugačijeg oblika sa sličnim ukrasom iz Narodnog muzeja u Kragujevcu datiran je u kraj 15., odnosno prvu polovicu 16. st.¹⁹⁸ Istoj kategoriji pripada prsten s prikazom ljiljana (Kat. br. 68) koji je identičan onomu iz Retkovaca, a moguće i onomu iz Nuštra. Oba primjerka Mirko Adžaga datira u 14. i 15. st.¹⁹⁹ Potrebno je naglasiti da prstenje koje Adžaga obrađuje u svojoj knjizi ne dolazi iz zatvorenih arheoloških cjelina te za njih nisu navedene usporedbe iz stručne literature, pa je stoga njihova točna datacija upitna.

Ulomak prstena od kojega je ostala samo glava, a čiji motiv bi mogao predstavljati shematizirani cvijet ili sunce sličan je onome pronađenom u Karadžićevu, a najbliži je primjerku iz Marinaca koji Adžaga datira u 14. i 15. st.²⁰⁰ Naš primjerak od njihova se razlikuje time što između linija ima motiv polumjeseca ispod kojega je kapljica. Oštećeni prsten koji na glavi ima romboidni motiv (Kat. br. 69) može se svrstati u kategoriju prstenja s geometrijskim ukrasima. Sličan je onima iz Cerića, Nuštra, Ostrova, Tordinaca, Srijemskih Laza, Vinkovačkih Banovaca, Mirkovaca, Slakovaca, Karadžićeva, Markušice, Vinkovaca i Rokovaca, a koje je Adžaga datirao u 13. i 14. st.²⁰¹ Istoj kategoriji pripada prsten s romboidnim motivom (Kat. br. 74) koji se može usporediti s onim pronađenim u ostavi iz Male Kumanije, a datira se u 14. i 15. st. Motiv na kumanskom prstenu nije identičan našem, ipak motivi na oba prstena tvore romb te se razlika između njih može pripisati umjetničkoj slobodi.²⁰² Varijacije prstenja s romboidnim motivom česte su na prostoru Vukovarsko-srijemske županije, što se može vidjeti iz prijašnjih primjeraka. Pronađen je prsten koji pripada ovoj kategoriji, ali se također može svrstati u kategoriju prstenja ukrašenih gotičkim slovima (Kat. br. 73), jer u romboidnom motivu kroz sredinu prolazi gotičko slovo I. Najbliži prstenje ovomu ono je iz Karadžićeva i Ivankova koje je Adžaga datirao u 13. i 14. st.²⁰³ te prsten iz Mirkovaca.²⁰⁴ Mirkovački prsten, kao i sve druge u svome djelu, obradio

¹⁹⁶ M. BAJLOVIĆ-HADŽI-PEŠIĆ, 1984, XLIII.

¹⁹⁷ D. MILOŠEVIĆ, 1990, 63.

¹⁹⁸ И. БУРОВИЋ, 2012, 93.

¹⁹⁹ M. ADŽAGA, 2020, 273-291, kat. br. 352, 387.

²⁰⁰ M. ADŽAGA, 2020, 133-157, kat. br. 72, 119.

²⁰¹ M. ADŽAGA, 2020, 101-340, kat. br. 7, 25, 60, 67, 86, 96, 124, 132, 172, 190, 235, 298, 378, 394, 416, 426, 486.

²⁰² G. HATHAZY, 2009, 98.

²⁰³ M. ADŽAGA, 2020, 205-284, kat. br. 215, 373.

je Steve Gaunt.²⁰⁵ On, kao i Adžaga, obrađuje prstenje pronađeno izvan arheološkog konteksta na području Vukovarsko-srijemske županije, a koje je predano Gradskom muzeju Vinkovci, tako da im donosi opis i crteže.

Kod prstena s motivom tri stelice (Kat. br. 70), kraj velike strelice osim pera, možda može pretstavljati klas žita. Kao takav može se usporediti s drugim prstenjem koje ima isti motiv, a javlja se u Ostrovu, Vinkovcima, Podgrađu, Novim Jankovcima, Tordincima, Rokovcima, Antinu, Nuštru, Starim Jankovcima i nepoznatom nalazištu istočne Slavonije.²⁰⁶

Zanimljivu kategoriju prstenja čini ono s motivom gotičkog slova. Srebrni prsten vrpčastog obruča, glave na kojoj su motivi srca, gotičkog slova I ili L te trokuta unutar upisane kružnice pripada ovoj kategoriji (Kat. br. 71). On se pronalazi u brojnim varijacijama. Pojedine sličnosti javljaju se na prstenu iz Sotina.²⁰⁷ No, prsten pronađen u groblju samostana sv. Petra, na lokalitetu Bugac-Felsőmonostor Csitári koji se datira od 14. do 16. st., ima sve karakteristike i motive našega prstena, osim srca.²⁰⁸ Gotovo ista situacija može se vidjeti s prstenom iz ostave Kiskunhalas—Fehértói koji se čuva u Mađarskom nacionalnom muzeju te se može smjestiti u 14. i 15. st, kao i većina nalaza u ostavi, poput novca Žigmunda Luksemburškog iz 15. st.²⁰⁹ Daljni primjerak pronađen je istraživanjem srednjovjekovnog crkvenog groblja na lokalitetu Balatonszabadi-Pusztatorory koje se datira od 14. do 16. st.²¹⁰ Prsten istoga tipa pronađen je u jugoistočnoj Mađarskoj, na prostoru Male Kumanije te se s ostalim nalazima datira u 14. i 15. st.²¹¹ Analogija se također može vući s prstenom s lokaliteta Hinga kod Ludaškog jezera u Vojvodini koji je pronađen u sloju s uništenim i dislociranim grobovima.²¹² Čini se da je kombinacija urezanog gotičkog slova koje prate i drugi motivi česta pojava na prostoru Vukovarsko-srijemske županije. Dokaz tomu prstenje je iz Ostrova, Karadžićeva, Nuštra, Ivankova, Pačetina, Vinkovaca, Mirkovaca, Srijemskih Laza, Starih Jankovaca, Privlake,²¹³ Vere, Sotina, Retkovaca²¹⁴ i onih iz Muzeja Slavonije.²¹⁵

²⁰⁴ S. GAUNT, 2020, 42, kat. br. 103.

²⁰⁵ S. GAUNT, 2020.

²⁰⁶ M. ADŽAGA, 2020, 134-339, kat. br. 73, 126, 184, 234, 290, 325, 328, 349, 358, 390, 468, 475, 484.

²⁰⁷ M. ILKIĆ, 2010, 393.

²⁰⁸ R. SZABOLCS, 2014, 226.

²⁰⁹ N. PARADI, 1990, 73-79.

²¹⁰ M. KALMAN, 2007, 170-184, tab. 8, br. 4.

²¹¹ G. HATHAZY, 2009, tab. 2, br. 3.

²¹² N. STANOJEV, 1989, 85, tab. br. 460.

²¹³ M. ADŽAGA, 2020, 115-342, kat. br. 36, 48, 69, 150, 222, 285, 299, 336, 340, 379, 380, 393, 403, 417, 428, 434, 447, 480, 485, 489.

²¹⁴ S. GAUNT, 2020, 36-39, kat. br. 78, 89, 91.

Postoje primjerci koji imaju drugačiju formu, ali sličan ukras.²¹⁶ Prstenje koje je identično našem primjerku može se naći u neposrednoj blizini, u Ivankovu i Ceriću, a Adžaga ih datira u 14. i 15. st.²¹⁷

U kategoriju prstenja s ukrasom klasja žita pripada (Kat. br. 75) prsten kojem četiri klasa tvore motiv križa. Takvo prstenje može se naći u Ostrovu, Vinkovcima, Podgrađu, Novim Jankovcima, Tordincima, Rokovcima, Antinu, Nuštru, Starim Jankovcima, nepoznatom nalazištu istočne Slavonije,²¹⁸ Sotinu²¹⁹ te brojnim drugima. Da se doista radi o križu može se zaključiti usporedbom ovoga prstena s onim pronađenim na Vodočkoj nekropoli kod Strumice. Taj prsten, osim što ima motiv dvostrukog križa, u potpunosti odgovara našem. Elica Maneva ovaj motiv pripisuje „gotičkoj ornamentici 15. st.“. Ona izdanke na križu ne tumači kao klasje žita, već kao grančice ili loše prikazane ljiljane.²²⁰

Treću skupinu prstenja čini jednodijelno prstenje s proširenom glavom. Prsten koji pripada u ovu skupinu (Kat. br. 76) dio je kategorije prstenja ukrašenim floralnim motivima. U ovom slučaju radi se o motivu ljiljana koji je vrlo čest na području Vukovarsko-srijemske županije te je pronađen u Karadžićevu, Lipovcu, Antinu, Vinkovačkim Banovcima te Nuštru.²²¹

Tip prstenja s osmerokutnom glavom zastupljen je jednim primjerkom (Kat. br. 77). Ukrašen je motivom u obliku stiliziranog slova S. Prstenje sa sličnim motivima pronađeno je u Pačetinu, Donjem Novom Selu, Ostrovu, Vinkovcima, Nuštru, Antinu, Ivankovu, Otoku, Podgrađu, Bršadinu, Markušici, Karadžićevu, Privlaci, Andrijaševcima i Starim Jankovcima.²²² Prsten istoga oblika, ali različitoga ukrasa pronađen je na nekropoli Ričice zajedno s novcem iz 15. st.²²³

Poseban tip unutar ove grupe čini jednostavan jednodijelni prsten s tankim obručom i malom, okruglom glavom (Kat. br. 78). Ukrašen je motivom ljiljana unutar opisane kružnice, pa

²¹⁵ M. RADIĆ, 2009, 125, kat. br. 2.

²¹⁶ M. ADŽAGA, 2020, 263-315, kat. br. 332, 341, 425, 435.

²¹⁷ M. ADŽAGA, 2020, 259-267, kat. br. 324, 339.

²¹⁸ M. ADŽAGA, 2020, 134-339, kat. br. 73, 126, 184, 234, 290, 325, 328, 349, 358, 390, 468, 475, 484.

²¹⁹ M. ILKIĆ, 2010, 394, tab. II, br. 4.

²²⁰ E. MANEVA, 2010, 341-342, tab. I, br. 4a-d.

²²¹ M. ADŽAGA, 2020, 109-226, kat. br. 23, 77, 80, 169, 209, 258.

²²² M. ADŽAGA, 2020, 104-338, kat. br. 13, 16, 28, 40, 46, 47, 53, 91, 99, 166, 269, 295, 337, 342, 436, 444, 450, 457, 460, 476, 482.

²²³ V. KOVAČIĆ, 1983, 39.

pripada kategoriji prstenja ukrašenoj floralnim motivima. On bi se najvjerojatnije mogao datirati u 16. st. Naime, Zoltan Litauszki u svojem se radu bavio prstenjem ovoga tipa te navodi razne varijacije motiva ljiljana. Naša varijacija, koju on stavlja u tip *Keresztel variált életfás-liliomos*, a koja predstavlja spoj ljiljana, križa te drveta života ima u Mađarskoj paralelu na lokalitetu Ópusztaszer – Monostor.²²⁴ U Hrvatskoj je pronađen brončani prsten s identičnim motivom kod Karadžićeva, ipak datacija im zbog oblika prstena nije ista. Onome iz Karadžićeva obruč je zalemljen za glavu i Adžaga ga datira u 14. i 15. st.²²⁵

Četvrtu skupinu čini masivno lijevano prstenje. Jedan takav prsten onaj je s ukrasima stiliziranih krila i trokuta/klasja (Kat. br. 79). Slična dekoracija javlja se na već spomenutom prstenu iz Makedonije koji Maneva datira u 15. st.²²⁶ Đurović, naprotiv, smješta prsten koji ima slični motiv klasa na krajevima glave u 14. st.²²⁷ Ovaj primjerak donosi i S. Gaunt,²²⁸ a Mirko Adžaga prstenje s motivom krila iz Ostrova, Cerića, Gaboša, Ivankova, Tordinaca, Vinkovaca, Novih Jankovaca, Cerne, Nuštra, Lipovače, Andrijaševaca i nepoznatih nalazišta u istočnoj Slavoniji datira u 15. i 16. st.²²⁹

Ovoj skupini također pripada prsten s ukrasom gotičkog slova I unutar kružnice (Kat. br. 80). On pripada kategoriji prstenja s ukrasom gotičkog slova i može se usporediti s onim iz ostave koji je pronađen na prostoru Male Kumanije u Mađarskoj te se datira u 14. i 15. st.²³⁰ Ovakvo prstenje prisutno je na prostoru Vukovarsko-srijemske županije te je zabilježeno u Karadžićevu i Srijemskim Lazama, koje Adžaga datira u 14. i 15. st.²³¹ te u Privlaci i Ivankovu.²³²

Među ovom skupinom zastupljen je prsten koji pripada kategoriji prstenja ukrašenog životinjskim likom (Kat. br. 81). U ovom slučaju riječ je o ptici. Ptica na glavi prstena loše je izvedena te se može usporediti s prstenjem poput onih pronađenih u Nuštru, Tordincima, Ostrovu, Slakovcima, Pačetinu, Ivankovu/Retkovcima te nepoznatih nalazišta istočne

²²⁴ Z. LITAUSZKI, 2012, 20-21, tab. V, br. 3.

²²⁵ M. ADŽAGA, 2020, 210, kat. br. 226.

²²⁶ E. MANEVA, 1992, 91.

²²⁷ И. БУРОВИЋ, 2012, 93.

²²⁸ S. GAUNT, 2020, 89.

²²⁹ M. ADŽAGA, 2020, 140-339, kat. br. 85, 87, 108, 154, 185, 212, 254, 272, 290, 317, 323, 328, 385, 390, 413, 460, 468, 469, 470, 483.

²³⁰ G. HATHAZY, 2009, 98, tab. 6, br. 2.

²³¹ M. ADŽAGA, 2020, 176-191, kat. br. 157, 187.

²³² S. GAUNT, 2020, 136-137, kat. br. 465, 467.

Slavonije koje je Adžaga datirao od 13. do 16. st.²³³ Prema Mariji Bajlović-Hadži-Pešić prstenje s ovakvim prikazom javlja se u Podunavlju, Makedoniji i na jugu Balkana.²³⁴

Kombinacije raznih motiva također su prisutne kod ovoga tipa. Prsten s linijom koja sa svake strane završava motivom klasja koja je flankirana s motivima stiliziranih krila (Kat. br. 82) sličan je onome iz Cerića i Antina, a najbliži je onome pronađenom kod Tordinaca datiranom u 15. i 16. st.²³⁵ Sličan prsten jest onaj tamne patine kojem se ukras vrlo slabo vidi (Kat. br. 84).

Masivno prstenje s uzdignutim vratom čini petu skupinu. Dva primjerka (Kat. br. 84-85) pripadaju kategoriji prstenja ukrašenih floralnim motivima. Oni se oblikom i ukrasom mogu usporediti sa srebrnim prstenom iz Tompojevaca koji se datira u 14. i 15. st.²³⁶ Srebrni prsten sličnog motiva nađen je i u Sotinu i datiran u kasni srednji vijek,²³⁷ a slično, ali brončano prstenje pronađeno je na području Karadžićeva/Jarmine, Ludvinaca, Nuštra i Ostrova, a Adžaga ga datira u 15. i 16. st.²³⁸ Prstenje istog oblika i motiva smješteno je u Narodnom muzeju u Čačku, a datirano je u 14. i 15. st.²³⁹ Ono sličnog motiva iz Panonske nizine obradio je Peter Lango. Prstenje u njegovoj publikaciji se, međutim, razlikuje u obliku te je zasigurno datirano ranije. On ih smješta od 9. do sredine 11. st.²⁴⁰ pa se može zaključiti da upravo ovo prstenje pokazuje da se popularnost navedenoga tipa motiva prožimala od ranoga do kasnoga srednjeg vijeka. Daljnja dva primjerka (Kat. br. 86-87) nemaju analogije, ipak, prema njihovu obliku moglo bi se naslutiti da se radi o 16. st.

Šestu skupinu prstenja čini jednodijelno prstenje sa srcolikom glavom. U ovom radu zastupljena su tri takva primjerka (Kat. br. 88-90). Oni oblikom odudaraju od svih ostalih pronađenih rekognosciranjem. Adžaga slično prstenje iz Ivankova, Karadžićeva, Tordinaca te nepoznatog nalazišta istočne Slavonije datira u 15. i 16. st.,²⁴¹ a sličan primjerak pronađen je i u Retkocima.²⁴² Vrlo sličan prsten otkriven je na lokalitetu Novo Brdo u Srbiji, gdje je

²³³ M. ADŽAGA, 2020, 101-323, kat. br. 8, 19, 31, 32, 70, 74, 84, 100, 110, 128, 143, 177, 182, 452, 343.

²³⁴ M. BAJLOVIĆ-HADŽI-PEŠIĆ, 1984, 43.

²³⁵ M. ADŽAGA, 2020, 141-276, kat. br. 71, 87, 328, 358.

²³⁶ Ž. DEMO, M. BUNČIĆ, A. DUGONJIĆ, 2020, 134.

²³⁷ M. ILKIĆ, 2010, 386-394, tab. II, br 5.

²³⁸ M. ADŽAGA, 2020, 250-341, kat. br. 305, 366, 433, 356, 488.

²³⁹ M. KOTAPAI, 2007, 55, tab. 3, br. 14.

²⁴⁰ P. LANGO, 2016, tab. 9, br. 1.

²⁴¹ M. ADŽAGA, 2020, 343-363, kat. br. 491, 497, 508, 531.

²⁴² S. GAUNT, 2020, 112, kat. br. 373.

datiran od 14. do 16. st.²⁴³ Ovu skupinu prstenja Emina Zečević datira od 14. do 17. st. i smatra da nije imalo funkciju streličarskog prstenja, odnosno predmeta pomoću kojega se povlačila struna na luku, kao što se to dugo smatralo u literaturi. Također navodi da se prstenje ove skupine gotovo ne nalazi izvan Srbije.²⁴⁴ No, osim primjeraka u ovome radu te prstenja koje su obradili M. Adžaga i S. Gaunt, ovakvo prstenje pronalazi se i na prostoru Mađarske.²⁴⁵ Takvo mišljenje rezultat mogući je rezultat nedovoljnoga objavljivanja ove skupine prstenja u literaturi.

Sedmu skupinu čini prstenje s ukrasnom krunom koja se sastoji od okvira i umetka koji može biti od različitih materijala. Iz Rokovaca potječe primjerak s okvirom i prazninom u njegovu središtu gdje bi bio umetnut dragi kamen ili staklena pasta (Kat. br. 91). Vrlo sličan prsten dolazi iz Srijemskih Laza te ga Adžaga datira u 14. i 15. st.²⁴⁶

Prsten koji na svom obruču ima prikazane ruke koje drže srce (Kat. br. 92) pripada osmoj skupini, a to je ljubavno prstenje bez natpisa. Primjerci tipa sa srcem datiraju od 15. do 18. st. u katalogu O. Daltona.²⁴⁷ Vjerojatno se radi o varijaciji zaručnickoga prstenja koji prikazuju dvije ruke koje se rukuju, a pronalazi se na lokalitetima diljem Hrvatske.²⁴⁸

5. 4. Dijelovi nošnje

Arheološkim istraživanjem lokaliteta Rokovačke zidine te rekognosciranjem područja vlastelinstva pronađeni su dijelovi nošnje kojima pripadaju pređice, pojasni jezičac te dugmad.

Prilikom rekognosciranja pronađene su srednjovjekovne pređice koje se prema njihovim oblicima mogu podijeliti na više skupina, a najbrojnije su one jednodijelne. Tako je pronađena jednodijelna pređica D-oblika (Kat. br. 93), koja bi se prema tipologiji Biljane Burazer, koja je obradila kopče s područja Hrvatske od 12. do 17. st., mogla smjestiti u

²⁴³ E. ZEČEVIĆ, 2006, 191, kat. br. 65.

²⁴⁴ E. ZEČEVIĆ, 2006, 92.

²⁴⁵ E. WICKER, 2013, 114-153, tab. 4, br. 7, 10.

²⁴⁶ M. ADŽAGA, 2020, 119, kat. br. 43.

²⁴⁷ O. M. DALTON, 1912, 171-174.

²⁴⁸ A. PITEŠA, 2009, 173; M. PETRINEC, 1996, 107; J. BELAJ, 2008, 30; T. BURIC, 2001, 317, tab. IX, br. 3, tab. XI, br. 9; D. JELOVINA, D. VRSALOVIC, 1981, tab. V, br. 114, tab. XXXV br. 506.

podtip 4.²⁴⁹ Općenito srodna forma pređica pojavljuje se i kod slučajnog nalaza iz ranosrednjovjekovnog groblja Kašić-Maklinovo brdo,²⁵⁰ no primjerak najsličniji našem Whitehead datira između 1250. i 1400. g.²⁵¹ Unatoč tomu što naš primjerak ima tanje stranice, jedino on ima kombinaciju od samo dva žljeba koja flankiraju mjesto igle i izdanke na krajevima te se zbog toga razlikuje od kopči sličnoga tipa pronađenih na lokalitetima poput Torčeca.²⁵²

Nalaz koji je trenutno u procesu konzervacije, a koji je pronađen pri arheološkim istraživanjima jest jednodijelna željezna pređica D-oblika s dva trna koja se nalazila u grobu 107 u sondi 3B (Slika 53).²⁵³ U izvješću se navode analogije s pređicom s nalazišta Bribir-Tjeme datiranom u 14. i 15. st.²⁵⁴ te s onom s nalazišta Ivanec-Stari grad bez datacije.²⁵⁵ Ona iz Ivanca čini se najsličnija našem primjerku. Pređice s dva trna inače se mogu naći i na drugim lokalitetima, poput Galovca-Crkvine, čiji je primjerak datiran u razvijeni srednji vijek,²⁵⁶ Biljana Donjih-Begovače iz groba 145²⁵⁷ te iz groblja uz crkvu sv. Spasa.²⁵⁸ Unatoč tome, oni nemaju izduženi oblik kakav ima primjerak s Rokovačkih zidina. Vrlo sličan nalaz ovome s Rokovačkih zidina pronađen je u rijeci Ljubljanici te se datira u drugu polovicu 13. st.²⁵⁹

Slika 53. Kopča s dva trna (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 61)

²⁴⁹ B. BURAZER, 2019, 45.

²⁵⁰ J. BELOŠEVIĆ, 1980, tab. LXXIV, br. 7.

²⁵¹ R. WHITEHEAD, 2003, 21, kat. br. 83.

²⁵² S. KRZMAR, 2016, 91.

²⁵³ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 61.

²⁵⁴ M. ZEKAN, 1996, 53.

²⁵⁵ J. BELAJ, 2008, 25.

²⁵⁶ J. BELOŠEVIĆ, 1992, 136.

²⁵⁷ D. JELOVINA, D. VRSALOVIĆ, 1981, 78-128.

²⁵⁸ M. PETRINEC, 1996, 44-58.

²⁵⁹ P. BITENC, T. KNIFIC, T. NABERGOJ, N. VERŠNIK, 2009, 340, tab. H.

Ističu se dvije jednodijelne gljivaste, asimetrične pređice, od kojih je jedna cjelovita (Kat. br. 94), dok je druga samo djelomično očuvana (Kat. br. 95). Prema Biljani Burazer one se mogu uvrstiti u podtip 1.²⁶⁰ Na Opatovini se ovaj tip pređica javlja od 14. st. do 16. st., a najviše ih potječe iz 15. st.²⁶¹ Slične pređice pronalaze se i na drugim lokalitetima poput Baba lokve,²⁶² utvrde u Zemuniku Donjem²⁶³ i Cirkvišću te se datiraju od 14. do 16. st.²⁶⁴

Neobičan nalaz čini pređica (Kat. br. 97) koja je vjerojatno predstavljala jedan dio kopče za pojas kod koje su se dvije pređice zakopčavale tako da su se umetale jedna u drugu. Vrlo je slična onoj pronađenoj u Makedoniji koju je obradila Elica Maneva. Ona smatra da je ova vrsta pređice nastala nakon 12. st., no ne navodi točniju dataciju. Također, smatra da se radio o bizantskom stilu izrade.²⁶⁵

Pozlaćeni završetak pojasa (Kat. br. 96) svojim se izgledom razlikuje od sličnih pronađenih na ovome području. Pojasni jezičci sličnoga oblika mogu se naći u Muzeju Slavonije i datirani su u 16. i 17. st.,²⁶⁶ a jedan od njih potječe iz Ružica-grada.²⁶⁷ Međutim, oni imaju drugačije ukrase i završetak koji nije kružan kao na našem primjerku. Sličan završetak pojasa nađen je i u rijeci Ljubljanici, a datira se u šire razdoblje srednjega vijeka, međutim, njegov kraj je, kao i kod prijašnjih primjeraka, drugačiji.²⁶⁸ Stoga, u nedostatku izravnih usporedbi, naš se nalaz samo okvirno smješta u kasni srednji ili rani novi vijek.

Dugmad (Slika 54.) su predmeti koji pripadaju dijelovima nošnje, a njihovi dijelovi pronađeni su u sedam grobova na lokalitetu Rokovačke zidine. Od njih sedam pet se grobova, odnosno grobovi 65, 84, 104, 106 i 132 nalazilo u sondi 3, dok su se dva groba, 17 i 36, nalazila u sondi 1. Radi se o predmetima kružne forme koje saastoje od dvaju dijelova, odnosno kalota, koje su spojene tehnikom tještenja. Datiraju se u duži vremenski period te se mogu naći na brojnim lokalitetima, što znači da se ovi nalazi trebaju datirati s oprezom. Pojavljuju se u Europi u 13. st., a na Opatovini se mogu vidjeti od druge polovice 14. st. Kao što je utvrdio Janeš,²⁶⁹ upravo je primjerak iz Opatovine najbliži našem te se datira u 14. i

²⁶⁰ B. BURAZER, 2019, 38.

²⁶¹ Ž. DEMO, 2007, 84.

²⁶² T. BURIĆ, I. ANTERIĆ, M. BABIN, M. MILIĆ, 2013, 19.

²⁶³ K. GUSAR, D. VUJEVIĆ, 2016, 34.

²⁶⁴ S. KRZNAR, 2016, 92.

²⁶⁵ E. MANEVA, 1992, 34, tab. 98, br. 63/24, tab. 104, br. 63/24.

²⁶⁶ M. RADIĆ, 2015, 26.

²⁶⁷ M. RADIĆ, Z. BOJČIĆ, 2004, 71.

²⁶⁸ P. BITENC, T. KNIFIC, T. NABERGOJ, N. VERŠNIK, 2009, 366, tab. d.

²⁶⁹ A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 59.

15. st.²⁷⁰ Dugmad slične forme koristi se i nakon 15. st. te se mogu, primjerice, naći među novovjekovnim nalazima u grobovima crkve sv. Martina na Prozorju.²⁷¹

Slika 54. Dugmad s lokaliteta Rokovačke zidine (A. JANEŠ, V. GLIGORA, L. ŠTEFAN, G. TRNINIĆ, 2021, 60)

5. 5. Ostali nalazi

Do sada spomenuti predmeti najbrojniji su, no osim njih pronađeni su predmeti koji pripadaju nalazima svakodnevne upotrebe (završetci pete noževa), oružju (topuz) te hodočasničkoj ampuli.

Vrlo su česti konkavni sroliki predmeti (Kat. br. 98-103) raznih dimenzija s rupicom za nasad po sredini. U dva slučaja (Kat. br. 100-101) po sredini su im sačuvane zakovice. Riječ je o završetcima koji su se nalazili na petama noževa, što se može vidjeti iz primjeraka pronađenih u Ružica-gradu²⁷² i Burgu Vrbovec²⁷³ datiranima u 15. i 16. st. Završetci su formirani tako da je više slojevito postavljenih srolikih listića spojeno zakovicama i postavljeno na petu noža. Daljnje usporedbe dolaze iz kraljevske palače u Budimu te iz srednjovjekovnoga sela Sarvaly u Mađarskoj.²⁷⁴ U Srbiji su se noževi s ovim zakovicama mogli vidjeti i ranije. Zabilježene su na prvom i drugom tipu noža na tvrđavi Ras. Prvi tip te

²⁷⁰ Ž. DEMO, 2007, 71-72, tab. 13, br. 1-4.

²⁷¹ J. BELAJ, 2006, 292.

²⁷² M. RADIĆ, Z. BOJČIĆ, 2004, 92, kat. br. 70-71.

²⁷³ T. TKALČEC, 2010, 90-91, tab. 28, br. 439, 440, 447, 448, 453.

²⁷⁴ I. HOLL, N. PARADI, 1982, 76-77, abb. 29, br. 1-5, abb. 27, br. 4.

jedan primjerak drugog tipa datiraju se u 12. st., dok se ostali noževi drugoga tipa ne mogu pouzdano datirati. Neki primjerci bili su luksuzni, s koštanom drškom i ukrasima.²⁷⁵

Konusno olovno grlo hodočasničke ampule (Kat. br. 104) koje na bočnim stranama ima motiv mreže, dok na vrhu ima motiv rozete slično je nalazu pronađenom u Sotinu.²⁷⁶ Sotinska ampula komparacijom je smještena u razdoblje od 11. do početka 13. st.²⁷⁷ Hodočasnička putovanja javljaju se od 2. st., a u srednjem vijeku postaju osobito popularna za vrijeme križarskih ratova. Cilj vjernika je posjetiti udaljeno mjesto, izvršavajući hod otkupljenja, pokušavajući dobiti oprost grijeha ili izvršiti neki zavjet. Velika hodočašća izvršavala su se putujući u Rim, Santiago de Compostelu, Canterbury te Köln. Hodočasnička ampula jedna je od brojnih vrsta predmeta (komadi tkanine, zemlje, palminoga lišća, školjaka) koji su služili kao uspomena na samo hodočašće. Od 13. do 15. st. ampule s iglom za kopčanje često su nosili hodočasnici. U početku, odnosno u 11. st., ove ampule bile su od keramike i stakla, u 13. st. bilježe se kositrene ampule te one s legurom kositra, a u 14. i 15. st. mogu se vidjeti one s legurom kositra i bakra ili bakra i cinka. Do 15. st. koriste se i ampule od olova. Kraj korištenja ampula može se vidjeti u 16. st.²⁷⁸

Ulomak piramidalnoga predmeta (Kat. br. 105) pronađenoga rekognosciranjem dio je topuza. Topuz je oružje za udaranje s koničnim, šupljim tijelom i piramidalnim šiljcima nasaden na drvenu motku. Nalazi topuza iz Hrvatskog povijesnog muzeja datiraju se od 11. do 14. st. Sličan primjerak iz Bribira datira se od kraja 12. do 14. st.,²⁷⁹ dok se primjerak iz Bjelovara datira u 14. st.²⁸⁰ Treba spomenuti i oštećeni primjerak iz Suhopolja - Kliškovac, za koji Željko Tomičić ne donosi dataciju, ali navodi da je jedan od pokazatelja razaranja crkve pored groblja te obližnjeg naselja.²⁸¹ Topuze su koristili pješaci i konjanici, a u Europu dolaze u 13. st. s narodom Pečenega.²⁸²

²⁷⁵ M. POPOVIĆ, 1999, 261-262.

²⁷⁶ M. ILKIĆ, 2010, 389, tab. I, 4a-b.

²⁷⁷ M. ILKIĆ, 2010, 385.

²⁷⁸ A. AZINOVIĆ-BEBEK, 2013, 107-112.

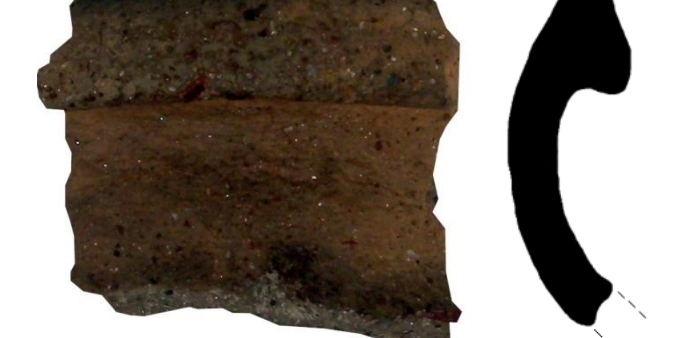
²⁷⁹ A. MILOŠEVIĆ, 2016, 87.

²⁸⁰ G. JAKOVLJEVIĆ, 2008, 102.

²⁸¹ Ž. TOMIČIĆ, 2009, 238.

²⁸² G. JAKOVLJEVIĆ, 2008, 102.

6. Katalog odabranih nalaza

<p>1. Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, SJ 173, južna strana zapune, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 38 mm, širina: 59 mm, debljina stijenke: 8 mm Opis: Ulomak oboda i vrata grubog lonca s naglašenom profilacijom izvana, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana smeđe boje s tamnijim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	 <p>The image shows a photograph of a ceramic fragment on the left and its corresponding black silhouette on the right. The fragment is roughly rectangular with irregular edges, showing a reddish-brown exterior and a darker interior. The silhouette is a curved, hook-like shape with a dashed line at the bottom indicating a break.</p>
<p>2. Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, SJ 173, južna strana zapune, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 31 mm, širina: 47 mm, debljina stijenke: 7 mm Opis: Ulomak oboda i vrata grubog lonca s naglašenom profilacijom izvana, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana smeđe boje s tamnijim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	 <p>The image shows a photograph of a ceramic fragment on the left and its corresponding black silhouette on the right. The fragment is roughly rectangular with irregular edges, showing a reddish-brown exterior and a darker interior. The silhouette is a curved, hook-like shape with a dashed line at the bottom indicating a break.</p>
<p>3. Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, SJ 173, južna strana zapune, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 29 mm, širina: 37 mm, debljina stijenke: 5 mm Opis: Ulomak oboda i vrata grubog lonca s naglašenom profilacijom izvana, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana smeđe boje s tamnijim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	 <p>The image shows a photograph of a ceramic fragment on the left and its corresponding black silhouette on the right. The fragment is roughly rectangular with irregular edges, showing a reddish-brown exterior and a darker interior. The silhouette is a curved, hook-like shape with a dashed line at the bottom indicating a break.</p>

	zavod	
4.	<p>Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, SJ 173, južna strana zapune, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 85 mm, širina: 48 mm, debljina stijenke: 5 mm Opis: Ulomak trbuha grubog lonca, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska s ukrasom višestrukih valovnica u dva reda te vodoravnih linija ispod njih. Izvana crne boje s svijetlim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
5.	<p>Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, SJ 173, južna strana zapune, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 34 mm, širina: 33 mm, debljina stijenke: 5 mm Opis: Ulomak trbuha grubog lonca, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska s ukrasom višestrukih valovnica u dva reda. Izvana crne boje s svijetlim bijelim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
6.	<p>Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 2, SJ 76, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 49 mm, širina: 78 mm, debljina stijenke: 3 mm Opis: Ulomak zaobljenog oboda i vrata grubog lonca, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana smeđe boje s tamnijim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	

<p>7.</p>	<p>Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 2, SJ 76, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 45 mm, širina: 55 mm, debljina stijenke: 6 mm Opis: Ulomak oboda i vrata grubog lonca s naglašenom profilacijom izvana, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana narančaste boje sa svijetlim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----------	---	--

<p>8.</p>	<p>Ulomak posude Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 2, SJ 76, 2020.-2021. g. Materijal: keramika Dimenzije: visina: 45 mm, širina: 55 mm, debljina stijenke: 6 mm Opis: Ulomak trbuha grubog lonca, rađen od gline s primjesama kvarcnog pijeska. Izvana smeđe boje sa sivim mrljama. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----------	--	---

<p>9.</p>	<p>Bela III. (1172. – 1196.), AE Nalazište: Rokovci-Đubranci 2, 2018.-2019. g., PN 349 Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 26,15 mm, težina: 2,45 g Opis: Novac koji je u određenom trenutku probušen. Av: Dva kralja koja sjede na prijestolju. Rv: Djevica Marija koja sjedi na prijestolju. U jednoj ruci drži Isusa, a u drugoj žezlo. Unger, 1997., br. 114 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----------	--	--

10.	<p>Bela IV. (1235. – 1270.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 11,90 mm, težina: 0,74 g Opis: Av: Prikaz kralja Bele. Rv: + MONETA REGIS HVNGARIA. Križ proširenih krakova s upisanom kružnicom. Između krakova križa se nalaze četiri zvijezde. Oko ruba kovanice nalazi se legenda. Unger, 1997., br. 218; Rethy, 1889., br. 255 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

11.	<p>Karlo Robert (1307. – 1342.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018-2019. g., PN 89 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 15,04 mm, težina: 0,74 g Opis: Av: Nečitljivo. Rv: Grb. Unger, 1997., br. 356-393 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

12.	<p>Karlo Robert (1307.-1342.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 13,05 mm, težina: 0,47 g Opis: Av: Prikaz kraljeva poprsja s krunom na glavi te žezlom i križem u rukama. Rv: Grb koji je podijeljen na dva dijela. Lijeva polovica ima motive ljiljana, dok desna polovica ima vodoravne linije. Oko grba se nalazi legenda koja je nečitljiva. Unger, 1997., br. 379; Rethy, 1889., br. 20 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

13.	<p>Ludovik I. (1342. – 1382), denar Nalazište: Rokovci-Đubranci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: Promjer: 13,27 mm, težina: 0,23 g Opis: Av: Glava okrenuta na lijevu stranu. Oko nje se nalazi legenda koja je nečitljiva. Rv: Patrijarhalni križ. Oko njega se nalazi legenda koja je nečitljiva. Unger, 1997., br. 432 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

14.	<p>Marija (1382.-1387.), denar Nalazište: Rokovci-Đubranci, 2018.-2019. g., PN 767 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 14,12 mm, težina: 0,49 g Opis: Av: [+] MO[NETA · MARIE]. Patrijarhalni križ oko kojega se nalazi legenda. Rv: + REG[INE· hVNGARIJE]. Slovo m iznad kojega je kruna. Slovo i kruna su unutar kružnice oko koje se nalazi legenda. Unger, 1997., br. 442; Rethy, 1889., br. 114 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

15.	<p>Marija (1382.-1387.), krivotvoreni denar Nalazište: Rokovci-Đubranci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina, posrebreno Dimenzije: promjer: 10,79 mm, težina: 0,24 g Opis: Av: Križ unutar kružnice. Rv: Slovo m iznad kojeg je kruna. Oko ruba se nalazi legenda koja je nečitljiva. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

16.	<p>Marija (1382. – 1387), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 767 Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 11,90 mm, težina: 0,27 g Opis: Av: Patrijarhalni križ oko kojega se nalazi legenda koja je nečitljiva. Rv: Kruna oko koje se nalazi legenda koja je nečitljiva. Unger, 1997., br. 443; Rethy, 1889., br. 116 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

17.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), denar Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 1, gr 23, SJ 70, 2020.- 2021. g., PN 122 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 8 mm, težina: manje od jednog grama Opis: Av: [mon·SIG·]ISMU[NDI]. Patrijarhalni križ oko kojega se nalazi legenda koja je nečitljiva. Rv: Grb iznad kojeg se nalazi slovo V. Unger,1997., br. 448-449; Rethy, 1889., br. 120-123 Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	---	---

18.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), denar, kovan: 1436. g. Nalazište: Rokovci-Jemrića stan, 2003. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 14,97 mm, težina: 0,41 g Opis: Av: [mon·S]IG·IS[MUNDI]. Patrijarhalni križ sa slovima U i L s njegove lijeve i desne strane. Rv: + · REGIS[· VnGARIE ·]. Grb s vodoravnim linijama. Unger, 1997., br. 450; Rethy 1889., br. 184 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

19.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 12,48 mm, težina: 0,34 g Opis: Av: Patrijarhalni križ oko kojega se nalazi legenda koja je nečitljiva. Rv: Grb, a s njegove lijeve strane nalazi se slovo D. Unger, 1997., br. 449; Rethy 1889., br. 121, 128 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

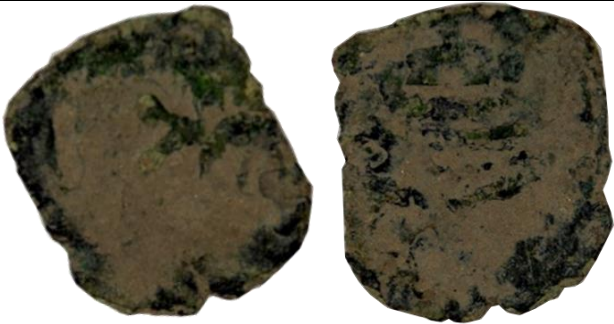
20.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), parvus Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 767 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 9,68 mm, težina: 0,32 g Opis: Av: Grb na kojem se s lijeve gornje strane vide vodoravne linije. Rv: Križ između čijih se krakova nalaze krune i slova. Unger, 1997., br. 453-453A; Rethy, 1889., br. 125A-C Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

21.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), parvus Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 9,74 mm, težina: 0,26 g Opis: Av: Grb s četiri polja. Unutar dva su ptice, dok su u druga dva vodoravne linije. Oko grba se mogu razaznati slova S i V. Rv: Križ između čijih krakova su krune. Unger, 1997., br. 451; Rethy 1889., br.125A Smještaj: Gradski muzej</p>	
-----	---	--

	Vinkovci	
22.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), parvus Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 9,76 mm, težina: 0,27 g Opis: Av: Grb s četiri polja. Unutar dva su dvije ptice, dok su u druga dva vodoravne linije. Iznad grba nalazi se slovo S. Rv: Križ između čijih su krakova četiri krune. Unger, 1997., br. 451; Rethy 1889., br.125A Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
23.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), parvus Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 8,58 mm, težina: 0,27 g Opis: Av: Grb s četiri polja od kojih se vide samo dva poprečna polja s vodoravnim linijama. Rv: Križ između čijih se krakova mogu vidjeti dvije krune. Unger, 1997., br. 451-453A; Rethy, 1889., br. 125A-C, 126 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
24.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), parvus Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 10,02 mm, težina: 0,31 g Opis: Av: Nečitljivo. Rv: Križ s dvije vidljive krune između krakova. Između jedne krune i križa nalazi se slovo S. Unger, 1997., br. 451; Rethy 1889., br.125A</p>	

	Smještaj: Gradski muzej Vinkovci	
--	-------------------------------------	--

25.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 3,68 mm, težina: 0,22 g Opis: Av: Križ. Rv: Nečitljivo. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

26.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,15 mm, težina: 0,45 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

27.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 13,10 mm, težina: 0,52 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

28.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: bakrena slitina, posrebreno Dimenzije: promjer: 12,21 mm, težina: 0,61 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

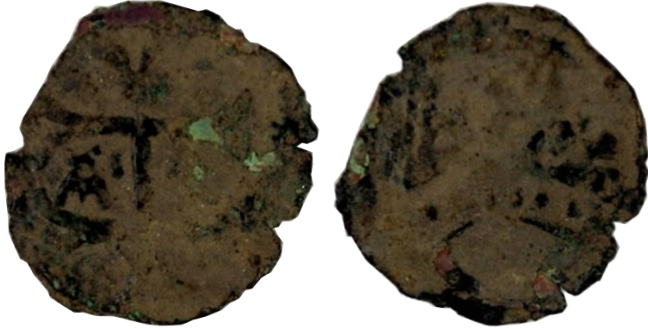
29.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina, posrebreno Dimenzije: promjer: 12,38 mm, težina: 0,32 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

30.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 12,83 mm, težina: 0,32 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

31.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 12,84 mm, težina: 0,32 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

32.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,47 mm, težina: 0,42 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

33.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 13,66 mm, težina: 0,54 g Opis: Av: Dupli prekov patrijarhalnog križa s čije se lijeve i desne strane vide slova. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

34.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 13,00 mm, težina: 0,42 g Opis: Av: Patrijarhalni križ sa slovom A s njegove lijeve strane. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

35.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 10,37 mm, težina: 0,25 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

36.	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 11,92 mm, težina: 0,39 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

<p>37.</p>	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,11 mm, težina: 0,35 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	--

<p>38.</p>	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,26 mm, težina: 0,27 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	---	---

<p>39.</p>	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 13,52 mm, težina: 0,24 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy, 1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	--

<p>40.</p>	<p>Žigmund Luksemburški (1387. – 1437.), quating Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 10,84 mm, težina: 0,46 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Kruna. Unger, 1997., br. 456; Rethy,</p>	
------------	--	--

	1889., br. 129 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci	
--	---	--

41.	<p>Vladislav I. Jagelović (1440. - 1444.), denar Nalazište: Rokovci-Đubranci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 17,63 mm, težina: 0,82 g Opis: Av: Nazire se krilo orla. Rv: Grb koji je podjeljen na dva dijela, od kojih lijevi ima vodoravne linije, a na desnom dijelu je patrijarhalni križ. Unger, 1997., br. 475; Rethy, 1889., br. 143A Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

42.	<p>Janko Hunjadi (1446.-1453.), denar Nalazište: Rokovci-Đubranci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 17,47 mm, težina: 0,67 g Opis: Av: +TEMPORE [IO GVBERNATOR].Lav okrenut ulijevo. Rv: [⊗MONETA REGNI] VNGARIE. Patrijarhalni križ. U polju [N]-*. Unger, 1997., br. 486 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

43.	<p>Matija I. Korvin (1458. – 1490.), denar, kovan: 1482.-1486. Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 3C, gr 75, SJ 236, 2020.-2021. g., PN 135 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 15 mm, težina: manje od jednog grama Opis: Novac koji je u određenom trenutku probušen. Av: + [M MA]T[H]IE R HVNG[ARIE]. Grb podijeljen na više dijelova. Jedino je desni gornji kut grba ostao vidljiv te</p>	
-----	--	--

	<p>su prikazane vodoravne linije. Rv: PATRON[A VNGARIE]. Bogorodica s krunom na glavi, drži u naručju malog Isusa. U polju lijevo je slovo K, a desno znak u obliku spojenih V/A. Unger, 1997., br. 565 Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
--	--	--

<p>44.</p>	<p>Ludovik II. (1490.-1516.), krivotvoreni denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: bakrena slitina, posrebreno Dimenzije: promjer: 15,03 mm, težina: 0,50 g Opis: Novac koji je u određenom trenutku probušen. Av: Grb od kojega se samo može vidjeti središnji motiv ptice te lijevi gornji kut u kojemu se nalaze vodoravne linije. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	--

<p>45.</p>	<p>Ugarski kasnosrednjovjekovni novac Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 11,87 mm, težina: 0,32 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	--

46.	<p>Ugarski kasnosrednjovjekovni novac Nalazište: Rokovačke zidine, sonda 3D, gr 133, SJ 298, 2020.-2021. g., PN 177 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 11 mm, težina: manje od jednog grama Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	--	--

47.	<p>Ugarski kasnosrednjovjekovni novac Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 98 Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 13,33 g, težina: 0,31 g Opis: Av: Križ. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

48.	<p>Ugarski kasnosrednjovjekovni novac Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,91 mm, težina: 0,34 g Opis: Av: Patrijarhalni križ. Rv: Grb s vodoravnim linijama. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

49.	<p>Ferdinand I. (1527.–1564.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 10,91 mm, težina: 0,22 g Opis: Av: Grb od kojega je vidljiva samo gornja polovica. U lijevom gornjem kutu vide se vodoravne linije, dok se u desnom gornjem dijelu vidi patrijarhalni križ. Na sredini se vidi manji grb. Oko velikoga</p>	
-----	---	--

	<p>grba nalazi se legenda koja je nečitljiva. Rv: Nečitljivo. Unger, 2000., br. 739a, 741, 744a, 745 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	--	--

50.	<p>Ferdinand I. (1527.-1564.), krivotvoreni denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 89 Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 14,69 mm, težina: 0,42 g Opis: Av: Grb od kojega se vide vodoravne linije u gornjem lijevom kutu, a križ u desnom. Oko njega se nalazi legenda koja je nečitljiva. Rv: Djevica Marija s Isusom. Oko nje se nalazi legenda koja je nečitljiva. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

51.	<p>Ferdinand I. (1527.-1564.), krivotvoreni denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 14,50 mm, težina: 0,45 g Opis: Av: ·FER[DINAN]D★D[G·R·VNG · 1[ostatak godine], grb od kojeg se vidi motiv manjeg grba s vodoravnom linijom u sredini. Rv: P[ATR]O[NA * * VNGARIE], Djevica Marija s Isusom u naručju, s njezine desne strane može se vidjeti slovo B. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

52.	<p>Habsburški (ugarski) krivotvoreni denar, 16. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 17,05 mm, težina: 0,41 g Opis: Av: Nečitljivo. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

53.	<p>Habsburški (ugarski) krivotvoreni denar, 16. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 14,86 mm, težina: 0,57 g Opis: Oštećeni denar. Av: Grb od kojega se vidi središnji motiv manjeg grba kroz koji prolazi vodoravna linija. Rv: Djeвица Marija s Isusom, a s njezine desne strane nalazi se slovo B. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

54.	<p>Habsburški (ugarski) krivotvoreni denar, 16. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 14,08 mm, težina: 0,34 g Opis: Av: Grb od kojega se vide vodoravne linije u gornjem lijevom kutu te središnji motiv manjega grba kroz koji prolazi vodoravna linija. Oko velikoga grba nalazi se legenda koja je nečitljiva. Rv: Nečitljivo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

<p>55. Nikolaus Redwitz (1429. – 1435.), denar Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 12,51 mm, težina: 0,30 g Opis: Av: Prikaz vojvode. Rv: Grb s križem iznad kojega se nalazi kruna. G. Buzdugan, O. Luchian, C. C. Oprescu, 1977., 29-30 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
---	--

<p>56. Sigizmund I. (1506.-1548.), krivotvoreni groš Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bakrena slitina Dimenzije: promjer: 22,28 mm, težina: 1,96 g Opis: Av: Na gornjem dijelu nalazi se izbljedjela kruna, dok se na donjoj polovici nalazi iskrivljena legenda. Rv: U središtu se nalazi orao raširenih krila, dok se na rubovima nalazi legenda koja je nečitljiva. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	---

<p>57. Albert I., knez Prusije (1534.-1569.), groš Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 22,77 mm, težina: 1,22 g Opis: Av: ★ IVS ★ EX ★ FIDE ★ [VIVIT ★ godina (★)]. Prikaz Alberta I. s glavom okrenutom udesno. Rv: [♣ ALBER ★ D ★ G ★ MAR ★ BRAN ★] DV[X] ★ PRVS(S)(I). Orao raširenih krila s glavom okrenutom ulijevo. Bahrfieldt, 1889., br. 1122 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
---	--

<p>58. Osmansko Carstvo, akča, vjerojatno Bajazid II. (1481.-1512.) Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 96 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 11,18 mm, težina: 0,68 g Opis: Av: Arapsko pismo. Rv: Arapsko pismo. Artuk, 1970., br. 1470-1489 Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	--

<p>59. Osmansko Carstvo, akča, 16.-17. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 96 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 9,47 mm, težina: 0,38 g Opis: Av: Arapsko pismo. Rv: Arapsko pismo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
---	---

<p>60. Osmansko Carstvo, akča, 16.-17. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 96 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 13,04 mm, težina: 0,61 g Opis: Oštećena akča na kojoj je izveden pokušaj bušenja. Av: Arapsko pismo. Rv: Arapsko pismo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	--

<p>61. Osmansko Carstvo, akča, 16.-17. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 96 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 11,93 mm, težina: 0,45 g Opis: Av: Arapsko pismo. Rv: Arapsko pismo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	--

62.	<p>Osmansko Carstvo, akča, 16.-17. st. Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 96 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 10,99 mm, težina: 0,60 g Opis: Oštećena (probušena) akča. Av: Arapsko pismo. Rv: Arapsko pismo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

63.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 82 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 17,35 mm, debljina obruča: 1,54 mm, težina: 0,99 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča. Trakastog je presjeka. S vanjske strane nalazi se konkavno ispupčenje po sredini. Iznutra je obruč ravan. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

64.	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., slučajni nalaz, PN 192 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 19 mm, debljina obruča: 3 mm, težina: manje od jednog grama Opis: Prsten zatvorenoga obruča. Trakastog je presjeka, izvana ukrašen žljebom po sredini. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	---	--

65.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 15,58 mm, debljina obruča: 0.89 mm, težina: 0,90 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča. Trakastog je presjeka. Izvana duž sredine obruča prolaze dva žljeba. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

66.	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., sonda 3B, gr 125, SJ 332, PN 176 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 18 mm, debljina obruča: 6 mm, težina: 2 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, trakastog presjeka, s vanjske strane ukrašen je natpisom pisanim gotičkim slovima. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	---	---

67.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 68 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 16,83 mm, debljina obruča: 1,01 mm, visina: 9,38 mm, širina glave: 11,24 mm, težina: 0,97 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, kružnog presjeka na koji je zalemljena kružna glava. Na njoj je ukras stiliziranoga cvijeta sa srcolikim laticama oko kojega se nalazi kružnica. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

68.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 76 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 25,02 mm, debljina obruča: 1,43 mm, visina: 21,98 mm, širina glave: 16,53 mm, težina: 1,84 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, kružnoga presjeka na koji je zalemljena kružna glava. Na njoj je motiv ljljlana oko kojega se nalazi kružnica. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

69.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 70 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 17,61 mm, debljina obruča: 1,49 mm, širina glave: 12,75 mm, težina: 1,04 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, kružnoga presjeka na koji je zalemljena kružna glava. Na njoj su dva spojena romba unutar kojih se nalaze motivi zvijezda ili rozeta. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

70.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 20,87 mm, debljina obruča: 0,96 mm, visina: 18,53 mm, širina glave: 13,89 mm, težina: 0,92 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, kružnoga presjeka na koji je zalemljena kružna glava. Na njoj su motivi tri strelice, dvije manje u jednom i jedna velika u drugom smjeru. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

71.	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., slučajni nalaz, PN 190 Materijal: srebro Dimenzije: promjer: 22 mm, debljina obruča: 2 mm, visina: 20 mm, širina glave: 15 mm, težina: 3 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, kružnoga presjeka na koji je zalemljena kružna glava. Na njoj je motiv koji predstavlja gotičko slovo I ili L koje je flankirano sa srcem i trokutom unutar kružnice. Unutar slova i trokuta nalazi se urezani mrežasti motiv. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	--	--

72.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 17,08 mm, težina: 0,81 g Opis: Ulomak kružne glave prstena. Na njoj je motiv sunca ili stiliziranoga cvijeta. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	---

73.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 14,22 mm, težina: 0,77 g Opis: Ulomak kružne glave prstena. Na njoj je romboidni motiv preko čije sredine prolazi gotičko slovo I. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

<p>74.</p>	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 80 Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 17,25 mm, težina: 1,74 g Opis: Ulomak kružne glave prstena. Sačuvan je dio obruča kružnoga presjeka. Na glavi je motiv romba kroz koji po sredini prolaze tri okomite linije. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	---	--

<p>75.</p>	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 87 Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 12,44 mm, težina: 0,68 g Opis: Ulomak pravokutne glave prstena. Na njoj su motivi četiri klasa žita unutar obrubljenoga okvira. Moguće je da se radi o motiv križa čiji krakovi prema krajevima dobivaju izdanke, odnosno kose crte. Cjelokupni je motiv obrubljen. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	---

<p>76.</p>	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g. sonda 3C, gr 81, SJ 236, PN 142 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 19 mm, debljina obruča: 2 mm, visina: 16 mm, širina glave: 10 mm, težina: 2 g Opis: Oštećeni prsten (nedostaje dio obruča) zatvorenoga obruča, trakastoga presjeka te ovalne glave. Na njoj se nalazi izbljedjeli motiv stiliziranoga ljljuna. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
------------	--	--

<p>77.</p>	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 75 Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 15,29 mm, težina: 5,88 g Opis: Ulomak osmerokutne glave prstena. Sačuvana su ramena. Glava je ukrašena urezanim slovom S koje na krajevima ima izdanke. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	---	--

<p>78.</p>	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Jemrića stan, 2003. g. Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 21,16 mm, debljina obruča: 0,93 mm, visina: 20,38 mm, širina glave: 9,42 mm, težina: 1,55 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, trakastoga presjeka s kružnom glavom. Na ramenu se nalaze dva reda vodoravnih linija sa svake strane. Ti redovi omeđeni su okomitim linijama. Na glavi prstena unutar kružnice motiv je ljiljana u kombinaciji s križem. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	---

<p>79.</p>	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 66 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 25,37 mm, debljina obruča: 1,91 mm, visina: 28,15 mm, širina glave: 12,17 mm, težina: 8,52 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s kružnom glavom. Obruč prstena širi se prema glavi. Dio obruča i rame prstena ukrašeni su s tri niza vodoravnih crta, dok glava prstena ima motiv dva klasa žita i dvaju stiliziranih krila. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	--	--

80.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 78 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 19,58 mm, debljina obruča: 2,07 mm, visina: 11,37 mm, širina glave: 14,64 mm, težina: 3,48 g Opis: Ulomak prstena kojemu je obruč D-presjeka, a glava kružna. Rame prstena i dio obruča ostali su očuvani. Rame se širi prema glavi te je ukrašeno vodoravnom linijom, a glava je ukrašena gotičkim slovom I koje je obrubljeno kružnicom. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

81.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 74 Materijal: bronca Dimenzije: visina: 8,73 mm, širina glave: 13,49 mm, težina: 4,30 g Opis: Ulomak kružne glave i ramena prstena. Rame se širi prema glavi. Na glavi se nalazi obrubljeni motiv ptice. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

82.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 64 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 23,49 mm, debljina obruča: 2,08 mm, visina: 25,42 mm, širina glave: 11,91 mm, težina: 6,94 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s kružnom glavom. Na ramenu se nalaze motivi vodoravnih linija. Na glavi je okomita linija u središtu flankirana s dva motiva koja predstavljaju klasje žita. Na kraju središnje linije može se vidjeti stilizirano krilo. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

83.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 72 Materijal: Bronca Dimenzije: promjer: 22,22 mm, debljina obruča: 1,95 mm, visina: 25,21 mm, širina glave: 9,86 mm, težina: 5,07 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s kružnom glavom. Na ramenu i dijelu obruča nalaze se motivi vodoravnih linija. Na glavi su vidljiva dva motiva, onaj stiliziranoga krila te onaj stiliziranoga trokuta. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

84.	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., sonda 3C, gr 75,SJ 236, PN 139 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 21 mm, debljina obruča: 4 mm, visina: 22 mm, širina glave: 7 mm, težina: 4 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s kružnom glavom. Gornji dio obruča i ramene uži su od ostatka obruča. Rame i glava su uzdignuti. Na glavi se nalazi motiv cvijeta. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
-----	--	---

85.	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., sonda 3C, gr 75, SJ 236, PN 138 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 22 mm, debljina obruča: 5 mm, visina: 26 mm, širina glave: 11 mm, težina: 6 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s kružnom glavom. Obruč ima vodoravno zadebljanje na sebi. Rame i glava uzdignuti su. Rame ima na sebi ukras vodoravnih linija. Na glavi se nalazi motiv cvijeta.</p>	
-----	---	--

	Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod	
--	---	--

86.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 67 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 22,35 mm, debljina obruča: 1,90 mm, visina: 29,50 mm, širina glave: 14,66 mm, težina: 8,47 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, trakastoga presjeka s kružnom glavom. Obruč je ukrašen vodoravnim linijama s okomitim zadebljanjima na prelasku na rame koji su ukrašeni vodoravnim linijama. Rame prstena ukrašeno je X motivom koji je flankiran zvijezdama sa svake strane. Glava je ukrašena motivom križa između čijih se krakova nalaze motivi zvijezda. Na rubnim dijelovima glave prstena nalaze se elipsaste latice. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

87.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 71 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 23,48 mm, debljina obruča: 1,78 mm, visina: 25,34 mm, širina glave: 14,05 mm, težina: 7,12 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, trakastoga presjeka s kružnom glavom. Obruč je ukrašen cik-cak motivima uz rubove, dok sredinom prolazi vodoravna linija. Rame je ukrašeno okomitim linijama, a na glavi je motiv nasuprotno postavljenih rogova unutar kružnice. Prostor između kružnice i vanjskoga ruba rogova ispunjen je linijama. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

88.	<p>Prsten Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 65 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 23,57 mm, debljina obruča: 1, 50 mm, visina: 24,10 mm, širina glave: 14,36 mm, težina: 6,63 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka s glavom srcolikoga oblika. Rame je ukrašeno okomitim linijama, a glava vodoravnim linijama između kojih se nalaze trokuti. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

89.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 84 Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 10,84 mm, težina: 1,18 g Opis: Ulomak prstena s glavom srcolikoga oblika kojemu nedostaje obruč. Očuvano je rame prstena. Glava je ukrašena vodoravnim linijama između kojih se nalaze cik-cak linije, dok je na donjem dijelu glave motiv klasja žita. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	---

90.	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: širina glave: 15,23 mm, težina: 2,59 g Opis: Ulomak srcolike glave prstena. Glava je ukrašena okomitim linijama između kojih se nalaza kose i vodoravne linije. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

<p>91.</p>	<p>Ulomak prstena Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 77 Materijal: bronca Dimenzije: debljina obruča: 0,75 mm, širina glave: 11,80 mm, težina: 1,45 g Opis: Ulomak prstena obruča trakastoga presjeka, na koji je zalemljena kružna glava. Ostao je očuvan samo dio obruča. Glava ima šest izdanaka, a u samoj je sredini praznina u kojoj se nalazio umetak. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	---	--

<p>92.</p>	<p>Prsten Nalazište: Rokovačke zidine, 2020.-2021. g., sonda 3B, gr 124, SJ 286, PN 174 Materijal: bronca Dimenzije: promjer: 21 mm, debljina obruča: 3 mm, visina: 22 mm, težina: 3 g Opis: Prsten zatvorenoga obruča, D-presjeka. Obruč prelazi u ruke koje drže srce. Na krajevima ruku nalaze se zadebljanja. Smještaj: Hrvatski restauratorski zavod</p>	
------------	---	---

<p>93.</p>	<p>Predica Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 5 Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 23,35 mm, širina: 40,42 mm Opis: Predica nepravilnoga D- oblika sa zadebljanjima na krajevima vanjske strane alke. Po sredini je žljeb u koji je nalijegala igla. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
------------	---	--

94.	<p>Pređica Nalazište: Rokovci-đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 23,14 mm, širina: 24,69 mm Opis: Pređica gljivastog oblika s očuvanom iglom. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	---	--

95.	<p>Ulomak pređice Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 29,56 mm, širina: 24,72 mm Opis: Ulomak pređice gljivastog oblika. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

96.	<p>Pojasni jezičac Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g. Materijal: bronca, pozlačeno Dimenzije: dužina: 40,96 mm, širina: 12,27 mm, težina: 5,14 g Opis: Pojasni jezičac. Na jednoj strani ima otvor i zakovicu za kožni pojas. Ukrašen je iskucanim motivima s gornje strane. Jezičac na drugoj strani završava u obliku kruga. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-----	--	--

97.	<p>Kopča pojasa Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 324 Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 28,01 mm, širina: 18,54 mm Opis: Kopča pojasa koja se zakopčavala tako da se umetala u drugu. Eliptičnog je oblika s ovalnim otvorom po sredini, a na drugom je kraju oblika slova D. Smještaj: Gradski muzej</p>	
-----	---	--

	Vinkovci	
101.	<p>Okov pete noža Nalazište: Rokovci-Đubraci, 2018.-2019. g., PN 98 Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 13,06 mm, širina: 9,17 mm, težina: 0,85 g Opis: Okov pete noža u obliku scolikoga listića sa zakovicom za nasad u sredini. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
102.	<p>Okov pete noža Nalazište: Rokovci-Široko, 2018.-2019. g., PN 285 Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 18,32 mm, širina: 12,62 mm, težina: 1,23 g Opis: Okov pete noža u obliku scolikoga listića s zakovicom za nasad u sredini. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
103.	<p>Okov pete noža Nalazište: Rokovci-Đubraci 2, 2018.-2019. g., PN 332 Materijal: bronca Dimenzije: dužina: 12,87 mm, širina: 9,89 mm, težina: 0,72 g Opis: Okov pete noža u obliku scolikoga listića s rupicom za nasad. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
104.	<p>Ulomak hodočasničke ampule Nalazište: Rokovci-Đubraci 2, 2018.-2019. g., PN 351 Materijal: olovo Dimenzije: dužina: 34,09 mm, širina: 25,82 mm, težina: 21,28 g Opis: Ulomak hodočasničke ampule od koje je sačuvano plosnato konusno grlo. Na njegovim stranama nalazi se mrežasti motiv, dok je na</p>	

	<p>središnjem dijelu floralni motiv sa sedam latica. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
--	---	--

<p>105.</p>	<p>Ulomak topuza Nalazište: Rokovci-Đubranci 2, 2018.-2019. g., PN 348 Materijal: željezo Dimenzije: dužina: 25 mm, širina: 17 mm Opis: Ulomak ruba i tijela topuza na kojemu je očuvan jedan veći šiljak u obliku četverostrane i dva manja u obliku trostrane piramide. Smještaj: Gradski muzej Vinkovci</p>	
-------------	--	--

7. Zaključak

Vlastelinstvo Hrapkovo posjed je smješten između današnjeg grada Vinkovaca i sela Rokovaca u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Pretpostavlja se da je posjed nastao u 14. st. kada se spominje njegov vlasnik Nikola od Hrapkova, a traje sve do 1536. g. kada pada pod osmansku vlast. Nikola je bio član obitelji Botoš koja je bila ogranak plemićke obitelji Gorjanski. Nakon Nikole zabilježen je i Andrija Botoš, član kraljevskoga vijeća te branitelj Usore. Andriju nasljeđuje njegov sin Juraj, koji umire bez potomstva, pritom posjed vlastelinstva prelazi u ruke Gorjanskih. Moguće je da je nakon smrti Franje Banffija Gorjanskog 1526. g. posjed prešao u ruke Franje Zaya. Nakon što Osmanlije osvajaju vlastelinstvo 1536. g., ono postaje dijelom ivankovačke nahije.

Danas vidljive arhitektonske ostatke vlastelinstva čini jedino gotička crkva s polukružnom apsidom smještena na lokalitetu Rokovačke zidine. Uz apsidu je otkrivena sakristija, a na pročelju crkve pregradnja. Pretpostavlja se da se tu nalazio franjevački samostan od kojega je vidljiva samo spomenuta gotička crkva i groblje sa 115 otkrivenih grobova. Unutar same crkve i sakristije pronađeno je i istraženo 97 grobova. Unutar pregradnje otkriveno je 10 grobova, od kojih je 7 istraženo, dok je na prostoru uz vanjske zidove crkve otkriveno 8 grobova, od kojih je 7 istraženo.

Crkva je datirana u 15. st., a ukopi unutar i oko nje mogu se datirati od 15. do 18. st. Na vlastelinstvu je postojala i kula-stražarnica, no od nje su ostali vidljivi jedino njezini opkopi. Arheološka istraživanja otkrila su prostoriju sjeverno od crkve, koja je datirana u kraj 15., odnosno početak 16. st., ispod koje se nalazilo groblje s 35 grobova. Ispod jednoga groba pronađena je jama s keramičkim materijalom. Južno od gotičke crkve pronađena je jama koja je služila kao peć, unutar koje se također nalazila keramika.

Arheološkim istraživanjima predvođenim Hrvatskim restauratorskim zavodom te rekognosciranjima predvođenim Gradskim muzejem Vinkovci pronađeni su brojni sitni nalazi među kojima su zastupljeni keramički, metalni i stakleni predmeti. Osim navedenih predmeta pronađene su i školjke te ostatci tekstila.

Keramički nalazi pronađeni arheološkim istraživanjima zastupljeni su ulomcima grubih lonaca koji se mogu datirati od 10. do 12. st. Rekognosciranjem prostora bivšeg vlastelinstva pronađena je i značajna količina novca koji se najvećim dijelom može smjestiti u razdoblje

od 12. do 16. stoljeća. Treba napomenuti da se javljaju i nalazi novca iz novoga vijeka sve do kraja 18. ili početka 19. st. Među spomenutim nalazima javlja se ugarski, habsburški, osmanski, pruski te severinski/vlaški novac.

Prstenje je čest nalaz na području vlastelinstva. Većina ih je pronađena rekognosciranjem, dok je dio pronađen arheološkim istraživanjem lokaliteta Rokovačke zidine i datiraju se od 13. do 16. st. Važno je napomenuti da kod nekih primjeraka postoji i mogućnost korištenja i tijekom kasnijeg vremena, odnosno novovjekovnoga razdoblja. Prstenje se može podijeliti na više skupina i to prema oblicima te ukrasnim motivima. Tako se javlja jednostavno prstenje u obliku vitice, ono sa zalemljenom pločicom (glavom), s proširenom glavom, masivno lijevano koje može imati uzdignuti vrat, srcoliku glavu, zatim s ukrasnom krunom te prstenje koje na obruču ima prikazane ruke koje drže srce. Ukrašeni su gotičkim natpisima i slovima, floralnim, geometrijskim, zoomorfnim motivima, a također se javljaju i njihove kombinacije.

Osim do sad spomenutih nalaza, prilikom istraživanja pronađeni su i dijelovi nošnje kojima pripadaju pređice, pojasni jezičac i dugmad. Pređice se dijele na jednodijelne te dvodijelne, zastupljene primjerkom koji je s drugim dijelom činio dvodijelnu kopču. Najveći dio pređica pripada razdoblju od 13. do 16. st. Spomenuti pojasni jezičac potječe iz kasnog srednjeg ili ranog novog vijeka, dok se dugmad moža preciznije datirati u 14. i 15. st.

Među ostalim sitnim arheološkim nalazima javljaju se i predmeti svakodnevne upotrebe u koje se ubrajaju srcoliki završetci peta noževa, koji vjerojatno pripadaju razdoblju od 12. do 16. st. Zatim je tu i zanimljiv nalaz ulomka hodočasničke olovne ampule datirane od 11. do 13. st. Oružje je za sada zastupljeno samo jednim ulomkom topuza kakvi se javljaju od 11. do 14. st.

Najveći dio nalaza može se vremenski smjestiti od 13. do 16. st. S obzirom na navedeno, može se reći da se do sada otkriveni arheološki nalazi podudaraju s povijesnim podacima o vremenu nastanka vlastelinstva Hrapkovo koje se smješta u 14. st. U izvorima tijekom 15. i 16. st. i dalje se spominje Hrapkovo, što potvrđuju i otkriveni arheološki nalazi. Nalaz novca Franje II. s kraja 18., odnosno početka 19. st. u grobu na lokalitetu Rokovačke zidine, potvrđuju informaciju koju donose kanonske vizitacije iz 18. st. da se crkva i njezina okolica nastavljaju i dalje koristiti za pokapanje mrtvih.

Uzimajući u obzir sve izrečeno u ovome radu, može se zaključiti da vlastelinstvo Hrapkovo pruža veliki arheološki potencijal. Daljnje analize osteoloških ostataka te keramičkih,

metalnih i ostalih nalaza s lokaliteta Rokovačke zidine koji su trenutno u procesu obrade i konzervacije, kao i nastavak arheoloških istraživanja, pružit će brojne do sada nepoznate podatke čime će se doprinijeti boljem poznavanju arheološke baštine na prostoru vlastelinstva Hrapkovo.

8. Literatura

- ADŽAGA, M., 2020. – *Srednjovjekovno prstenje istočne slavonije*, Cerna.
- ANČIĆ, M., 1996. – Vlastelinstvo hrvatskoga hercega u Gorskoj županiji, *Povijesni prilozi*, br. 15, Zadar, 201-240.
- ANDRIĆ, S., 2002. – Srednjovjekovni Šarengrad i njegovi gospodari, *Povijesni prilozi*, br. 23, Zagreb, 43-68.
- ANDRIĆ, S., 2007. – *Vinkovci u srednjem vijeku: područje grada Vinkovaca od kasne antike do kraja osmanske vlasti*, Vinkovci.
- ANDRIĆ, S., 2015. – Velikaška obitelj Gorjanski : skica političke povijesti, *Zbornik Muzeja Đakovštine*, br. 12, Đakovo, 7-40.
- AZINović-BEBEK, A., 2013. – O hodočasničkim privjescima s područja Hrvatske, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, br. 30, Zagreb, 107-119.
- AZINović-BEBEK, A., JANEŠ, A., 2017. – The late medieval and post medieval cemetery at the church of the assumption of the Blessed Virgin Mary in Rijeka, *Pul Vele crkve: arheološka istraživanja riječkog kasnosrednjovjekovnog i ranonovovjekovnog groblja*, ur: Radić-Štivić, N., Višnjčić, J., u tisku, 35-332.
- BAHRFELDT, E., 1889. – *Das Münzwesen der Mark Brandenburg, Band 1. Von den ältesten Zeiten bis zum Anfange der Regierung der Hohenzollern*, Berlin.
- BAJLOVIĆ-HADŽI-PEŠIĆ, M., 1984. – *Nakit VIII-XVIII veka u Muzeju grada Beograda*, Beograd.
- BEKIĆ, L., 2010. – Srednjovjekovna jama K 12 s nalazišta Jalkovec - Police kod Varaždina, *Archaeologica Adriatica*, vol 4, br. 1, Zadar, 227-241.
- BELAJ, J., 2006. – Interpretiranje novovjekovnih nalaza iz grobova crkve Sv. Martina na Prozorju, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, br. 23, Zagreb, 257-294.
- BELAJ, J., 2007. – *Templari i ivanovci na zemlji svetoga Martina*, Dugo Selo.
- BELAJ, J., 2008. – *Ivanec kroz slojeve prošlosti. Deset godina arheološkog istraživanja u Ivanecu*, Ivanec.

- BELOŠEVIĆ, J., 1980. – *Materijalna kultura Hrvata od VII do IX stoljeća*, Zagreb.
- BELOŠEVIĆ, J., 1992. – Ishodi pete, završne kampanje istraživanja lokaliteta Crkvina u selu Galovcu kod Zadra, *Radovi Filozofskog Fakulteta u Zadru, Razdio povijesnih znanosti*, br. 18, Zadar, 121-142.
- BITENC, P., KNIFIC, T., NABERGOJ, T., VERŠNIK, N., 2009. – *The Ljubljanica - a River and its Past*, ur: Turk, P., Istenič, J., Knific, T., Nabergoj, T., Ljubljana, 319-373.
- BÖSENDORFER, J., 1910. – *Crtime iz Slavonske povijesti*, Osijek.
- BRÜSZTLE, J., 1876. – *Recensio universi cleri Dioecesis Quinque-Ecclesiensis*, Pečuh.
- BURAZER, B., 2019. – *Arheološki nalazi kopča od 12. do 17. stoljeća u Hrvatskoj*, diplomski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar.
- BURIĆ, T., 2001. – Putalj u srednjem vijeku, *Sv. Juraj od Putalja*, Split, 151-262.
- BURIĆ, T., ANTERIĆ, I., BABIN, M., MILIĆ, M., 2013. – *Baba lokva kasno srednjovjekovno naselje*, Split.
- BUZDUGAN, G., LUCHIAN, O., OPRESCU, C., C., 1977. – *Monede și bancnote românești*, Bukurešt.
- CSANKI, D., 1894. – *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*, drugi svezak, Budimpešta.
- CUHAJ, S., G., MICHAEL, T., 2009. – *Standard catalog of world coins 1801- 1900*, Iola.
- ČIMIN, R., 2016. – Osobitosti kasnosrednjovjekovnoga i novovjekovnoga groblja uz župnu crkvu sv. Martina u Virju, *Groblja i pogrebni običaji u srednjem i ranom novom vijeku na prostoru sjeverne hrvatske*, *Zbornik instituta za arheologiju*, br. 4, Zagreb, 107-122.
- DALTON, O., M., 1912. – *Franks Bequest catalogue of the finger rings, early christian, byzantine, teutonic, medieval and later: Bequeathed by Sir Augustus Wollaston Franks*, London.
- DEMO, Ž., 2007. – *Opatovina, tragovi povijesti izgubljene u sadašnjosti*, Zagreb.
- DEMO, Ž., BUNČIĆ, M., DUGONJIĆ, A., 2020. – *Permanent exhibition of the medieval collection*, Zagreb.

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 2. 6. 1427, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Kincstári levéltárból (E) • MKA, Neo-regestrata acta (Q 311) • 24950, <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/130912/?list=eyJxdWVyeSI6ICJoYXJhcGsisifQ>, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 3. 6. 1449, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Erdélyi országos kormányhatósági levéltárakból (F) • GYKOL, Cista comitatum (Q 327) • 29800, <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/160101/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGsisifQ>, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 19. 3. 1449, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Családi levéltárak (állagatlan fondokból) • Szinyei Merse család (Q 269) • 70259, https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/178284/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGtdTAwZjNpIn0&fbclid=IwAR2nlXXSuk5my9D2E65yP_YqNEKFItpEZmzeeGQQkeQtM1m4e0x04Mo1agQ, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 4. 4. 1453, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Kincstári levéltárból (E) • MKA, Neo-regestrata acta (Q 311) • 14661, <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/165629/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGsisifQ>, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR , 10. 9. 1453, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Családi levéltárak (állagatlan fondokból) • Hunyadi család (Q 234) • 37626, <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/166552/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGsisifQ>, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 25. 6. 1461, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Kincstári levéltárból (E) • MKA, Neo-regestrata acta (Q 311) • 15607, <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/178855/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGsisifQ>, (18. 11. 2021.)

DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR, 19. 3. 1461, 2021, DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) • Családi levéltárak (állagatlan fondokból) • Szinyei Merse család (Q 269) • 70259, https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/178284/?list=eyJxdWVyeSI6ICJiYXJhcGtdTAwZjNpIn0&fbclid=IwAR2nlXXSuk5my9D2E65yP_YqNEKFItpEZmzeeGQQkeQtM1m4e0x04Mo1agQ, (18. 11. 2021.)

БУРОВИЋ, И., 2012. – *Средњовековни накит из збирки Народног музеја Крагујевац*, Крагујевац.

EGAN, G., PRITCHARD, F., i dr., 2002. – *Medieval finds from excavations in London: 3, Dress Accessories c. 1150- c. 1450*, London.

ENGEL, P. – *Valkovarmegye*, Rukopis.

GABOR, H., 2009. – A déli Kiskunország 14-15. századi kincsleletei és azok lehetséges kun vonatkozásai, *Kun-kép - A magyarországi kunok hagyatéka*, Kiskunfélegyháza, 67-112.

GAUNT, S., 2020. – *Srednjovjekovno prstenje, osvrt na dizajn srednjovjekovnog prstenja 13.-15. st. Slavonije*.

GJURAŠIN, H., 1997. – Kasnosrednjovjekovno groblje u Strožancu uz crkvu Gospe od Site, *Starohrvatska prosvjeta*, br. 24, Split, 163-176.

GOLDSTEIN, I., 1995. – *Hrvatski rani srednji vijek*, Zagreb.

GRAČANIN, H., 2011. – *Južna Panonija u kasnoj antici i ranom srednjovjekovlju (od konca 4. do konca 11. stoljeća)*, Zagreb.

GUSAR, K., VUJEVIĆ, D., 2013. – Grob 75 s lokaliteta Pakoštane-Crkvina, *Archaeologia Adriatica*, vol. 7, br. 1, Zadar, 271-300.

GUSAR, K., VUJEVIĆ, D., 2016. – *Utvrda u Zemuniku Donjem u srednjem i novom vijeku, Rezultati arheoloških istraživanja 2014. godine*, Zadar.

HATHAZY, G., 2009. – A déli Kiskunország 14-15. századi kincsleletei és azok lehetséges kun vonatkozásai, *Kun-kép: a magyarországi Kunok Hagyateka, tanulmányok Horvath Ferenc 60. születésnapja tiszteletére*, Kiskunfélegyháza, 67-112.

HATHAZY, G., LORAND-KOVACS, O., 2014. – Arpad-kori falu és kun szállás Perkata-Nyuli-dulo lelohelyen-Falu, templom és temetok, „*Carmen miserabile*“. *A tatarjaras magyarországi emlékei*, ur: Rosta, S., Szekely, G., Kecskemet, 241-270.

HOLL, I., PARADI, N., 1982. – Das mittelalterliche dorf Sarvaly, *Fontes Archaeologici Hungariae*, Budimpešta.

HUTKA, M., 2015. – *Augustiniani na uzemi sredovekeho Slovenska (Uhorska)*, Ružomberok.

ILKIĆ, M., 2010. – Arheološka topografija srednjovjekovnog Sotina, *Zbornik Stjepan Gunjača i hrvatska srednjovjekovna povijesno-arheološka baština 1*, ur: Šeparović, T., Uroda, N., Zekan, M., Split, 383-401.

ILKIĆ, M., 2011. – Novac s područja Sotina iz razdoblja ranoga novog vijeka, *Acta numismatica, Zbornik radova 6. međunarodnog numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj*, ur: Dobrinić, J., Rijeka, 127-139.

INTERAKTIVNA MAPA – <https://elkh.org/hirek/a-btk-vezetesevel-megvalosult-projekt-kereteben-korszerusitettek-engel-pal-kozepkori-magyarorszagrol-keszített-digitalis-atlaszat/>, (4.8.2021.)

JAKOVLJEVIĆ, G., 2008. – Srednjovjekovna konjanička oprema i naoružanje s područja Bilogore, *Opvscvla archaeologica*, vol 32, br. 1, Zagreb, 101-132.

JANEŠ, A., GLIGORA, V., ŠTEFAN, L., TRNINIĆ, G., 2021. – *Rokovci, Rokovačke zidine, preliminarni izvještaj o arheološkim istraživanjima 2020. i 2021. godini*, Zagreb.

JELAŠ, D., 2018. – *Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija*, doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb.

JELOVINA, D., VRSALOVIĆ, D., 1981. – Srednjovjekovno groblje na „Begovači“ u selu Biljanima Donjim kod Zadra, *Starohrvatska prosvjeta*, br. 11, Split, 55-136.

KALMAN, M., 2007. – Balatonszabadi-Pusztatorony regeszeti kutatasa Kozepkori templum temetojenek leletei I., *Somogyi Muzeumok Kozlemenyei*, br. 17, Kaposvar, 169-191.

KARAMAN, LJ., 1948. – O umjetnosti srednjega vijeka u Hrvatskoj i Slavoniji, *Historijski zbornik*, br. 1-4, Zagreb, 103-127.

KORAĆ, D., 2007. – Franjevci i njihovi samostani u Humu, *Croatica Christiana periodica*, br. 60, Zagreb, 17-33.

КОТАРАЦ, М., 2007. – Средњовековно прстење из збирке Народног музеја у Чачку, *Зборник радова Народног музеја XXXVIII*, Čačak, 49-66.

KOVAČIĆ, V., 1983. – *Ričice, nekropole stećaka*, Split.

KRAJ (OTOK PAŠMAN), 2022. –Kraj (otok Pašman), u: *Franjevačka provincija sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri*, <https://www.ofm-sv-jeronim.hr/tko-smo-mi/samostani/kraj-otok-pasman/> (13.1. 2022.)

KRATOFIL, B., 2018. – *Izveštaj sa arheološkog rekognosciranja u Vinkovcima i okolici, k.č. 1198, k.č. 60, k.o. Retkovci, k.č. 2326/1-2327, 2332-2334, 1991/1, 1987/1, 1987/2, k.o. Cerna, 3756/1-3758/3, 3856, 3963-3968, k.o. Ivankovo, k.č. 1463-1465, k.o. Andrijaševci, k.č. 64, k.o. Šiškovci, k.č. 738, 314, 279-282, k.o. Rokovci, k.č. 178-183, k.o. Banovci, k.č. 1070-1071, k.o. Orolik*, Gradski muzej Vinkovci, Vinkovci.

KRATOFIL, B., 2020. – *Izveštaj s rekognosciranja Vinkovaca i bliže okolice*, Gradski muzej Vinkovci, Vinkovci.

KRZNAR, S., 2016. – Cirkvišće, ritualno mjesto starih Torčanaca, *Arheologija Torčeca, Izbor iz arheološke zbirke obitelji Zvijerac*, ur: Čimin, R., Koprivnica, 55-94.

KRZNARIĆ-ŠKRIVANKO, M., 2003. – *Izveštaj s rekognosciranja terena*, Gradski muzej Vinkovci, Vinkovci.

LANGO, P., 2016. – „Salamon gyurui“ Pajzs alaku, kisselesedo, diszített feju pantgyuruk a x. századi Karpat-medencei emléktárgyakban, *Beatus homo qui invenit sapientiam: unnepi kotet tomka Peter 75. Születésnapjára*, ur: Csecs, T., Takacs, M., Jura, 387-408.

LITAUSZKI, Z., 2012. – *Arpad es keso kozeporki Pecsetgyuruk a del Alföldi Regioban (Kutatasok Bacs-Kiskun, Bekes es Csongrad mgyeben)*, diplomski rad, Sveučilište u Segedu, Fakultet humanističkih i socijalnih znanosti, Segedin.

LOZIĆ, D., 2020. – *Srednjovjekovna Vukovska županija*, diplomski rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Osijek.

MANEVA, E., 1992. – *Средновековен накит од Македонија*, Skopje.

MANEVA, E., 2010. – Primjeri pečatnog prstenja iz Vodočke nekropole kod Strumice, *Archaeologia Adriatica*, vol 4, br. 1, Zadar, 339-356.

MILOŠEVIĆ, D., 1990. – *Nakit od XII do XV veka iz zbirke Narodnog muzeja*, Beograd.

MILOŠEVIĆ, A., 2016. – From the Armoury of Medieval Bribir, *Starohrvatska prosvjeta*, br. 43, Split, 49-89.

MINICHREITER, K., MARKOVIĆ, Z., 2013. – *Beketinci-Bentež, naselja iz eneolitika, ranoga i kasnoga srednjega vijeka*, Zagreb.

MIRNIK, I., 2002. – Patvorine poljskog novca u numizmatičkoj zbirci Arheološkog muzeja u Zagrebu, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, br. 35, Zagreb, 215-237.

MUNTEAN, T., 2011.–A Coin Hoard From the Time of Sigismund of Luxemburg in the Collection of the “Ioan Raica” Municipal Museum in Sebeș, *Terra Sebus: Acta Musei Sebesiensis*, br. 3, Sebes, 271-337.

NJARI, D., 2018. – Naselja laslovačkog vlastelinstva u srednjem vijeku, *Scrinia Slavonica*, vol. 18, br. 1, Slavonski Brod, 69-97.

ORBAN KLJAJIĆ, M., KLJAJIĆ J., 2003. – Statistički opis brodske pukovnije iz trećeg desetljeća 19. st., *Scrinia slavonica*, br. 3, Slavonski Brod, 567-635.

PARADI, N., 1990. – Nehany szo a kiskunahalas-fehertoi kincsleletrol, *Cumania*, br. 12, Kecskemet, 71-80.

PATAFTA, D., 2019. – Franjevci u Senju- od konventualaca do opservanata, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, br. 1, Senj, 137-158.

PAVIČIĆ, S., 1940. – *Vukovska župa u razvitku svoga naselja od XIII. do XVIII. stoljeća, I. dio*, Zagreb.

PETKOVIĆ, D., 2006. – *Srednjovjekovna naselja u sjeverozapadnom dijelu Vinkovačkog kraja; u prostoru današnjih općina Stari Mikanovci, Vođinci, Andrijaševci, Markušica, Tordinci, Nuštar te grada Vinkovaca*, *Acta musei cibalensis* 3, br. 1, Vinkovci.

PETKOVIĆ, D., RAPAN PAPEŠA, A., 2011. – *Rokovačke zidine*, *Acta musei cibalensis* 4, br. 2, Vinkovci.

PETRINEC, M., 1996. – Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve Sv. Spasa II Vrh Rici, *Starohrvatska prosvijeta*, br. 23, Split, 7-138.

PITEŠA, A., 2009. – *Katalog nalaza iz vremena seobe naroda, srednjega i novog vijeka u Arheološkom muzeju u Splitu*, Split.

POPOVIĆ, M., 1999. – *Tvrđava Ras*, Beograd.

- RADAUŠ, V., 1973. – *Srednjovjekovni spomenici Slavonije*, Zagreb.
- RADIĆ, M., 2007. – Prstenje 13.-17. stoljeća u Muzeju Slavonije Osijek, *Osječki zbornik*, br. 28, Osijek, 95-105.
- RADIĆ, M., 2009. – Prstenje i game 14.-17.st. u Muzeju Slavonije Osijek, *Osječki zbornik*, br. 29, Osijek, 123-133.
- RADIĆ, M., 2015. – *Osijek i šira okolica u osmanskome periodu*, Osijek.
- RADIĆ, M., BOJČIĆ, Z., 2004. – *Srednjovjekovni grad Ružica*, Osijek.
- RETHY, L., 1899. – *Corpus Nummorum Hungariae, Magyar Egyetemes Eremlar*, Budimpešta.
- RIC Va – WEBB, H., P., 1927., *The roman imperial coinage*, vol. V, part 1, Valerian to Florian, London.
- SCHULZER, S., 1964. – Cibalis-Palina-Vinkovci, *Godišnjak pododbora matice Hrvatske Vinkovci*, br. 3, Vinkovci, 3-48.
- SEKELJ-IVANČAN, T., 2001. – *Early Medieval Pottery in Northern Croatia*, Oxford.
- SEKELJ-IVANČAN, T., TKALČEC, T., 2003. – Arheološko nalazište Torčec- Cirkvišće, *Podravina*, br. 4, Koprivnica, 5-36.
- SEKELJ-IVANČAN, T., 2010. – *Podravina u ranom srednjem vijeku*, Zagreb.
- SEKULIĆ-GVOZDANOVIĆ, S., 2007. – *Utvrdeni samostani na tlu Hrvatske*, Zagreb.
- STANOJEV, N., 1989. – *Nekropole X-XV veka u Vojvodini*, Novi Sad.
- STINGL, S., 2017. – *Novovjekovni nabožni predmeti iz grobova oko crkve sv. Nikole biskupa u Žumberku*, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb.
- SZABO, G., 1966./67. – Spomenici prošlosti u Srijemu /Mikanovci Rokovci, Ledinci, Bapska i Lipovac, *Godišnjak pododbora matice Hrvatske Vinkovci*, br. 5, Vinkovci, 341-346.
- SZABOLCZ, R., 2014. – Petermonostora pusztulasa, „*Carmen miserabile*“. *A tatarjaras magyarorszagi emlekei*, ur: Rosta, S., Szekely, G., Kecskemet, 193-230.

ŠIMUNOVIĆ, P., 2002. – Ojkonomija srednjovjekovne Vukovske župe, *Folia onomastica croatica*, br. 11, Zagreb, 1-41.

TKALČEC, T., 2010. – *Burg Vrbovec u Klenovcu Humskome deset sezona arheoloških istraživanja*, Zagreb.

TOMIČIĆ, Ž., 2009. – Suhopolje-Kliškovac: od toponima do arheološke spoznaje!, *Starohrvatska prosvjeta*, br. 36, Split, 229-245.

UGLJAN, 2022. – Ugljan, u: Družba Kćeri Milosrđa Trećega samostanskoga reda sv. Franje, <http://marijapropetog.hr/duhovni-centri/info/ugljan> (13.1.2022.)

UNGER, E., 1997. – *Magyar eremhatarozo, I. kotet (1000-1540)*, Budimpešta.

UNGER, E., 2000. – *Magyar eremhatarozo, II. kotet (1526-1740)*, Budimpešta.

VISOVAC, 2022. – Samostan Visovac, u: *Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja-Split*, <https://www.franjevci-split.hr/samostan-visovac/> (13.1.2022.)

VLASTELINSTVO, 2021. – Vlastelinstvo, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.*, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=65069> (1.10. 2021.)

VUKIČEVIĆ-SAMARDŽIJA, D., 1986. – *Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji*, Zagreb.

ZEČEVIĆ, E., 2006. – *Nakit Novog Brda iz arheološke zbirke poznog srednjeg veka*, Beograd.

ZEKAN, M., 1996. – Pet srednjovjekovnih nekropola Bribira, *Bribir u srednjem vijeku*, ur: Milošević, A., Split, 269-290.

WICKER, E., 2013.– Egy dunan-tuli 16. Szazadi kincslelet delvideki es balkani kapcsolatai, *Cumania 26. - A Kecskeméti Katona József Múzeum évkönyve*, br. 26, Kecskemet, 139-154.

WHITEHEAD, R., 2003. – *Buckles, 1250-1800*, Witham.

9. Sažetak

Između današnjeg sela Rokovci i grada Vinkovaca u srednjem vijeku nalazilo se vlastelinstvo Hrapkovo. Nastanak vlastelinstva smješta se u 14. st., a njegov kraj u 1536. g. Postojanje vlastelinstva u razdoblju 15. i 16. st. potvrđuju i povijesni izvori. Vlasnici vlastelinstva bili su članovi obitelji Botoš te kasnije Gorjanski. Od arhitektonskih ostataka na području vlastelinstva istražena je gotička crkva datirana u 15. st. s grobljem datiranim od 15. do 18. st. te prostorija sjeverno od nje, koja je datirana na kraj 15. i početak 16. st. Sitni su arheološki nalazi pronađeni na lokalitetu brojni. Najstarijim nalazima pripadaju ulomci keramičkih lonaca koji potječu iz razdoblja od 10. do 12. st. Slijedi novac koji se javlja u rasponu od 12. do 16. st., brojno prstenje te dijelovi nošnje poput pređica, pojasnog jezičca i dugmadi koji potječu iz razdoblja od 13. do 16. st. Ostalim predmetima pripadaju završetci peta noževa, ulomak hodočasničke ampule te ulomak topuza datirani od 11. do 16. st.

Ključne riječi: arheološki nalazi, gotička crkva, Hrapkovo, srednji vijek, vlastelinstvo

10. Abstract

The medieval Seigniory Hrapkovo was located between the modern village of Rokovci and the city of Vinkovci. The creation of the seigniory can be placed in the 14th century, while its end can be placed in the year 1536. Historical sources from 15th and 16th century confirm that the seigniory existed at that time. The owners of the seigniory were the families of Botoš and later, Gorjanski. Architectural remains of buildings that were a part of the medieval seigniory have been excavated, namely the remains of a 15th century gothic church with a cemetery dated from 15th to 18th century and a room north of it dated to the end of 15th and beginning of 16th century. Small finds on the excavation site were numerous. The oldest finds are those of pottery fragments that are dated from 10th to 12th century. Coins were also found which are dated from 12th to 16th century, as well as numerous finger rings, dress accessories like buckles, strapend and buttons which are dated from 13th to 16th century. Other finds are also present like those of handle terminals of knives, a fragment of a pilgrim ampule and a fragment of a mace which are dated from 11th to 16th century.

Key words: archaeological finds, gothic church, Hrapkovo, Middle Ages, seigniory